

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY

**PROBLEMATIKA PŘEKLADU
AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA**
Komentovaný překlad filmu *Nanečisto*

**THE PROBLEMS OF TRANSLATION OF
AN AUDIOVISUAL WORK**
An annotated translation of the film *A rough draft*

Magisterská diplomová práce

VYPRACOVALA:

Bc. Lenka Schramková

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

2020

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 5. 5. 2020

.....
Bc. Lenka Schramková

Děkuji Mgr. Martině Pálušové, Ph.D., za ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi během psaní diplomové práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Tomáši Střípkovi za jeho užitečné rady a čas, který mi věnoval při konzultacích dané problematiky, a své rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

1	Úvod	6
2	Audiovizuální překlad	8
2.1	Tvorba titulků.....	11
2.2	Specifika překladu a úpravy titulků.....	15
3	Festival Nový ruský film	18
4	Film Nanečisto	21
5	Porovnání filmu Nanečisto s knižní předlohou.....	25
5.1	Obsahová stránka	25
5.2	Porovnání z hlediska překladu	28
6	Sergej Lukjaněnko.....	32
7	Komentář k překladu filmu Nanečisto.....	36
7.1	Překlad názvu filmu.....	37
7.2	Překlad filmové hudby.....	38
7.3	Překlad jmen a oslovení.....	40
7.4	Překlad vymyšlených slov	41
7.5	Rozdíly mezi mluveným a psaným textem.....	43
7.6	Citoslovce a částice	44
7.7	Překlad anglicismů	45
7.8	Třetí jazyk	48
7.9	Vyjádření expresivity – expresivní výrazy, slang, vulgarismy, frazeologismy ..	51
7.10	Překlad na základě kontextu a obrazu	59
7.11	Kondenzace textu	63
8	Překlad filmu Nanečisto	65
9	Závěr.....	115
	Резюме	118

Seznam použité literatury.....	125
Knižní zdroje.....	125
Internetové zdroje.....	128
Anotace.....	132

1 Úvod

Po roce 1989 se v českých kinech promítá velmi málo ruských filmů a také v televizním vysílání se ze současné ruské tvorby setkáváme s poměrně malým množstvím filmů a seriálů. Díky rozšíření internetu však mají čeští diváci možnost sledovat ruské filmy, seriály a videa z pohodlí domova, k čemuž mohou využívat portály nabízející stažení filmu za poplatek, nebo streamovací služby, které poskytují možnost zhlédnutí videa online. Čeští diváci mají samozřejmě ve většině případů zájem pouze o filmy, které jsou přeložené do češtiny. Pro překlad filmů, které nejsou určeny pro promítání v kinech, se často využívají titulky, jejichž tvorba je v porovnání s dabingem časově i finančně méně náročná. V České republice také každoročně probíhají dva filmové festivaly, jejichž cílem je seznámit diváky s ruskou kinematografií. Starším z nich je *Seminář ruských filmů*, jehož první ročník se uskutečnil již v roce 1994. Tento festival vybírá filmy tematicky – každý ročník je zvoleno jedno téma, na základě kterého producenti skládají program z filmů z různých období 20. a počátku 21. století. Před promítáním každého filmu zaznívá lektorský úvod. V roce 2018 se připojil další festival s názvem *Nový ruský film*, který se zaměřuje na současnou ruskou filmovou tvorbu.

Cílem této práce je překlad a vytvoření titulků k filmu *Nanečisto* (rusky *Черновик*). Snímek byl natočen v roce 2018 režisérem Sergejem Mokrickým podle stejnojmenného románu známého ruského spisovatele Sergeje Lukjaněnka. Překlad vznikl pro první ročník festivalu *Nový ruský film*, na němž se film *Nanečisto* promítal. Důležitou součástí práce je také komentář k překladu, ve kterém se zaměřím na problematická místa v překladu a odůvodním zvolená překladatelská řešení.

První část práce bude věnována audiovizuálnímu překladu, především titulkování. Překladatel by se před samotným překládáním měl seznámit s pravidly a doporučeními pro tvorbu titulků a také se specifickými problémy, se kterými se při své práci může setkat, a možnostmi jejich řešení. V úvodní části práce proto shrnu nejdůležitější technické parametry titulků, objasním základní pojmy z oblasti titulkování a uvedu specifika filmového překladu v porovnání s literárním překladem.

V následující části představím festival *Nový ruský film* a snímek *Nanečisto*. Kniha *Nanečisto*, která je předlohou pro film, byla přeložena do češtiny, což mi poskytuje jedinečnou příležitost porovnat literární překlad Libora Dvořáka s mým filmovým překladem. V rámci přípravy na překlad by měl překladatel nejen zhlédnout celý film, ale také si přečíst jeho knižní předlohu, pokud byl podle nějaké natočen, a časové možnosti

to dovolují. Proto bude součástí práce také porovnání filmu a knihy *Nanečisto* z hlediska obsahu a stručná biografie autora knihy Sergeje Lukjaněnka.

Ve třetí části tvořené komentářem k překladu se budu podrobněji věnovat jednotlivým překladatelským problémům, se kterými jsem se při překladu musela vypořádat. U každého takového problému objasním svou volbu překladatelského řešení a podložím ji odbornou literaturou.

Závěrečná část práce bude obsahovat samotný překlad filmu rozdělený na jednotlivé titulky. Text originálu a text překladu umístím pro větší přehlednost do jedné společné tabulky.

Knih a vědeckých prací, které by se podrobněji věnovaly filmovému překladu a tvorbě titulků, není v Česku mnoho. Nejznámějším autorem zabývajícím se titulkováním v českém prostředí je Miroslav Pošta s jeho příručkou *Titulkujeme profesionálně*. Nejčastěji se titulky do češtiny překládají z angličtiny, takže pokud se v nějaké knize či odborném článku objeví rady a doporučení nebo návrhy možných překladových transformací při překladu titulků, jsou obvykle zaměřené na kombinaci angličtina – čeština. Z toho důvodu se domnívám, že je důležité se věnovat analýze překladu ruských titulků do češtiny a pomáhat tak najít možná překladatelská řešení dalším zájemcům o filmový překlad z ruštiny. Usnadníme tím práci začínajícím překladatelům titulků k ruskojazyčným filmům a můžeme přispět ke zlepšení kvality těchto překladů.

2 Audiovizuální překlad

Audiovizuální překlad je specifický druh překladu, zabývající se převodem verbální složky audiovizuálních děl z výchozího jazyka do cílového jazyka. V českém autorském zákoně nalezneme tuto definici: „Audiovizuálním dílem je dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.“¹ Mezi audiovizuální díla řadíme například filmy, seriály, videonahrávky, televizní pořady, záznamy sportovních a kulturních událostí nebo reklamní spoty.

S rozvojem digitálních technologií a internetu vznikla potřeba lokalizace velkého množství audiovizuálních děl pro různé země a s ní spojená poptávka po překladu těchto děl. První vědecké práce na toto téma začaly vznikat v 60. a 70. letech 20. století, ale většího teoretického rozpracování se audiovizuální překlad dočkal až v 90. letech 20. století, kdy se vědecké práce zaměřovaly především na vytvoření definice a norem audiovizuálního překladu a jeho porovnání s ostatními druhy překladu, především s překladem psaných textů. Tyto práce byly obvykle založeny na osobní zkušenosti autorů v oblasti překladu audiovizuálních děl a staly se základem pro vznik audiovizuálního překladu jako samostatného odvětví translatologie.²

Nejpoužívanějšími formami audiovizuálního překladu jsou titulky, dabing a voiceover. Jako **titulky** označujeme přepis řeči postav (a v některých případech i zvuku) ve filmu, nebo jiném audiovizuálním díle, do podoby textu, který se musí zobrazit společně s obrazem přehrávaného audiovizuálního díla v určitém časovém úseku. Titulky se využívají tam, kde by diváci nemuseli rozumět mluvené řeči ve filmu. Jedná se tedy buď o titulky ve stejném jazyce jako je film (pro neslyšící), nebo o překlad cizojazyčného filmu. V obou případech zůstává zachována původní zvuková stopa. **Titulky pro neslyšící** mají svá specifika – kromě přepisu řeči musí obsahovat také informace o zvucích, které

¹ ČESKO. Zákon č. 121 ze dne 7. dubna 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1658-1686. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=121/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

² CHAUME, Frederic. An overview of audiovisual translation: Four methodological turns in a mature discipline. *Journal of Audiovisual Translation* [online]. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.jatjournal.org/index.php/jat/article/view/43>

znějí na pozadí; divák z nich musí poznat, která postava právě mluví (ne vždy je hovořící postava v záběru); musí mít možnost rozlišit vnitřní hlas postav od toho, co říkají nahlas, a podobně. Pro vytvoření kvalitních titulků pro neslyšící není potřebná znalost cizího jazyka, ale o to důležitější je znalost pravidel a zásad pro jejich tvorbu a schopnost vcítit se do diváků, jimž jsou tyto titulky určeny, aby odpovídaly jejich potřebám. Blíže se tomuto tématu věnuje například kniha *Problematika tvorby skrytých titulků k předtočeným pořadům*.³ V této práci se však dále budu zaměřovat pouze na problematiku titulků jako možnosti překladu cizojazyčných filmů.

Při **dabingu** dochází k nahrazení zvukové stopy ve výchozím jazyce zvukovou stopou v jazyce překladu. Divák tedy neslyší původní znění, ale jeho verzi namlouvanou v cílovém jazyce, přičemž každé postavě odpovídá nějaký hlas. Cílem dabingu je vytvořit dojem, že postavy mluví jazykem překladu. Text dabingu se proto často upravuje tak, aby alespoň částečně odpovídal pohybům rtů postav. Ostatní zvuky bývají zachovány v původním znění. **Voiceover** (někdy psáno voice-over) se do češtiny překládá jako mluvený komentář. V českém prostředí se používá především pro překlad dokumentárních pořadů. Pro tento druh překladu je typické, že jednotlivým postavám neodpovídají jednotlivé hlasy, ale jeden hlas (v některých případech několik málo hlasů) čte všechny dialogy a další mluvené pasáže. Jedná se tedy spíše o jakéhosi vypravěče, který odříkává repliky všech postav a také komentuje a vysvětluje dění v obraze. Někdy je text čten monotónním nevzrušeným hlasem, jindy se mluvčí alespoň částečně snaží hlasem vyjádřit emoce postav. Při voiceoveru je původní zvuk buď ztlumen, nebo odstraněn úplně, případně zazní prvních pár sekund originálu a až poté je ztlumen a zní na pozadí překladu.

Každá z těchto metod audiovizuálního překladu má své výhody a nevýhody, a to je důvod, proč se stále používají všechny tři. Titulky jsou levnější a rychlejší na výrobu, ale pro některé diváky je obtížné nebo nekomfortní zároveň sledovat obraz a číst titulky. Na druhou stranu má divák možnost slyšet jazyk originálu a současně vidět překlad, takže někteří diváci této možnosti rádi využívají při studiu cizího jazyka. S pomocí titulků můžeme rychleji a s menšími náklady zprostředkovat divákovi zahraniční tvorbu a nabídnout mu i filmy a pořady, které jsou určeny pouze pro úzký okruh zájemců, a nevyplatilo by se k nim vytvářet dabing. Výhodou dabingu je, že divák nemusí věnovat

³ KOPLÍK, Raimund a Věra Strnadová. *Problematika tvorby skrytých titulků k předtočeným pořadům*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008, 229 s. ISBN 978-80-87218-21-1.

část své pozornosti čtení titulků a to mu umožňuje pozorněji vnímat dění v obraze a více přemýšlet o ději. Díky kvalitnímu dabingu může mít divák ze sledování filmu téměř totožný pocit, jako kdyby sledoval film natočený v jeho mateřském jazyce. Podle průzkumu společnosti *Axocom* dává až 85 procent českých diváků přednost dabovaným pořadům před těmi v původním znění s titulky. Tento trend se týká i mladší generace, u níž by důvodem neměla být neznalost angličtiny, protože tento jazyk se povinně vyučuje už na prvním stupni základní školy. Přesto však nasazení pořadu v původním znění s titulky vede ke snížení jeho sledovanosti, a proto od této snahy televizní stanice upouštějí a raději zařazují do svého programu pořady v českém znění.⁴ Voiceover jako třetí možnost se využívá především tam, kde podstatnou část díla tvoří monolog. Může jít například o dokumentární filmy, instruktážní videa a podobně. Výhodou voiceoveru je nižší cena a vyšší rychlost pořízení oproti dabingu, protože text překladu se nemusí nijak výrazně zkracovat a upravovat a k nahrání zvukové stopy je potřeba najmout méně dabérů. Díky nahrazení zvukové stopy originálu zvukovou stopou překladu diváci nemusí číst titulky a mohou se plně soustředit na obsah díla. V některých zemích se tento druh audiovizuálního překladu běžně využívá i pro hranou tvorbu, v Česku má však kvalitní dabing již vybudovanou tradici a místní diváky by voiceover u celovečerního hraného filmu pravděpodobně nepotěšil a negativně by ovlivnil jejich hodnocení daného díla.

Výběr vhodné metody překladu záleží především na finančních možnostech zadavatele a na cílové skupině diváků. V pořadech pro malé děti, které sotva umí číst, by nebylo rozumné použít titulky. To samé platí u celovečerního filmu, u něhož se očekává velká návštěvnost kin a následně velké výnosy z prodejů DVD a poplatků za stažení filmu na internetu. V tomto případě se jistě zadavateli v českém prostředí vyplatí investovat do vytvoření dabingu, protože se mu tato investice vrátí. Pokud se však jedná o překlad pro filmový festival, který má omezený rozpočet, jsou titulky nejvhodnějším řešením. S jejich překladem často pomáhají dobrovolníci a studenti. Jako příklad takové akce můžeme uvést festival *Jeden svět*. V České republice existuje mnoho festivalů, které jsou tematicky zaměřené na filmovou tvorbu jednotlivých zemí (například *Seminář ruských filmů*, festival německy mluvených filmů *Das Filmfest*, *Festival francouzského filmu* a jiné). V tomto případě je žádoucí, aby byla zachována původní zvuková stopa v jazyce

⁴ BRYCHTA, Jan. Čeští diváci nadále preferují dabing, originální verze je nezajímá. *Lupa.cz* [online]. 2017 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/cesti-divaci-nadale-preferuji-dabing-originalni-verze-je-nejzajima/>

originálu a zároveň dostal český divák možnost porozumět filmu i bez znalosti daného jazyka, proto tyto festivaly obvykle využívají překlad pomocí titulků.

2.1 Tvorba titulků

Konkrétní podobu titulků by měl překladatel vždy konzultovat se zadavatelem, nicméně existují obecná pravidla, jak by měl titulek vypadat. Titulek se skládá maximálně ze dvou řádků, přičemž na každém řádku může být maximálně 30–37 znaků u titulků určených pro televizní vysílání a 40–42 znaků u titulků určených pro promítání v kině nebo publikování na internetu (streaming).⁵ **Omezený počet znaků** je důležitý proto, aby diváci stihli pohodlně titulky přečíst, ale přizpůsobuje se také šířce promítacího plátna nebo obvyklé šířce televizních obrazovek. Kromě počtu znaků na řádku je důležitá délka zobrazení titulků. **Minimální délka zobrazení titulků** činí přibližně 0,83–1,5 sekundy a stanovuje se proto, aby i velmi krátké titulky stihl divák zaregistrovat a přečíst si je. **Maximální délka zobrazení titulků** se pohybuje od pěti do sedmi sekund a měla by zabránit situaci, kdy bude mít divák na čtení titulků příliš mnoho času a mohl by ho začít číst znovu od začátku a hledat v něm případné chyby a nedostatky.⁶

Délka zobrazení jednotlivých titulků by měla být v rámci možností konstantní, aby divák věděl, kolik času má přibližně na přečtení titulků a nastavil si určité čtecí tempo, díky kterému mu bude zbývat dostatek času na sledování obrazu a dalších složek filmu. Dalším parametrem je **čtecí rychlost**, která vyjadřuje počet znaků (písmen, číslic, interpunkčních znamének, mezer atd.) na jednu sekundu filmu (anglicky cps – characters per second). V roce 2016 byl proveden výzkum, kterého se zúčastnilo 237 překladatelů z 27 zemí světa. Z jeho výsledků vyplývá, že čtecí rychlost se obvykle pohybuje v rozmezí 10–17 znaků za sekundu a v 70 % případů ji stanovuje zadavatel. Pokud dotázaní čtecí rychlost stanovenou nemají, volí obvykle rychlost 12–16 cps.⁷

Velmi důležité je také **dělení titulků**. Mezi jednotlivými titulky by měla být malá časová mezera – chvíle, kdy se nezobrazuje žádný text. Ta je důležitá proto, aby se titulky nepřekrývaly (nezobrazily se dva současně) a aby divák zaznamenal, že se objevil nový

⁵ POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme: Audiovizuální překlad v otázkách a odpovědích*. Praha: Apostrof, 2019, s. 37. ISBN: 978-80-87561-38-6.

⁶ Tamtéž, s. 40.

⁷ SZARKOWSKA, Agnieszka, *Subtitle presentation times and line breaks in interlingual subtitling* [online]. 20. 11. 2016 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.slideshare.net/agnieszkaszarkowska/subtitle-presentation-times-and-line-breaks-in-interlingual-subtitling>

titulek. Délku této mezery určuje obvykle zadavatel a trvá nejčastěji po dobu dvou nebo čtyř snímků (tj. zhruba 0,08 nebo 0,17 sekundy).⁸ Doporučuje se titulky dělit tak, aby byl první řádek kratší než druhý, protože text potom tolik nepřekáží v obraze. Ale při dělení musíme myslet také na určité logické vztahy ve větě, které čtenáři usnadní čtení a porozumění. Proto bychom neměli oddělovat na dva různé řádky slova, která k sobě patří – například shodný přívlastek od podstatného jména (např. *nový život*), příslovečné určení od přídavného jména (např. *docela kreativní*) nebo jednotlivé části složeného slovesného tvaru (např. *chtěl bych vám ukázat*). Na konci řádku by samozřejmě neměly zůstat ani osamocené předložky a spojky.

S dělením a časováním titulků také souvisí nebezpečí, že předčasně prozradíme pointu nějaké vtipné nebo napínavé scény. Proto je třeba kontrolovat, zda se informace v titulku neobjeví dříve než ve filmu a případně ji oddělit do samostatného titulku, který se zobrazí až ve vhodný moment. Může se stát, že se věta nevejde do jednoho titulku a musíme ji rozdělit do dvou. Řešení takové situace se v jednotlivých zemích liší. Někde je zvykem konec nedokončené věty označit trojtečkou a stejně tak i začátek jejího pokračování v dalším titulku. V Česku se ale obvykle konec nedokončené věty nijak neoznačuje a pouze se na něj naváže v následujícím titulku (také bez speciální interpunkce). Trojtečka se v ČR používá obvykle pro vyjádření nedokončené výpovědi (postava ve filmu větu nedořekne) nebo pro naznačení delší odmlky.⁹ Přímá řeč se v titulcích neoznačuje uvozovkami a nepíše se před ni jméno mluvčího. Pokud v jednom záběru mluví dvě různé postavy, oddělují se jejich repliky zalomením řádku a spojovníkem na začátku repliky každé z nich (viz tabulka). Zda bude, nebo nebude za spojovníkem následovat mezera, určuje obvykle zadavatel.

КОТЯ: А что мы тут тухнем? Пойдем погуляем. А?	Proč tady tvrdneme? Jdeme se projít, ne?
КИРИЛЛ: Э! Нет, нет, нельзя. КОТЯ: Интересно же.	-Hej. Ne, ne, to nejde. -Vždyť je to tam tak zajímavý.
КИРИЛЛ: Я не могу уйти. Это ж таможня. Я пока еще не в теме.	Nemůžu odejít. Tohle je celnice. A ještě nejsem úplně v obraze.

⁸ POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme: Audiovizuální překlad v otázkách a odpovědích*. Praha: Apostrof, 2019, s. 45. ISBN: 978-80-87561-38-6.

⁹ Tamtéž, s. 95.

Práce překladatele titulků a její výstupy se liší podle požadavků zákazníka.

Překladatel odevzdává:

1. pouze překlad,
2. překlad rozdělený do titulků,
3. překlad rozdělený do titulků a vložený do časové šablony,
4. překlad rozdělený do titulků včetně časování.

Zadavatel by měl překladateli zajistit přístup k překládanému audiovizuálnímu dílu a poskytnout mu jeho **scénář** nebo **dialogovou listinu** a případně **časovou šablonu**. Problém může nastat v případě, kdy klient není schopen tyto podklady dodat. Potom je překladatel nucen překládat tzv. **z odposlechu**. Musí si dialogy sám na základě filmu zapsat a až potom je přeložit, nebo překládat rovnou při poslechu filmu. Tato činnost je velmi náročná a překladatel by se před přijetím takové nabídky měl ujistit, zda je ve filmu všemu dobře rozumět a nehrozí, že by na některých místech nedokázal rozpoznat, co postavy říkají. Je také dobré mít možnost konzultace s rodilým mluvčím. Pokud se překladatel rozhodne takovou zakázku přijmout, měl by se s klientem dohodnout na adekvátním navýšení honoráře, protože překlad z odposlechu je v porovnání s překladem podle scénáře časově mnohem náročnější.

Čím dál častěji se objevují nabídky na překlad titulků včetně jejich zkrácení na požadovaný počet znaků a vložení do časové šablony. Pojmem **časová šablona** (angl. template) se označuje soubor, v němž nalezneme titulky k danému filmu včetně časového údaje, kdy se mají na plátně objevit a kdy zmizet, ale tyto titulky jsou obvykle v nějakém třetím jazyce (nejčastěji v angličtině). V ideálním případě tedy překladatel dostane k překladu například film v ruském jazyce, k němu scénář nebo dialogovou listinu v ruském jazyce a načasované titulky v angličtině. Jeho úkolem je nahradit anglické titulky českými. Může se však stát, že klient není schopen poskytnout překladateli přesně tu verzi filmu, k níž bylo časování vytvořeno, takže překladatel nesmí do časových údajů zasahovat. To mu místy komplikuje práci, protože musí české titulky délkou přizpůsobovat těm anglickým.

At' už překladatel odevzdává překlad s vlastním časováním, nebo vložený do časové šablony, stává se z něj titulkář, což ovlivňuje jeho volbu překladatelských řešení a měl by být obeznámen s pravidly a doporučeními pro tvorbu titulků. Nicméně i když odevzdává „pouze“ překlad, měl by znát alespoň základní principy tvorby titulků (alespoň maximální počet znaků na řádek a na titulek). Díky tomu bude text zkracovat již

při překladu a usnadní tím práci redaktorům, korektorům, grafikům a dalším, kteří budou titulky následně upravovat a časovat. Zároveň si tím zajistí, že jeho dílo nebude příliš měněno a upravováno.

Požadavky zadavatele ovlivní i **formát**, v němž výsledný překlad odevzdáváme. Pokud se jedná o překlad bez časování, odevzdává se nejčastěji ve formátu DOC(X). Titulky s časováním se odevzdávají v některém z formátů určených pro titulky (SRT, SUB, ASS, TTML, VTT a mnohých dalších). Důležité je, aby měl titulkař k dispozici program, který dokáže s daným formátem pracovat. Na některých festivalech se můžeme setkat s titulky, které se nečasují, ale pouze se rozdělí do titulků a přímo při promítání filmu je někdo tzv. odklikává. Na promítání nenačasovaných titulků existují speciální počítačové programy, z nichž některé jsou dostupné zdarma (například *ClickShow*). Do takového programu se nahraje soubor (nejčastěji ve formátu TXT) s textem rozděleným na jednotlivé titulky, které se od sebe oddělují prázdným řádkem. V programu se zvolí tlačítko, kterým se text posune při jednom stisknutí na prázdný řádek (tím vytvoříme časovou mezeru mezi titulky) a při druhém stisknutí na další titulek. Tuto činnost by měl vykonávat sám překladatel nebo někdo, kdo zná jazyk originálu a několikrát film viděl. Je totiž nutné vědět, jak za sebou scény následují, mezi kterými titulky je delší mezera a v kterou chvíli je vhodné daný titulek zobrazit. Kromě správného formátu je také třeba zvolit správné kódování textu. Pro český jazyk se nejčastěji používají kódování Windows 1250 nebo UTF-8, která jsou schopná správně zobrazit českou diakritiku.

Překladatelům a tvůrcům titulků usnadňují práci **počítačové programy**. Pokud potřebujeme pouze kontrolovat počet znaků na řádku, může nám pomoci bezplatný program *Notepad ++*, v němž si nastavíme svislou linku, která označuje dosažení určitého počtu znaků na daném řádku. Vidíme tedy, o kolik znaků jsme námi stanovený limit překročili nebo kolik znaků nám do něj ještě zbývá. Pro časování titulků existuje mnoho programů, které můžeme rozdělit na neplacené, placené a online. Mezi nejznámější neplacené programy patří *Subtitle Workshop*, *Subtitle Edit*, *VisualSubSync* nebo *Aegisub*. Placené jsou například *EZTitles*, *SubtitleNEXT* či *Wincaps*. Titulkovací programy mají mnoho funkcí, usnadňujících překlad a časování – možnost zpomalení přehrávání videa a rozdělení na jednotlivé obrazy, časování podle zvukové křivky, kontrolu počtu znaků na řádku, ukazatel délky zobrazení a čtecí rychlosti, volbu barvy a formátu titulku a mnoho dalších. Základní funkcí, kterou mají všechny programy, je možnost vkládat text a k němu pomocí zvolených klávesových zkratk nastavených začátek a konec zobrazení daného

titulku. Neplacené programy se od sebe liší především tím, že v každém nalezneme nějaké funkce navíc, ale jiné v něm naopak chybí. Pokud chceme mít všechny funkce v jednom programu, musíme si koupit některý z placených titulkovacích programů, které jsou však poměrně drahé. Začínají se také vyvíjet online nástroje pro úpravu titulků, kdy se titulkáři připojují prostřednictvím svého internetového prohlížeče k programu poskytovanému zadavatelem online.

2.2 Specifika překladu a úpravy titulků

Titulky jsou specifické v tom, že jsou výsledkem převodu mluveného slova na psaný text. Od svého příjemce vyžadují větší soustředění a vykonávání více činností zároveň. Při sledování filmu s dabingem vnímáme obraz zrakem a dialogy sluchem. Při čtení knihy vnímáme vše pouze zrakem a při poslechu audioknihy naopak pouze sluchem, díky čemuž máme dostatečný prostor pro zapojení vlastní fantazie. Při četbě knihy nebo poslechu audioknihy se můžeme kdykoli zastavit nebo se k nějaké pasáži vrátit, u filmu promítaného v kině ale takovou možnost nemáme (to nám umožňují pouze ostatní média jako je internet nebo DVD nosiče). Divák filmu s titulky vlastně vnímá zrakem i tu složku filmu, která byla původně určena k vnímání sluchem. Musí tedy zároveň sledovat obraz, číst titulky, poslouchat zvuky a ruchy na pozadí filmu, vnímat tón hlasu postav a sledovat děj jako celek. Překladatel by proto měl divákovi čtení titulků maximálně usnadnit a zpříjemnit. Titulky by měly být srozumitelné a dobře čitelné, toho dosáhneme rozdělením dlouhých souvětí na kratší věty, vyvarováním se použití složitých a méně známých slov a dalšími prostředky. V ideálním případě by si divák měl vždy stihnout přečíst titulek a ještě mít dostatek času na sledování akce na plátně. Z tohoto důvodu se dodržuje maximální počet znaků na řádku, kterému se musí text přizpůsobit.

Překladatel má k dispozici několik prostředků, pomocí kterých může text zkrátit na potřebnou délku. Může nahradit dlouhé slovo jeho kratším synonymem (např. *jenom* – *jen*, *přibližně* – *asi*, *neustále* – *pořád*, *spolupracovník* – *kolega*), použít univerbizaci či abreviaci (*mobilní telefon* – *mobil*, *mikrovlnná trouba* – *mikrovltnka*, *hrubý domácí produkt* – *HDP*), vhodně spojit dvě věty do jedné nebo naopak rozdělit dlouhé souvětí na dvě věty jednoduché, použít antonymický překlad (*nemohl jsem se nezasmát* – *musel jsem se zasmát*), zaměnit příčinu důsledkem nebo naopak (*tady vám nic nehrozí* – *tady jste v bezpečí*), vyjádřit podmiňovací způsob pomocí infinitivu (*kdybych byl na jeho místě, tak to odmítnu* – *být jím, odmítnu to*), vynechat opakující se slova (*Zajímavé. Velmi*

zajímavé. – Velmi zajímavé.), psát víceméně čísla číslicí (*sto dvacet osm – 128*) a mnoho dalších. Pokud ani tyto prostředky nepomohou text dostatečně zkrátit, je překladatel nucen vynechat některé méně důležité informace. Tady ale musí být velmi opatrný, protože může dojít k významovým a stylistickým posunům a navíc diváci slyší originální zvuk, takže především u velmi rozšířených jazyků, jako je angličtina, je velká šance, že diváci budou mít alespoň částečnou znalost daného jazyka a snahu porovnávat překlad s originálem. Kromě omezeného prostoru se překladatel musí potýkat také s rozdílností mluvené a psané řeči, protože titulky jsou vlastně zápis mluvené řeči. Dialogy by neměly takzvaně „šustit papírem“, tj. měly by znít přirozeně, ale zároveň by se měly divákům dobře číst. Proto musí překladatel najít určitou rovnováhu mezi mluvenou a psanou řečí a mezi hovorovým a spisovným jazykem.

Zadavatel obvykle poskytne překladateli scénář nebo dialogovou listinu, které ale nemusí přesně odpovídat konečné podobě filmu. Často se stává, že poskytnutý scénář vznikl dříve než film a během natáčení a střihání snímku pochopitelně došlo k nějakým změnám. Překladatel by se tedy měl ujistit, že mu zadavatel poskytl tu verzi filmu, která se bude promítat, a překlad potom přizpůsobit tomu, co zazní ve filmu. Pokud jsou rozdíly opravdu výrazné, měl by se překladatel se zadavatelem domluvit na dalším postupu, aby se nestalo, že podstatnou část musí překládat z odposlechu, ale bez odpovídající finanční odměny. Zejména u starších filmů se může stát, že existuje více verzí filmu (různě sestříhaných). Osobně jsem se do takové situace dostala, když jsme v rámci předmětu *Audiovizuální překlad* připravovali titulky pro promítání filmu *Tři dny Viktora Černyšova* (*Три дня Виктора Чернышова*) na *Semináři ruských filmů*. Tento sovětský film byl natočen v roce 1967 a v roce 1988 byla vydána jeho obnovená verze, ve které došlo k několika změnám ve střihu a v dialozích. Dostali jsme scénář a video k původní verzi, které jsme také titulky přizpůsobili. Jednalo se o titulky bez časování, které se „klikaly“ až v kině při promítání, kdy jsme také zjistili, že se promítá novější verze filmu, a titulky na několika místech chybí nebo přebývají. Proto je vždy dobré se u zadavatele ujistit, že pracujeme se správnou verzí filmu.

Film musíme pozorně sledovat, i když máme k dispozici scénář, protože v něm nenajdeme některé důležité informace, které nás uvádějí do kontextu a ovlivňují výběr překladatelského řešení. Pro správný překlad je nutné vědět, jaký předmět drží postava v ruce, s kým mluví, v jakém prostředí se nachází, na co nebo na koho se dívá a jakým tónem mluví. Kromě toho mohou ve scénáři chybět různé nápisy, které se ve filmu objevují

a je třeba je přeložit. Jednak jsou to různé časové údaje (např. *o týden později, o den dříve, čtvrtek*) nebo údaje označující místo děje (např. *Paříž, Moskva*) a název filmu, jednak jsou to různé nápisy v obraze. Jedná se například o názvy obchodů, nápisy na plakátech, reklamy, tabule s názvy ulic a čtvrtí, nápisy na nádražích a letištích, titulky novinových článků a podobně. Tady se překladatel musí rozhodnout, které z nich jsou důležité pro děj filmu, a přeložit pouze ty. Když se například z nápisu na nádraží dozvídáme, že hlavní hrdina přijel do Moskvy, mělo by se to objevit v titulcích. Pokud se ale prochází po městě a mívá různé obchody, jejichž názvy nehrají žádnou roli, není třeba je překládat. Tím, že daný text přeložíme, na něj totiž diváka upozorníme a on bude očekávat, že bude text něčím významný pro následující děj.

Na překladu některých filmů a seriálů pracuje společně více překladatelů. U takovýchto projektů je obtížné zachovat jednotnost. Proto je dobré, když se již na začátku stanoví, jak se budou překládat vlastní jména, přezdívky a oslovení, zdvořiliny, názvy, oblíbená slova a fráze některých postav a podobně. Všechny tyto údaje se potom zapíší do sdílené tabulky, kterou může každý z překladatelů průběžně doplňovat nebo dávat návrhy na změnu. Při skupinovém překladu by všichni překladatelé měli znát celé dílo, ne pouze svoji část. Díky tomu dobře porozumí kontextu a zároveň zjistí, zda se některá scéna z jejich části překladu neobjevila již v kolegově části. Některé pasáže totiž mohou v průběhu filmu nebo seriálu zaznít znovu, například na videozáznamu nebo ve vzpomínkách. Takovéto pasáže by měly být vždy přeloženy stejně, proto je třeba se s kolegou domluvit na jednotném překladu, který bude použit v obou případech.

Při skupinovém i individuálním překladu je nutné se domluvit se zadavatelem, zda si přeje přeložit i závěrečné titulky. Obvykle se uvádí pouze několik nejdůležitějších jmen herců a tvůrců – herci v hlavních rolích, režisér, scénárista a několik dalších. Pokud dostane překladatel časovou šablonu, překládá pouze ty titulky, které jsou v šabloně vepsané, pokud se se zadavatelem nedohodne jinak.

3 Festival Nový ruský film

Možnost přeložit titulky k filmu *Nanečisto* jsem dostala díky filmovému festivalu *Nový ruský film*. Film *Nanečisto* se promítal v rámci prvního ročníku tohoto festivalu, který proběhl ve dnech 5.–11. listopadu 2018 v několika českých a moravských městech – Praze, Zlíně, Olomouci a Jihlavě. Program se v jednotlivých městech lišil, takže v každém městě mohli diváci zhlédnout jen některé vybrané filmy. Například film *Nanečisto* se promítal pouze v Praze a ve Zlíně.

Hlavním iniciátorem a organizátorem filmového festivalu *Nový ruský film* je Velvyslanectví Ruské federace v ČR. Akce probíhá pod záštitou prezidenta České republiky Miloše Zemana a za podpory Ministerstva kultury RF, Ruského centra vědy a kultury v ČR a dalších organizací a společností. Hlavním producentem festivalu je česká společnost *Essential Communication*, která ve spolupráci s ruským partnerem *Freshfilm* zajišťuje mimo jiné i překlady filmů a tvorbu titulků. V praxi to tedy znamená, že překladatelé komunikují právě s touto společností, která také náhodně filmy překladatelům přiděluje a v rámci možností jim poskytuje materiály potřebné k překladu (odkazy na stránky, kde je možné film zhlédnout, dialogové listiny či scénáře, v některých případech i anglické titulky s časováním a podobně). Celkově se na jednom ročníku představí více než 20 filmů.¹⁰

Cílem festivalu je seznámit české diváky s moderní ruskou kinematografií. Organizátoři pro každý ročník pečlivě vybírají úspěšné ruské filmy posledních let a snaží se při tom nabídnout návštěvníkům vyváženou kombinaci filmů různých žánrů. Na programu tedy nalezneme historické filmy, dokumentární filmy, komedie, psychologická dramata, pohádky a animované filmy, biografické filmy a mnoho dalšího. Festivalu se také každoročně účastní mnoho slavných ruských osobností, které mají obvykle nějakou spojitost s promítaným filmem. Například na prvním ročníku vystoupil u příležitosti promítání filmu *Высоцкий. Спасибо, что живой*. (čes. *Vysockij: Aspoň, že jsem živ*) Vysockého syn Nikita a významný překladatel písní a básní Vladimira Vysockého Milan Dvořák. Na zahajovací film *Saljut-7* byl pozván bývalý kosmonaut

¹⁰ ŠACHMAJEV, Denis. Festival současného ruského filmu „Nový ruský film“ byl zahájen v Praze. *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 05. 11. 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/blog/2018/11/05/festival-soucasneho-ruskeho-filmu-novy-rusky-film-byl-zahajen-v-praze/>

Viktor Petrovič Savinych, který se v roce 1985 spolu se svým kolegou Vladimírem Džanibekovem podílel na záchraně stejnojmenné neovladatelné kosmické stanice a stal se předlohou hlavního hrdiny tohoto díla.¹¹ Před promítáním filmu *Память осени* (čes. *Paměť podzimu*) proběhla beseda s jeho režisérem Andrejem Sokolovem a skladatelem Pavlem Kašinem. Na promítání filmu *Nanečisto* přijal pozvání autor knižní předlohy Sergej Lukjaněnko. Kromě zmíněných filmů byly na programu ještě snímky *Selfie*, *Sobibor*, *Loučit se nebudeme*, *Neprominutý*, *Arytmie*, *Nedotčený ráj: Rusko*, *Ne*, *Čas žít, čas umírat*, *Legenda o Kolovratovi*, *Vášeň pro mamuty*, *Kapr rozmražený*, *Poslední bohatýr*, *Tři bohatýři a král moří*, *Světlana Zacharovová: Umění být sama sebou*, *Vymahač*, *Ivan carevič a šedý vlk 3* a *Věra*. Některé z těchto filmů překládali studenti a studentky Univerzity Palackého v Olomouci.¹²

Organizátoři mysleli i na nejmenší diváky, a proto zařadili na program několik animovaných filmů (*Ivan carevič a šedý vlk 3*, *Tři bohatýři a král moří*) a filmů pro děti, které se také mohly zúčastnit doprovodných akcí, například workshopu malování dřevěných lžiček a výroby tradičních čepců *kokošniků*, výstavy kostýmů z ruských pohádek a soutěží s babou Jagou a Kostějem Nesmrtelným. Nechyběl ani ruský jarmark.

Ani na druhém ročníku, který probíhal pro změnu (kromě Prahy a Zlína) v Ostravě, Brně a Plzni, nechyběl doprovodný program, zajímavé filmy a známé osobnosti. Čestnými hosty slavnostního zahájení 27. září 2019 v Praze byli ředitel filmového koncernu *Mosfilm*, herec a režisér Karen Šachnazarov, který do Prahy přijel představit svůj film z roku 2017 *Анна Каренина. История Вронского* (čes. *Anna Kareninová: Příběh Vronského*), pro který jsem shodou okolností také překládala titulky, režisér Pavel Lungin, herec a režisér Alexandr Galibin, herci Natalia Vdovina a Anton Momot a poradce generálního ředitele Národního fondu pro podporu držitelů autorských práv Larisa Nazarova.¹³ Účastníci slavnostního zahájení se kromě psychologického dramatu *Pár* mohli těšit i na výstavu fotografií slavného fotografa Igora Gněvaševa, který léta pracoval pro časopisy *Sovětskij ekran* a *Sovětskij film* a vytvořil mnoho podařených fotografií hvězd

¹¹ LÁZŇOVSKÝ, Matouš. Letěli do vesmíru na „smrt“. Dokázali neuvěřitelné, oživit Saljut 7. *IDnes.cz* [online]. 27. prosince 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/vesmir/kosmonaut-viktor-petrovic-savinych-rozhovor.A181219_172414_tec_vesmir_mla

¹² O festivalu. *Nový ruský film: Filmový festival* [online]. 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://2018.novyruskyfilm.cz/cs/o-festivalu/>

¹³ O festivalu. *Nový ruský film: Filmový festival* [online]. 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.novyruskyfilm.cz/cs/o-festivalu/>

sovětského i světového filmu. Nechyběl ani koncert etnické hudby v podání Oleny Uutai z Jakutska a slavnostní banket připravený vítězi soutěže *Chef a la Russe 2018* Sergejem Ternovem a Nikitou Ušakovem. V dalších dnech festivalu pak na diváky čekaly například snímky *Veliká severní cesta*, *Milenky*, *Hosté*, *Barabáš*, *Nádraží Ruska*, *Poutníci trpělivosti*, *Býk*, *Na Paříž!*, *I sloni mohou hrát fotbal*, *Led*, *Mrtvé vlaštovky*, *Noční směna* nebo film *Výskok*, který přijel uvést slavný sovětský basketbalista Ivan Jedeško, jenž pomohl sovětskému reprezentačnímu týmu k vítězství ve finále Olympiády v Mnichově v roce 1972, o němž film vypráví.¹⁴

I přes jisté předsudky českých diváků vůči ruské kinematografii a velmi nízký podíl ruských filmů na programech českých kin sklidil první ročník festivalu poměrně velký úspěch. Podle slov organizátorů: „V deseti promítacích sálech proběhlo 47 promítání, kterých se zúčastnily 4000 lidí.“¹⁵ Podle mého názoru k tomu významně přispělo to, že festival je největší (a jednou z mála) akcí svého druhu v České republice a také to, že organizátoři investovali do reklamy a ve všech městech, kde se promítalo, byly k vidění billboardy propagující tuto akci. Zároveň byly vybrány opravdu kvalitní a zajímavé snímky, natočené v posledních několika málo letech a některé z nich dokonce měly premiéru krátce před zahájením festivalu.

¹⁴ ŠACHMAJEV, Denis. V Česku byl zahájen filmový festival „Nový ruský film“. *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 27. 09. 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/blog/2019/09/27/v-cesku-byl-zahajen-filmovy-festival-novy-rusky-film/>

¹⁵ O festivalu. *Nový ruský film: Filmový festival* [online]. 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://2018.novyruskyfilm.cz/cs/o-festivalu/>

4 Film Nanečisto

Film *Nanečisto* natočil podle stejnojmenné knihy Sergeje Lukjaněnka režisér Sergej Mokrickij. Scénář k němu napsali Sergej Mokrickij, Denis Kuryšev, Sergej Artimovič, Maxim Budarin a Olga Soběninová. Sergej Lukjaněnko do scénáře nijak nezasahoval, ale zahrál si spolu s režisérem Mokrickým v jedné scéně, kde pomáhají hlavnímu hrdinovi v moskevském metru. V hlavních rolích se objevili: Nikita Volkov (Kirill), Jevgenij Tkačuk (Koťa), Olga Borovskaja (Anna), Julija Peresild (Roza), Severija Janušauskaite (Renáta) a Jevgenij Cyganov (Anton). Snímek měl v Rusku premiéru 25. května 2018.¹⁶

Knihu *Nanečisto* můžeme zařadit do žánru vědecko-fantastické a fantasy literatury a v tomto žánru je natočen i film. Hlavním hrdinou je mladý Moskván Kirill Maximov, který se živí vytvářením grafické stránky počítačových her. V zaměstnání se mu právě daří, studio, pro které pracuje, díky němu získalo velkou zakázku a mají o něj zájem i v zahraničí. S osobním životem je to ale horší, protože se s ním rozešla jeho dívka Anna. Když se vrací z firemního večírku do svého bytu, ke svému úžasu zjistí, že v něm žije cizí žena, která si ho navíc stihla zabydlet a upravit podle svého vkusu. Situace je o to nepochopitelnější, že během několika hodin dokázala v bytě vyměnit obklady, tapety i nábytek. Když přijede incident vyšetřovat policie, neznámá žena, která se prokáže jako Renáta Ivanovová, tvrdí, že v bytě bydlí už nějakou dobu. Dokonce má i doklady o jeho koupi. Kirill se tak musí vystěhovat i přes svědectví sousedů, že v bytě bydlí on, a je nucen se dočasně nastěhovat ke svému kamarádovi Koťovi. Situace se stále zhoršuje a druhý den už Kirilla přestávají poznávat i jeho známí a přátelé, se kterými se ještě den předtím bavil. V zaměstnání ho nikdo nepoznává a všichni se tváří, že tam nikdy nikdo takový nepracoval. Nakonec na něj zapomenou i jeho sousedi, Anna, Koťa a pak i rodiče. Během několika hodin také zmizí všechny důkazy o Kirillově existenci. Jako by ho někdo odstranil ze všech fotografií, rejstříků, dokladů, dokumentů a z paměti všech, včetně jeho milovaného psa Kešu. Dokonce i z jeho občanského průkazu zůstane jen několik prázdných stránek.

Kirill se nejdříve snaží obcházet úřady a zjistit, co se děje, ale tam o něm nemají žádnou zmínku. Nakonec mu v jeho zoufalé situaci zbývá poslední možnost – jít do svého

¹⁶ ТРОФИМЕНКОВ, Михаил. Перисанное начерно. *Коммерсантъ* [online]. 26. 05. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/3641837>

bytu za Renátou a přinutit ji, aby mu vše vysvětlila. Když se ji s nožem v ruce snaží donutit říct pravdu, dívka ho chytne za ruku a sama se nožem začne bodat. Kirilla za vraždu zatkne policie, ale po několika hodinách na něj zapomenou i policisté a propustí ho, protože si myslí, že ho zadrželi jen za nějaký přestupek. Navigace v mobilním telefonu Kirilla dovede ke staré cihlové vodární věži poblíž centra Moskvy, v níž únavou usne.

Ráno se probudí a navštíví ho Renáta Ivanovová, která je k jeho velkému překvapení živá a nezraněná. Ta mu objasní, že se stal takzvaným funkcionálem a jeho funkcí je správa celnice, která sídlí v jeho Věži a slouží jako přechod mezi několika světy. Věž se přestavuje podle Kirillových přání a jeho vkusu. Každý den se v přízemí budovy otevrou jedny dveře do nového světa, a to obvykle takového, který nějak odráží přání a představy celníka. Jako první se otevrou dveře do Kingimu – to je svět, v němž není ropa ani zemní plyn, takže se tu technický vývoj zastavil na úrovni parních strojů. Kingim je vlastně Moskva, jak by asi vypadala v dílech Julese Verna. Po ulicích osvětlených petrolejovými lampami jezdí lidé na saních a ve vozidlech poháněných parou, po nebi létají vzducholodě a móda je nápadně podobná té z 19. století. V tomto světě navíc existují jen malé městské státy, žádné velké země či supervelmoci. Kirill je zemí okouzlen, ale ze všeho nejdřív chce znovu navázat kontakt se svým přítelem Konstantinem. Koťa pracuje v podobném oboru jako on, takže se rozhodne mu zavolat a nabídnout mu své grafické výtvary, za které vydává pár fotografií pořízených v Kingimu. Koťa se schůzkou souhlasí, a tak se z nich opět stávají přátelé.

Přes celnici prochází do Kingimu Anton Běleckij a s ním i Kirillova bývalá přítelkyně Anna. Anton se zmíní, že budou večeřet v Bílé růži a Kirill se rozhodne, že se tam za doprovodu Koti vydá, aby zjistil, jaký je jejich vztah. V hotelu Bílá růže na něj místo Anny čeká obří vznášející se matrjoška, která na něj zaútočí. Kirill se dokáže bojové matrjošce ubránit a porazit ji. Díky tomu přijde na to, že jako celník-funkcionál získal několik superschopností, mezi něž patří například rychlý pohyb, velká síla, skvělá paměť, rychlá regenerace a dlouhověkost. V hotelu se seznamuje s jeho majitelkou Rozou, která je vážně zraněná, ale rychle se jí rány zacelí a může Kirilla zasvětit do specifik života funkcionála. Navíc mu prozradí, že útok byla vlastně zkouška pro nováčky, která byla ale v jeho případě na žádost kurátora obzvlášť obtížná a ji zranili proto, že s tím nesouhlasila. Také se rozhodne uspořádat pro nového celníka večírek na uvítanou, na němž se seznámí s dalšími funkcionály.

Kirill díky své funkci celníka ví, kde Anna pracuje (každý funkcionál má superschopnosti, odpovídající potřebám jeho funkce), a rozhodne se ji navštívit. Jsou

si sympatičtí a Kirill se Anně nakonec svěří s tím, že se dříve znali a pozve ji na schůzku. Ona souhlasí a zdá se, že vše bude jako dřív. Druhé dveře z celnice se otevírají do Přírodní rezervace – světa, kde sice nežijí lidé, ale je tu nádherné teplé tropické moře s písčnou pláží a deštným pralesem. Kirill sem Annu vezme a ona se do něj opět zamiluje. Jdou spolu na uvítací večírek, kde ji Roza přesvědčí, že by s Kirillem nebyla šťastná a nemohli by mít děti, protože on je funkcionál. Anna chce tedy jejich začínající vztah ukončit, ale přesto je pro funkcionály její potenciální vztah s Kirillem komplikací, a proto ji Renáta nechá unést a hodit do světa Nirvána.

Do Nirvány se otevřely třetí dveře z Věže. Je to svět, kde vládne komunismus. Vše tu řídí funkcionálka Vasilisa – statná žena, která také začínala jako celnice, ale kromě Nirvány se jí nepodařilo otevřít průchod do žádného obyvatelného světa, takže má na starost jen ji. Tento svět slouží jako nápravný tábor pro lidi či funkcionály, kteří se něčím provinili, nějak překáželi nebo něčím ohrožovali řád nastolený funkcionály a jejich moc. Lidé tu jsou jako pod vlivem drog, protože ve vzduchu poletuje zvláštní pyl, který má omamné účinky. Kvůli němu místní obyvatelé ztrácejí vůli, zájem o okolní svět a svou osobnost. Když si na účinky pylu trochu zvyknou, jsou schopni alespoň manuální práce v kovárně nebo na poli. Vasilisa Kirilla vítá přátelsky jako svého kolegu, daruje mu ručně kovaný nůž, hostí ho a nakonec ho poprosí, aby vystoupil na schůzi. Jenže Kirill mezitím zjistí, že mezi nováčky v Nirváně je i Anna a využije svého proslavu k tomu, aby na chvíli odvedl Vasilisinu pozornost a mohl s Annou utéct do Věže. To se mu nakonec povede, i když o ni musí s Vasilisou bojovat.

Kirilla navštíví v jeho Věži kurátor, jímž je jeho „přítel“ Koťa, a zkrátí mu takzvané vodítko (vzdálenost, na kterou může funkcionál odejít od své funkce) z 15 kilometrů na 50 metrů. Anně se jeho vodítko daří přetrhnout a za čtvrtými dveřmi se otevírá průchod do bájného Arkanu. Kirillovi o něm vyprávěla politička, která si přála průchod do něj obnovit. Měl by to být svět identický s naším, který je ale oproti našemu o 35 let napřed. Mohli bychom se tak poučit z jejich chyb a vyhnout se díky tomu válkám nebo přírodním katastrofám. Jediný průchod do tohoto světa údajně zničili v roce 1954 ruští komunisté a přerušili tím náš kontakt s Arkanem.

Kirillovi se podaří do Arkanu dostat a potkává tu bývalého celníka, který mu vysvětluje, že vše je naopak. Arkan je svět číslo jedna, ze kterého pocházejí všichni původní funkcionálové. Ti ostatní světy včetně toho našeho využívají jako pokusnou laboratoř, aby si mohli nanečisto vyzkoušet různé modely společenského zřízení a zároveň

se vyvarovat chybám, které vedly v ostatních světech k válkám, epidemiím a katastrofám. Po špatných zkušenostech se sovětskými komunisty, kteří se snažili vměšovat do záležitostí Arkanu a shodili na celnici jadernou bombu, už Arkánci o otevřený průchod do našeho světa nestojí a Kirilla se snaží zlikvidovat. Díky svým superschopnostem útok přežívá a uniká do své Věže. O přístup do Arkanu však přichází, protože Arkánci dveře neprodyšně zalévají několika vrstvami betonu. Ve Věži na něj čeká rozrušená Renáta, která někde unesla Annu a nyní se snaží zbořit Věž. Funkcionál je vázaný na svou funkci, takže pokud někdo zničí celnici, zemře s ní i celník a stane se opět obyčejným člověkem, na druhou stranu je ale funkcionál v místě své funkce nejsilnější. Díky tomu se Kirillovi podaří Renátu porazit, ale věž přesto spadne.

Konec filmu je otevřený a trochu nejasný. Kirill vstává ze sutin Věže a volá mu jeho matka, takže se zdá, že se stal opět člověkem a všichni si na něj vzpomněli. Kirill je rád, ale snaží se zprovoznit alespoň jeden průchod, aby se mohl vypravit do jiných světů hledat Annu. Jenže pak k němu přichází Koťa, který mu říká, že ho potřebuje, protože se přerušilo spojení s Arkanem, bortí se průchody do jiných světů a některé světy mizí, takže v ohrožení je i ten náš. Společně se pak vydávají za zkušeným celníkem Felixem, aby našli řešení, jak zachránit náš svět a nalézt Annu. V samém závěru se objevuje titulky: „Pokračování příště“. Kniha *Nanečisto* má totiž ještě pokračování *Načisto* (rus. *Черновик*) z roku 2007, v němž se Kirill snaží přijít na to, proč se právě on stal funkcionálem a jak to celé vlastně funguje. Takže je možné, že se v budoucnu diváci dočkají i filmového pokračování.¹⁷¹⁸

¹⁷ Черновик(2018) в HD качестве. *YouTube* [online]. Kanál uživatele Gamer_789_, Zveřejněno 26. 05. 2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=yaKrqgneyOE>

¹⁸ LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Načisto*. Praha: Triton, 2010. Trifid (Triton). ISBN ISBN:978-80-7387-373-8.

5 Porovnání filmu Nanečisto s knižní předlohou

5.1 Obsahová stránka

Sergej Lukjaněnko, autor knižní předlohy, vyjádřil svůj názor na filmovou podobu svého díla slovy: „Film se mi líbil. Považuji ho za filmové zpracování knihy, ne za dílo natočené pouze na její motivy. A z toho mám radost.“¹⁹ Přesto však mezi knihou a filmem nalezneme mnoho rozdílů. Myslím si, že stojí za zmínku alespoň několik těch nejzásadnějších nebo nejvýraznějších.

Prvním velkým rozdílem, který má vliv na celou knihu, je doba, v níž se děj odehrává. V obou dílech se odehrává v „současnosti“, jenže kniha byla napsána v letech 2004–2005, kdežto film byl natočen v roce 2018. Čtrnáct let není z pohledu historie příliš dlouhý časový úsek, ale doba se rychle mění a navíc se jedná o období, které téměř všichni čtenáři a diváci sami zažili. Proto jim budou rozdíly připadat docela podstatné. Asi nejpatrnější jsou v technice – v knize má Kirill tlačítkový mobil a domů se mu člověk může dovolat na pevnou linku, ve filmu si s ním jeho obdivovatelky fotí dotykovým smartphonem selfie fotografie, aby je mohly zveřejnit na svém Instagramu. Zatímco v knize Kirilla naviguje k Věži hlas neznámého, který mu ze skrytého čísla zavolal na jeho mobilní telefon, ve filmu najde svou celnici pomocí GPS navigace v dotykovém mobilním zařízení. Je zajímavé, že tento vývoj technologií si uvědomoval Lukjaněnko už při psaní knihy a služebně starší funkcionálové v ní vzpomínají, že jim bylo místo jejich funkce sděleno telegramem, který jim doručil listonoš.

Rozdílná doba, v níž se děj odehrává, má vliv i na společnost a reálie zachycené v knize. Proto v ní figurují takzvaní noví Rusové, kteří se v 90. letech vrhli na podnikání a za vydělané peníze si hromadně stavěli honosné vily na Rubl'jovce (v knize je zastupuje mladý podnikatel Míša). Nechybí tu ani zlatá mládež, která si užívá života především prostřednictvím večírků, zahraničních dovolených a luxusních věcí, a to vše za peníze svých bohatých rodičů (zde například Koťa nebo mladý rapper, který se svými přáteli přišel do Přírodní rezervace). Ve filmu se s těmito postavami nesetkáme. Doba se jistě také podepsala na myšlení lidí. V neklidných devadesátých letech, která na počátku 21. století ještě doznívala, bylo v Rusku mnoho bytových podvodů spojených s paděláním dokladů

¹⁹ КУЗЬМИН, Дмитрий. «Хочется переплюнуть «Мстителей»: Сергей Лукьяненко об экранизации своего романа «Черновик». *Gazeta.ru* [online]. 23. 05. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: https://www.gazeta.ru/culture/2018/05/23/a_11761321.shtml (překlad vlastní)

a také krádeží a vloupání. Proto když Kirill ve svém bytě objevil cizí ženu, která se tam navíc stihla zabydlet a vyměnit nábytek, byl ochoten bez větších problémů uvěřit, že se jedná o dobře zorganizovaný bytový podvod včetně padělání dokladů a spíš než rychlost, s jakou byt „podvodníci“ proměnili, ho udivovalo, že jim jednopokojový byt stojí za takové úsilí. Ve filmu naopak už hned zpočátku nevěří, že je vůbec reálně možné, aby se něco takového stalo, a těžko se mu hledá rozumné vysvětlení.

Dále můžeme ve filmu narazit na pár drobnějších změn oproti knize, které nemají na děj zásadní vliv. V knize se dívka, která Kirillovi „ukradla“ byt nejmenuje Renáta, ale Natálie; jeho otec nepracuje jako profesor historie, ale jako gynekolog; byt Kirill nezdědil po babičce, ale koupili mu ho jeho bohatí rodiče; Felix je funkcionál-restauratér a uvítací večírek se odehrává v jeho podniku, kdežto ve filmu je celník jako Kirill. V obou případech však Kirilla zasvěcuje do jeho nového role. Navíc majitelka hotelu Bílá růže je v knize paní v letech a má jen malý hotýlek, který ožívá pouze během sezóny, ve filmu je to mladá dívka, jež vlastní velký luxusní hotel, který je centrem dění v Kimgimu. Ve filmu v jejím hotelu napadne Kirilla bojová matřjoška a jedná se o zkoušku nováčka, v knize na něj zaútočí sedm zabijáků v černém, kteří bojují proti funkcionálům. Posledním drobným rozdílem, jenž ve filmu částečně ovlivnil děj, je otázka, zda mohou mít funkcionálové svatby a děti – v knize ano, ve filmu ne (alespoň to Roza tvrdí Anně, která se proto rozhodne opustit Kirilla).

Docela podstatným rozdílem je podle mého názoru zaměstnání protagonisty. Ve filmu pracuje jako grafik a tvůrce počítačových her, jeho nadřízený ho dokonce označuje za „génia a tvůrce světů“. Tím by se částečně dalo vysvětlit, proč byl vybrán pro funkci celníka, který má za úkol otevírat průchody do nových světů. Jeho kamarád Koťa pracuje v podobném oboru – je redaktorem časopisu o počítačových hrách. Je tedy docela pochopitelné, proč si ho jako kurátor vybral za funkcionála a proč ho tak trápil (například zkouškou v Bílé růži). Důvodem mohla být závist, že Kirill je ten, kdo tvoří a všichni ho oslavují, zatímco Koťa o takových lidech jenom píše. V knize ale tyto důvody mizí. Kirill je obyčejný obchodní zástupce firmy prodávající počítačové součástky a Koťa je bulvární novinář. Nemají si navzájem co závidět a Kirilla jeho zaměstnání nijak nepředurčuje k funkci celníka. Povolání Kirilla a Koti má vliv i na další vývoj děje. V knize se Koťa Kirillovi ozval sám, protože si na něj údajně vzpomněl díky poznámce o něm, kterou si vepsal do rozepsaného novinového článku v počítači. Díky tomu později Kirill sám odhalil, že Koťa je kurátor, protože všechny zmínky o lidech, kteří se změní

ve funkcionály, navždy zmizí, takže by se nedochovala ani Koťova poznámka v počítači. Naopak ve filmu se Kirill Koťovi ozval první a celou dobu netušil, že právě on je kurátorem, dokud mu to sám neprozradil.

Asi nejzásadnější změnou je však vztah Kirilla a Anny. Ten se v obou dílech zásadně liší. Jedním z důvodů byla jistě potřeba zjednodušit děj, zkrátit příběh a snížit počet postav pro potřeby filmu. Sergej Lukjaněnko se k této změně vyjádřil velmi pragmaticky: „(Režisér) doplnil, nebo spíše zdůraznil, téma lásky. (...) Tomu se v žádném filmu nevyhnete. Fantastický žánr má sklon se zaměřovat spíše na dobrodružství, než na romantiku. Ať už se jedná o dobrodružství fyzické, nebo duševní. Ve filmu je romantika daleko důležitější. Proto je v něm romantická linka, která byla v knize, zdůrazněna a dostala více prostoru.“²⁰ Na začátku obou děl se Kirill rozchází se svou přítelkyní Annou. V knize je to jejich společné rozhodnutí a on se s tím smířil. Ve filmu se rozešla Anna s ním a kvůli změně ve funkcionála ani nedostal možnost se s ní usmířit, navíc ji stále miluje a udělá vše proto, aby si znovu získal její přízeň a lásku. Kvůli ní jde do Bílé růže, kde je napaden, zachrání ji z Nirvány a v závěru se ji vydává hledat. V knize Anna nehraje skoro žádnou roli. Už jako celník se Kirill zamiluje do mladé odbojářky Nasti, která ho svým vzkazem přivede do Bílé růže, pak kvůli ní napadne policistu-funkcionála a po jednodenním románku mu ji funkcionálové zabijí.

Liší se i samotný závěr filmu od knihy. V ní chtěl Koťa Kirilla zabít, ale nepodařilo se mu to díky kroužku, který držela při pádu Věže Nast'a v ruce. Uchovala se v něm část Kirillovy funkce a tím i jeho schopností. Kirill tedy přežil, ale s Koťou se rozešli ve zlém. Asi je to tím, že správný film by měl mít šťastný konec, ale v tomto případě se Koťa s Kirillem usmířili a vydali se společně hledat Annu.

K většině změn jistě došlo kvůli nutnosti zhustit děj a obsah. Kniha má 367 stran a i přesto, že film trvá téměř dvě hodiny, by se do něj jistě nepodařilo včlenit všechny postavy a dát jim dostatečný prostor. Sergej Lukjaněnko není autorem scénáře, ale tvůrci ho s ním konzultovali. Práci scénáristy si vyzkoušel u filmů *Noční hlídka* a *Denní hlídka*, takže má pro změny a zkracování pochopení: „Já sám bych se nejspíš snažil udržet v klidnějším tempu i druhou polovinu filmu. Ale jsou tu omezení, týkající se délky filmu, a tomu se nevyhnete. Pamatuji si, jak jsme pracovali na Hlídkách – museli jsme odstranit

²⁰ Путешествие сквозь пространство: интервью с писателем Сергеем Лукьяненко. *YouTube* [online]. Kanál uživatele Россия.Кубань, Zveřejněno 03. 04. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gckYkwKT5Ag>

velmi mnoho scén, abychom dosáhli přijatelné délky filmu.“²¹ Sergej Lukjaněnko je s filmovým zpracováním své knihy spokojený a změnil by jen drobné detaily: „Celkově jsem s prací scénáristů spokojen, změnil bych jen několik momentů, udělal bych je jinak. Třeba ve světě Nirvány bych nedělal tak zjevné odkazy na sovětskou verzi totalitarismu. Toho už jsme všichni viděli dost v jiných filmech a tady bylo možné se tomu vyhnout.“²² Lukjaněnko si také váží zápalu, s jakým se všichni na filmu podíleli a dobře provedených speciálních efektů, díky kterým film „nevypadá lacině“.²³²⁴ Především je rád, že se opět po několika letech podařilo dovést do úspěšného konce jeden z projektů, jejichž cílem je vytvoření filmové adaptace jeho románu.²⁵

5.2 Porovnání z hlediska překladu

Součástí této práce je překlad titulků k filmu *Nanečisto*, který byl natočen na základě knižní předlohy. Její český překlad vytvořil Libor Dvořák a v roce 2008 ho vydala nakladatelství *Argo* a *Triton*. Jsem toho názoru, že by byla škoda nevyužít této jedinečné možnosti porovnat knižní překlad s filmovým, a proto bude následující podkapitola věnována stručnému popisu základních rysů charakteristických pro Dvořákův překlad a jejich porovnání s mým překladem titulků. Chtěla bych se zaměřit především na momenty, v nichž se přístup knižního a filmového překladu nejvíce liší.

V obou případech se jedná o text, který se snaží předat mluvenou řeč prostřednictvím psaného textu. Překlad takového textu je vždy složitý v tom, že se překladatel musí rozhodnout, do jaké míry uchovat autenticitu mluvené řeči, která navíc často charakterizuje danou postavu, a do jaké míry usnadnit čtenáři proces čtení a porozumění textu. Když se nad tím zamyslíme, uvědomíme si, že se v běžném životě nestává příliš často, že bychom četli zápis mluvené řeči, pronášené v obecné češtině. V běžných novinových článcích, tiskových zprávách, zápisech, ale i v odborné literatuře, návodech, receptech a dalších textech se buď zápis mluvené řeči nevyskytuje vůbec, nebo se jedná o zápis mluvené řeči, pronášené ve spisovné či hovorové češtině. Dokonce i novináři se snaží zápis různých

²¹ КУЗЬМИН, Дмитрий. «Хочется переплюнуть «Мстителей»: Сергей Лукьяненко об экранизации своего романа «Черновик». *Gazeta.ru* [online]. 23. 05. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: https://www.gazeta.ru/culture/2018/05/23/a_11761321.shtml (překlad vlastní)

²² Tamtéž

²³ Tamtéž

²⁴ Путешествие сквозь пространство: интервью с писателем Сергеем Лукьяненко. *YouTube* [online]. Kanál uživatele Россия.Кубань, Zveřejněno 03. 04. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gckYkwKT5Ag>

²⁵ Tamtéž

proslůvů a rozhovorů přizpůsobit pravidlům spisovné češtiny. Proto se s psanou formou obecné češtiny setkáváme nejčastěji pouze v beletrii a v diskuzích na internetu. Kvůli tomuto nedostatečnému kontaktu s ní na ni nejsme tolik zvyklí a čtení takového textu nám (alespoň zpočátku) činí určité potíže. A právě v tom spočívá výrazný rozdíl mezi překladem knihy a filmu. Překladatel knihy si může dovolit překládat přímou řeč do obecné češtiny a zapisovat ji foneticky, tedy přesně tak, jak by ji postava vyslovila. Čtenář totiž má dostatek času na přečtení daného úseku textu a v případě potřeby, například pokud mu neporozumí, se k němu může opakovaně vracet. U titulků toto vracení není tak snadné, především pokud se jedná o titulky k filmu, promítanému pro celou skupinu diváků, například v kině. Z tohoto důvodu není příliš vhodné překládat titulky do obecné češtiny. K tomuto názoru se ve své knize *Titulkujeme profesionálně* přiklání i Martin Pošta: „Řekněme, že tvoříme titulky ke konverzační komedii ze současnosti. Kdybychom chtěli využít variantu češtiny, která nejlépe odpovídá stylu filmových dialogů, pravděpodobně bychom volili češtinu obecnou. Jakmile ale obecněčeský text zapíšeme, nejspíš nás některé nespisovné tvary přímo „udeří do oka“ a dříve nebo později je „zcenzurujeme“ a upravíme na tvary spisovné. (...) Při překladu tedy často vznikne text, ve kterém do značné míry dochází k mísení spisovné a obecné češtiny. (...) Proti obecné češtině navíc hovoří fakt, že nejde o variantu používanou na celém území ČR“.²⁶

Libor Dvořák ve svém překladu knihy *Nanečisto* používá obecnou češtinu téměř u všech přímých řečí. Toto jeho rozhodnutí je pochopitelné. Jedná se o současný román, jehož hlavním hrdinou je mladý muž, který se navíc ocitá v poměrně obtížné a psychicky náročné situaci. U této postavy by striktně spisovná čeština zněla velmi nepřírodně. Na druhou stranu se věty typu: „*A soused ti ji estě ke všemu vypálil rovnou do voka?*“²⁷ čtou poměrně obtížně a čtenáři chvíli trvá, než si na ně zvykne. Přijde mi však poněkud zvláštní, že přímá řeč je vždy (pokud to situace vyžaduje) psána obecnou češtinou, ale když hlavní hrdina mluví v duchu sám se sebou, přechází najednou do spisovné češtiny. To působí nepřírodně, protože není zřejmé, proč by někdo v běžné konverzaci se svými blízkými mluvil obecnou češtinou, když sám se sebou, což je ta nejpřírodnější promluva, při níž se nesoustředíme na formu, ale na obsah, mluví spisovně. Jak již bylo zmíněno, obecná čeština se nepoužívá na celém území České republiky, a proto by věty jako:

²⁶ POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Apostrof, 2011, s. 35. ISBN 978-809-0488-793.

²⁷ LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton), s. 93. ISBN 978-80-7387-154-3.

„A nezapomněls, že se ti na dnešek vohlásila ta komise?“²⁸ mohly mnoha čtenářům připadat nepřirozené, stěžovat jim porozumění textu, působit rušivě a celkově kazit jejich dojem z díla.

To, že v titulcích není vhodné používat obecnou češtinu, ale rozhodně neznamená, že by všechny postavy mluvily pouze spisovně. Musíme samozřejmě zachovat určitou autenticitu a přirozenost. Na druhou stranu v tomto případě vztahy mezi postavami a jejich sociální status často vyplývají z obrazové stránky filmu a z intonace, kterou lze vnímat a správně vyhodnocovat i přes neznalost jazyka originálu. Úkolem textu v titulcích je tedy především předat divákovi v co nejjednodušší formě obsah promluvy, protože její styl už je divák schopen si domyslet sám, na základě informací získaných z obrazu, intonace a případně i hudby na pozadí. Existují ovšem prostředky, jak „nenásilně“ zapojit prvky obecné nebo hovorové češtiny do textu psaného ve spisovné češtině. Jedním z nich je záměna na lexikální úrovni – slovo *láhev* můžeme nahradit slovem *flaška*, *dům* slovem *barák* a místo *notebooku* napsat *noťas*. V některých případech je možné použít i změny v oblasti morfologie, tady už je ale často na zvážení překladatele, do jaké míry se budou ještě divákovi dobře číst a kdy už naopak budou působit rušivě. V tomto případě má každý překladatel svoje hranice nastavené jinak. Osobně nevidím problém v občasných změnách koncovky, např. místo *malý* použít *malej*, místo *s vysokými* napsat *s vysokýma* nebo místo *rychlé auto* zvolit *rychlý auto*. Naopak u často zmiňovaného protetického „v“ si nejsem úplně jistá a spíše se jeho používání snažím vyhýbat. A to především proto, že si uvědomuji, že ho velká část Čechů vůbec nepoužívá, což dokazují i poslední výzkumy.²⁹ Na rozdíl od Dvořákova literárního překladu se snažím v titulcích nezapisovat foneticky ta slova, v nichž se v obecné češtině vynechává nějaké písmeno, ale naopak obvykle volím jejich spisovnou variantu. Mám na mysli například slova *ještě – eště*, *půjdu – pudu*, *jdi – di*, *jsem – sem* a podobně. Při rychlosti, s jakou se titulky čtou, často taková slova mohou působit jako chyba či překlep a v některých případech mohou i mást (například slovo *sem* může být nespisovnou formou slova *jsem* a zároveň příslovcem).

Zajímavá je také otázka překladu reálií. V knize jich nalezneme poměrně hodně, ve filmu se jich mnoho zachovalo v obrazové stránce, ale do té zvukové se nedostaly téměř

²⁸ Tamtéž, s. 63

²⁹ Vopice už vokno nevběhne. Z češtiny podle jazykovědců mizí protetické V. *ČT 24* [online]. 18. 7. 2018 [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2540368-vopice-uz-vokno-nevběhne-z-cestiny-podle-jazykovedcu-mizi-proteticke-v>

žádné. Nemáme tedy moc příležitostí k porovnání překladatelských strategií. Přesto dle mého názoru stojí za zmínku Dvořákův přístup k jejich překladu. Používá totiž oba možné způsoby překladu reálií – *exotizaci* i *naturalizaci*. Setkáme se tak u něj se slovy jako *milicionáři*, *krabička jáv* (cigaret), ale zároveň i s větou: „*V kapse ani krejcar a zatím ani možnost strkat si do kapsy celní poplatky,*“ v níž používá slovo *krejcar* místo kopějky.

30

³⁰ LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton), s. 11, 20, 84. ISBN 978-80-7387-154-3.

6 Sergej Lukjaněnko

Film *Nanečisto* byl natočen podle stejnojmenného románu Sergeje Lukjaněnka. Tento autor sci-fi a fantasy literatury je v Rusku velmi oblíbený a jeho knihy mají mnoho fanoušků i v zahraničí. Také díky tomu *Nanečisto* zhlédlo jenom v ruských kinech podle informací kino-teatr.ru 872 850 diváků.³¹

Sergej Lukjaněnko se narodil 11. dubna 1968 ve městě Karatau na jihu Kazachstánu. Vystudoval psychiatrii na Státní lékařské fakultě v tehdejší hlavní městě Kazachstánu Alma-Atě (dnes Almaty). Studium medicíny si zvolil především kvůli rodinné tradici a i to bylo důvodem, proč se svému oboru v praxi věnoval pouze jeden rok.³² Povídky začal psát už během studia vysoké školy, jeho první povídka *Narušení (Нарушение)* vyšla v roce 1988 v časopise *Zarja*.³³ Během své krátké lékařské praxe se nadále věnoval psaní povídek, z nichž naprostá většina byla napsána v žánru science-fiction a fantasy. Postupně u něho převážil zájem o literaturu nad medicínou a začal pracovat v časopise *Miry* (časopis zaměřený na fantastickou literaturu), kde získal pozici zástupce šéfredaktora.³⁴

V roce 1992 vyšla Lukjaněnkovi první sbírka povídek s názvem *Atomový sen (Атомный сон)*, ale do povědomí čtenářů tohoto žánru se dostal spíše díky knize *Rytíři čtyřiceti ostrovů (Рыцари сорока островов)*, která byla vydána ve stejném roce. Kniha popisuje život dětí, které se nedobrovolně dostanou do světa, v němž musí žít v zámcích na 40 ostrovech a bojovat mezi sebou o přežití a o možnost vrátit se zpět domů do našeho světa.

Následovala trilogie *Lord z planety Země (Лорд с планеты Земля)*, která se skládá z románů *Princezna, pro niž stojí za to zemřít (Принцесса стоит смерти)*, *Planeta, která není (Планета, которой нет)* a *Skleněné moře (Стеклянное море)*. Všechny knihy spojuje hlavní hrdina a žánr takzvané vesmírné opery (space opery), v němž byly napsány. Mezi ruskými čtenáři sci-fi a fantasy literatury se stal slavným v roce 1996 díky dvoudílné sérii románů z vesmírného prostředí *Hranice snů (Линия грёз)* a *Vládcové iluzí (Императоры иллюзий)*. Oba vydalo v roce 2005 v českém překladu nakladatelství *Triton*.

³¹ КИНО-ТЕАТР.РУ. Черновик (2018). *Кино-театр.ру* [online]. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/hud/122668/annot/>

³² КОЛОБАЕВ, Андрей. *У моей жены есть соперница. Сергей Лукьяненко: Официальный сайт писателя* [online]. 2019 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: http://lukianenko.ru/press_rus/252.html

³³ ŠINDELÁŘ, Konstantin. *Sergej Vasiljevič Lukjaněnko*. In: LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton), s. 369 - 373. ISBN 978-80-7387-154-3.

³⁴ КУЗЬМИН, Дмитрий. Вышел из сумрака: Лукьяненко — 50 лет. *Gazeta.ru* [online]. 11. 4. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: https://www.gazeta.ru/culture/2018/04/11/a_11713831.shtml

V roce 1997 vydal Lukjaněnko několik knih, na nichž spolupracoval s jinými autory. Díky spolupráci s Julijem Burkinem vznikly tři knihy: *Dnes, tami!* (*Сегодня, мама!*), *Ostrov Rus* (*Остров Русь*) a *Car, carevič, král, kralevic...* (*Царь, царевич, король, королевич...*). Společně se spisovatelem Nikem Perumovem napsal fantastický román *Zlá doba pro draky* (*Не время для драконов*), na jehož motivy byla o deset let později vytvořena stejnojmenná počítačová hra. Český překlad vyšel až v roce 2010 v nakladatelství Argo. Kromě knih vytvořených ve spolupráci s jinými autory dokončil Lukjaněnko v tomto roce vesmírný vědeckofantastický román *Hvězdy, ty studené hračky* (*Звезды – холодные игрушки*) a také román z virtuálního digitálního prostředí s názvem *Bludiště odrazů* (*Лабиринт отражений*), který se stal v Rusku tak populárním, že vznikla ještě další dvě jeho pokračování *Lživá zrcadla* (*Фальшивые зеркала*) a *Průzračné vitráže* (*Прозрачные витражи*).

Největší slávu a zisky přinesla Lukjaněnkovi série románů o Hlídce, v níž bojují síly Světla a Tmy. První román z tohoto cyklu vyšel v roce 1998 pod názvem *Noční hlídka* (*Ночной Дозор*). Díky tomuto románu se stal Lukjaněnko jedním z nejpopulárnějších a nejprodávanějších ruských spisovatelů své doby. Noční hlídka byla přeložena do mnoha světových jazyků a byl podle ní natočen film, který Lukjaněnka a jeho tvorbu ještě více proslavil. Vzhledem k obrovskému ohlasu, který kniha vzbudila, bylo jen otázkou času, kdy vznikne její pokračování. Druhý díl s názvem *Denní hlídka* (*Дневной Дозор*) vyšel v roce 2000. Následovalo několik dalších knih: *Šerá hlídka* (*Сумеречный Дозор*, 2004); *Poslední hlídka* (*Последний Дозор*, 2005); *Nová hlídka* (*Новый Дозор*, 2012); *Šestá hlídka* (*Шестой Дозор*, 2014). Filmové zpracování prvních dvou románů této série – *Noční hlídka* (2004) a *Denní hlídka* (2006) – vzniklo v režii Timura Bekmambetova. Lukjaněnko nevyklučuje, že by mohl vydat i další pokračování. „Pokračovat v psaní „Hlídek“ můžu kdykoli, stačí mi k tomu jenom zapnout počítač. Jejich svět mám v hlavě tak propracovaný, že mi nedělá žádný problém začít psát další díl.“³⁵

Během psaní „Hlídek“ si Lukjaněnko našel čas i na jiné romány a povídky. Za zmínku stojí například romány *Genom* (*Геном*, 1999) a *Tance na sněhu* (*Танцы на снегу*, 2001); *Nanečisto* (*Черновик*, 2005) a *Načisto* (*Чистовик*, 2007); *Stráž* (*Застава*, 2013) a *Reverz* (*Реверс*, 2014); *Kvazi* (*КваЗу*, 2016). Poslední Lukjaněnkovou knihou přeloženou do češtiny je román *Kenozoikum* (*Кайнозой*, 2018), vydaný v letošním

³⁵ Tamtéž

roce nakladatelstvími *Argo* a *Triton* v překladu Konstantina Šindeláře. Nejnovějším autorovým dílem je kniha *Práh (Πορζ)* z loňského roku.

Sergej Lukjaněnko je velmi plodný autor, který je schopen napsat a vydat i několik knih za rok. Z tohoto důvodu je jeho bibliografie velmi obsáhlá a nemělo by smysl zde zmiňovat všechna jeho díla. Vybrala jsem tedy jen ta nejznámější, z nichž většina byla zároveň přeložena do češtiny. Po velkém úspěchu filmové *Noční hlídky* měla o vydání knižní předlohy zájem mnohá česká nakladatelství a bylo proto obtížné získat práva k jejímu vydání. Z tohoto důvodu spojila své síly nakladatelství *Triton* a *Argo* a vydala knihu společně v roce 2005.³⁶ Všechny další Lukjaněnkovy knihy v českém překladu vyšly buď v nakladatelství *Argo*, nebo *Triton* (některé ve spolupráci obou jmenovaných). Velkou část z nich přeložil Libor Dvořák, některé Iva Dvořáková (např. *Stráž*) a autorem několika nejnovějších překladů je Konstantin Šindelář (např. *Kvazi, Kenozoikum*).

Sergej Lukjaněnko navštívil Českou republiku dvakrát. Poprvé přijel do Prahy v květnu 2009, kdy s ním proběhly besedy a autogramiády v Ruském středisku vědy a kultury v Praze a na knižním veletrhu *Svět knihy Praha 2009*. Podruhé zavítal do Prahy v listopadu roku 2018, aby zde besedou a autogramiádou uvedl českou premiéru filmu *Nanečisto*, která proběhla v pražském kině Dlabáčov v rámci festivalu *Nový ruský film*.³⁷ Lukjaněnkův kladný vztah k Praze dokazuje i to, že se jedna z důležitých scén jeho románu *Noční hlídka* odehrává v Praze na Malé Straně a také v knize *Nanečisto* hlavní hrdina lituje, že se může od Věže vzdálit pouze na patnáct kilometrů, což mu brání v návštěvě jarní Prahy, kam se velmi těšil.

Pro Lukjaněnkovu tvorbu je typické, že píše v cyklech, které se skládají z několika románů. Obvykle si vymyslí nějaký svět, jeho fungování a několik hlavních postav a v tomto rámci se potom odehrává hned několik knih. Jeho knihy jsou napínavé, dobrodružné, s originálními nečekanými zápletkami, popisují zajímavé vymyšlené světy, stroje a bytosti, čímž dokáže čtenáře zaujmout a překvapit. Kromě těchto prvků typických pro žánr sci-fi a fantasy literatury však Lukjaněnkovy knihy obsahují filozofické myšlenky a témata k zamyšlení, nechybí v nich kritika společnosti, ale zároveň i humor a nadsázka. Autor se snaží, aby jeho knihy byly různorodé a stále přinášely čtenářům něco nového,

36 KLÍČNÍK, Richard. Najednou chtěli Lukjaněnka všichni. *Aktuálně.cz* [online]. 30. 1. 2006 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/najednou-chteli-lukjanenka-vsichni/r~i:article:56319/>

37 ČESKÁ TELEVIZE. Události: Sergej Lukjaněnko v Praze. *Česká televize.cz* [online]. 7. 11. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/218411000101107/obsah/655563-sergej-lukjanenko-v-praze>

nepřestávaly je bavit a překvapovat, přitom si ale zachovává svůj charakteristický rukopis. Sám tuto snahu považuje za jeden z důvodů své oblíbenosti mezi čtenáři: „Když jsem se psaním teprve začínal, dal jsem si takový cíl, že chci, aby čtenář, když si bere do ruky moji novou knihu, nikdy nevěděl, o čem bude, ale vždycky poznal, že ji napsal Lukjaněnko. Vytvořil jsem si tedy pravidlo, že musím psát co nejrozmantější knihy, které ale zároveň budou co nejzajímavější.“³⁸

³⁸ Сергей Лукьяненко. Линия жизни/Телеканал культура. In: *YouTube* [online]. Kanál uživatele Телеканал Культура. 30. 11. 2017 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mnWWV9Bft6Y> (překlad vlastní)

7 Komentář k překladu filmu Nanečisto

Jak již bylo zmíněno výše, překlad titulků k filmu vznikl pro filmový festival *Nový ruský film*. Společnost *Essential Communication*, která překlady pro festival zajišťuje, mi poskytla scénář k filmu *Nanečisto* v ruském jazyce. Ve scénáři jsou kromě dialogů vepsány také informace o jednotlivých obrazech a informace pro kameramany, herce a další členy štábu. Pro překlad je ale nejdůležitější poslední sloupeček, obsahující dialogy. Protože se jednalo o můj první překlad pro tuto společnost, domluvili jsme se, že budu překlad vepisovat přímo pod jednotlivé repliky, abych tím zjednodušila případnou kontrolu. Pro větší přehlednost jsem ze scénáře vyjmula text originálu a text překladu a vložila je do samostatné tabulky o dvou sloupečcích. Zmíněná tabulka je součástí této diplomové práce.

Rozdělení textu překladu do jednotlivých titulků a jejich časování nebylo součástí zadání a bylo vypracováno třetí osobou. Pro potřeby této práce jsem však text na jednotlivé titulky rozdělila, abych mohla prakticky demonstrovat pravidla pro tvorbu a úpravu titulků a rozdíl mezi literárním a filmovým překladem (v tomto případě překladem titulků). Titulky nejsou načasované ani vloženy v časové šabloně. Zadavatel mi totiž neposkytl ani časovou šablonu, ani kopii filmu, ale pouze scénář a odkaz na internetové stránky, kde lze film zdarma legálně zhlédnout, ale není možné ho stáhnout. Časové údaje se v titulcích uvádějí s přesností na milisekundy, a proto je potřeba mít k dispozici konkrétní verzi filmu, ke které časování titulků tvoříme. Pro správné načasování musíme použít titulkovací program, do kterého se film vkládá v podobě souboru staženého v počítači. Navíc se na film vztahují autorská práva, takže i kdybych si koupila jeho kopii například na DVD, nemohla bych ho zkopírovat na jiné DVD a přidat k němu vlastní soubor s titulky, protože bez svolení majitele autorských práv by se jednalo o nezákonné šíření.

Komentář k překladu jsem rozčlenila do jednotlivých podkapitol, z nichž každá se zaměřuje na jeden konkrétní problematický jev, se kterým se setkáváme při překladu titulků a uměleckém překladu obecně, a který se zároveň vyskytl i v tomto konkrétním díle. Jedná se například o překlad názvu díla, překlad písňových textů, překlad na základě kontextu a obrazu; překlad vlastních jmen a oslovení; kondenzaci textu; překlad citoslovcí, expresivních výrazů, slangu, vulgarismů a frazeologismů nebo překlad neologismů a anglicismů.

7.1 Překlad názvu filmu

Jedním ze specifík překladu filmového zpracování knihy je překlad názvu. Pokud totiž knižní předloha vyšla v českém překladu, dá se předpokládat, že už má nějaké příznivce, které by mohlo filmové zpracování zaujmout a přilákat do kina. Tím spíš, pokud se jedná o známého spisovatele. V tomto případě se tedy nabízí použít stejný název, jaký použil překladatel knižní předlohy. Přiznám se, že když jsem dostala zadání přeložit film *Nanečisto*, znala jsem Sergeje Lukjaněnka pouze jako autora *Noční a Denní hlídky*. O knize s názvem *Черновик* jsem nikdy neslyšela a ani se mi nepodařilo nalézt její český překlad. Snažila jsem se proto sama vymyslet nejadekvátnější překlad díla. Podle výkladového slovníku Ušakova podstatné jméno *черновик* označuje dílo vytvořené nanečisto jako koncept nebo zkušební verzi, která bude následně přepracována do finální podoby.³⁹ V překladovém slovníku *Lingea* se pro překlad tohoto slova nabízejí možnosti *koncept, náčrt a šmírák*.⁴⁰ Slovo *šmírák* může mít podle *Internetové jazykové příručky Ústavu pro jazyk český* dokonce čtyři významy: může označovat osobu, která někoho bez jeho vědomí pozoruje; dále také herce v malé roli; koncept nějakého díla nebo papír popsaný/potištěný z jedné strany, který lze využít pro psaní poznámek.⁴¹ Název filmu přitom odkazuje pouze na jeden z těchto významů, a proto by mohlo být použití názvu *Šmírák* zavádějící. Slova *koncept* a *náčrt* sice odpovídají smyslu názvu a obsahu filmu, přesto je ale vhodnější použít místo podstatného jména příslovce, protože s tímto slovem se bude dále ve filmu pracovat. Ukážeme si to na následujícím příkladu z filmu:

АННА: Какой вольности, Кир?	Jaké nevázanosti, Kire?
КИРИЛЛ: Ну, это же в переносном смысле, Ань. Метафора.	Jako v přeneseném významu, Ani. To je metafora.
АННА: Метафора?	Metafora?
КИРИЛЛ: Да.	Ano.

³⁹ УШАКОВ, Дмитрий Николаевич. *Толковый словарь русского языка в 4 томах*. Москва: Советская энциклопедия, Иностранных и национальных словарей, 1935 – 1940, 4-й том, с. 1258. ISBN 978-5-275-01500-3.

⁴⁰ *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009, s. 621. ISBN 978-80-87062-65-4.

⁴¹ *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

АННА: Да у тебя вся жизнь в переносном смысле. У тебя не жизнь – репетиция...	Ale celý tvůj život je v přeneseném významu. To není život, ale jen zkouška...
КИРИЛЛ: Погоди-погоди.	Počkej, počkej.
АННА: ... черновик!	... jen nanečisto .

Snažila jsem se proto vytvořit vhodné příslovce a napadlo mě slovo *nanečisto*. Název *Nanečisto* jsem zkusila napsat do internetového vyhledávače a našla jsem knihu přeloženou Liborem Dvořákem. Určitě by bylo vhodné si knihu před začátkem překládání přečíst, ale na to jsem bohužel neměla dostatek času. Zadání jsem dostala měsíc před promítáním filmu a překlad jsem musela odevzdat co nejdříve, protože ještě musel zbýt prostor pro načasování titulků a zkušební projekci před začátkem festivalu. V tak krátké době se mi nepodařilo knihu ani sehnat, natož si ji přečíst. Proto jsem si alespoň v ukázce na internetu a v hodnoceních čtenářů ověřila jména hlavních postav v překladu a překlad některých důležitých názvů, použitých v knize. Uvědomuji si, že tohle řešení není ideální, ale v dané situaci bylo nejpříjemnější.

7.2 Překlad filmové hudby

Nedílnou součástí téměř každého filmu či seriálu je hudba. V některých filmech, například v muzikálech, hraje zásadní roli. V jiných „pouze“ dokresluje atmosféru, vyvolá v divákovi určité emoce, podtrhuje děj a doprovází vizuální stránku filmu. Mnohé horory by nebyly tak děsivé bez vhodně zvolené hudby a romantické filmy by jistě bez hudebního podkresu nevzbuzovaly takové emoce. O přítomnosti hudby ve filmu tedy není pochyb. Otázkou ale je, jak je to s překladem písňových textů. Měly by být ponechány v originále, nebo by měly být přeloženy?

V tomto případě záleží především na tom, zda je hudba součástí děje, nebo ho pouze dokresluje. V hudebních filmech a muzikálech je nezbytné hudbu překládat, protože bez pochopení jejího textu by diváci těžko rozuměli celkovému příběhu filmu. V případě, že se jedná o film s dabingem, jsou písně často ponechány v původním znění a přeloženy pomocí titulků. Pokud hraje hudba pouze na pozadí, je potřeba rozlišovat, zda text písně nějak souvisí s dějem filmu. Pokud ano, je vhodné ho přeložit, pokud ne, je dle mého názoru překlad spíše na překážku. Často tedy rozhodnutí, zda překládat hudební texty ve filmu, či nikoli, závisí na zadavateli titulků a případně na samotném překladateli. Když

jsme před dvěma lety překládali v rámci předmětu Audiovizuální překlad film *Горько!* (čes. *Pusu!*) pro *Seminář ruských filmů v Hodoníně*, rozhodli jsme se hudbu překládat, protože texty písní skvěle vystihovaly děj, případně v kombinaci s vizuální stránkou vyznívaly vtipně a nechtěli jsme diváky o tento humorný moment připravit. Navíc jedna z písní nehrála na pozadí odehrávající se scény, ale byla v tu chvíli hlavním dějem (jednalo se o píseň, kterou zpívá ženich s tchánem na svatbě). Pokud se překladatel rozhodne pro nějaké překladové řešení, v tomto případě překládat hudební texty, měl by se ho držet v celém překladu, aby zachoval jeho celistvost a jednotnost. Výjimkou je ale situace, kdy na pozadí slyšíme text hudby a zároveň mluví některá z postav. V takovém případě by měla dostat přednost replika postavy před překladem textu písně. Naopak o rok později jsme se při překladu filmu *Три дня Виктора Чернышѐва* (čes. *Tři dny Viktora Černyšova*) rozhodli písňové texty nepřekládat, protože měly pouze doprovodnou roli a nebyly pro pochopení děje nijak důležité. Ve filmu *Nanečisto* texty písní přeloženy nejsou, protože to byl jeden z požadavků zadavatele.

Někdy se překladatel dostane do situace, kdy je potřeba přeložit text písně či básně, která nevznikla přímo pro film, ale naopak byla vytvořena už před jeho vznikem. V takovém případě je možné, že už byl její text do jazyka překladu převeden a překladatel filmových titulků by si měl tuto skutečnost ověřit. Opět uvedu příklad z překládání pro *Seminář ruských filmů v Hodoníně*, kdy jsme pro jeden ročník překládali film *Высоцкий. Спасибо, что живой* (čes. *Vysockij. Aspoň, že jsem živ*). V tomto díle zaznívají Vysockého písně, které už byly přeloženy do češtiny Milanem Dvořákem a dokonce vyšly i knižně. V překladu filmu tedy můžeme použít již existující překlad poetického textu, je ale dobré požádat autora překladu nebo vydavatelství o svolení k jejich použití a v závěrečných titulcích uvést, kdo je autorem překladu tohoto písňového textu či básně. Pokud se stane, že existuje více překladů stejného textu, může si překladatel vybrat, který z nich mu lépe zapadá do celkového schématu filmu. Může ovšem nastat i situace, kdy sice nalezneme již existující překlad, ale ten je příliš volný, takže v něm je nějaké slovo, které je pro film důležité, vynecháno, nebo ztratilo některý ze svých významů. Překladatel je tedy nucen text přeložit sám (nebo požádat o pomoc zkušenějšího kolegu), a to takovým způsobem, aby zachoval potřebná slova a významy a mohl na ně navázat v ostatních částech překladu.

Pokud už se rozhodneme písňové texty ve filmu překládat, musíme se rozhodnout, zda budeme upřednostňovat obsahovou stránku textu (snažit se předat všechny obsažené

informace), nebo zda dáme přednost estetické stránce (budeme se snažit, aby text zněl poeticky a rýmoval se). Překladatel beletrie, divadelních her a filmových titulků doc. Jiří Josek k tomu říká: „Neexistuje žádná pevná norma nebo pravidlo a názory na to, jak by mělo titulkování písňových textů vypadat, se různí. Takže se to dělá oběma způsoby. Já osobně ale dávám přednost takovému překladu písňových textů, který co nejvíc respektuje lexikální významy originálu, ale neopomíná ani jeho další estetické kvality, jako je metrum, rým a zřetel k hudební složce. Mnohdy je totiž písňový text natolik svázan s hudbou, že jeho zvuková podoba hraje přinejmenším stejně velkou roli jako jeho lexikální význam. Snažím se tedy vždycky o kompromis“.⁴²

7.3 Překlad jmen a oslovení

Překlad z ruštiny do češtiny je specifický tím, že mnoho křestních jmen nalezneme v obou jazycích ve stejné nebo velmi podobné formě. To často svádí k tomu, abychom jméno přizpůsobili české variantě. Ne vždy je to ale vhodné: „Je sice pravda, že křestní jména mají v celé řadě jazyků své paralely, někdy blízké, jindy odlišné: např. č. Helena = r. Jelena, č. Vlasta = fr. Patricie apod. Jde-li o jméno, které se v češtině nevyskytuje, bude převedeno s ev. hláskoslovnou modifikací, např. r. Igor = Igor, Svetlana = Světлана. Ivan ovšem zůstane Ivanem, i když mu v češtině odpovídá jméno Jan, Osip zůstane Osipem, i když mu v češtině odpovídá jméno Josef apod.“⁴³ Hlavní postava filmu *Nanečisto* se jmenuje Kirill. To by odpovídalo českému jménu Cyril, ale není vhodné tato jména zaměňovat. Dalším důvodem k tomu je i fakt, že při sledování filmu s titulky diváci uslyší původní ruskou verzi a mohlo by to pro ně být matoucí. Také Libor Dvořák se rozhodl ve svém překladu ponechat jméno Kirill v původní ruské verzi.

Komplikovanější je situace při překladu zdrobnělých variant jmen. V textu se setkáme se jmény, která se běžně vyskytují i v češtině, a proto existuje a je běžně používána i jejich domácká podoba (často i několik variant). To je případ Kirillovy dívky Anny. Ve filmu ji několikrát oslovuje *Ань*, což je tvar typický pro hovorovou ruštinu: „V hovorové ruštině se vyskytuje několik jevů, které vyniknou při vyslovení nahlas. Jedná se například o odpojení koncovky - *Тань!*, *Вась!*. Určitá redukce je při ústním projevu

⁴² POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Apostrof, 2011, s. 135. ISBN 978-809-0488-793.

⁴³ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994, s. 174. ISBN 80-857-8714-8.

naprosto přirozená.⁴⁴ Jinak ale ruština vokativ běžně nepoužívá a v osloveních ho nahrazuje nominativem. V případě oslovení *Ань* jsem zvolila překlad *Ani* (zde také sehrál roli nízký počet znaků slova). Kromě toho se v textu setkáme s oslovením *Куп!* a *Купюха – брэм!* – v prvním případě jsem zvolila oslovení *Kire*, v druhém případě jsem použila nezdobnělou verzi jména, protože *Kirjucha* nezní moc přirozeně, ale ztrátu určité familiárnosti jsem kompenzovala slovem *kamaráde – Kirille, kamaráde*. V některých případech by bylo vhodné použít slovo *kámo*, které by vyjadřovalo ještě bližší vztah mluvčích, ale tady je autorem oslovení Kirillův nadřazený. U oslovení *Ренатушка* jsem použila počestěnou formu *Renátko*.

Velmi diskutovaným tématem je přechylování ženských příjmení. Debat a článků na toto téma vzniklo mnoho, a proto nemá dle mého názoru smysl zde uvádět argumenty pro a proti. Já jsem se rozhodla pro přechylování, protože se mi s ním lépe pracuje při skloňování a je pro češtinu typické. Nepřechýlená příjmení na mě působí dojmem interference (jako například oslovení křestním jménem v nominativu místo vokativu). Nicméně neexistuje žádné striktní pravidlo, které by určovalo, jak k tomuto problému přistupovat. Proto záleží na rozhodnutí překladatele (případně na přání zadavatele) a nejdůležitější je, aby autor překladu používal v celém textu vždy jenom jednu zvolenou variantu a nekombinoval je.

7.4 Překlad vymyšlených slov

Román *Nanečisto* lze označit za kombinaci vědecko-technického a fantasy žánru. Tyto žánry přímo vybízí autory k vymýšlení nových světů, strojů, vynálezů a technologií. S tím také souvisí potřeba vytvořit pro tyto novinky pojmenování, a tak vznikají neologismy. Podle *Encyklopedického slovníku češtiny* je neologismus: „Lexikální jednotka, která se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby současného jazyka vyznačuje novostí, a to jak z hlediska vzniku, tak z hlediska funkčního (funkčně systémového, komunikačního, stylistického).“⁴⁵ Ve filmu se setkáme se slovem *джункорк*, které označuje cizokrajnou rostlinu se zvláštními vlastnostmi. V tomto případě jsem se rozhodla slovo pouze transliterovat - *džunkork*. Sergej Lukjaněnko naštěstí při vymýšlení nových pojmenování nebyl příliš vynalézavý a místo vytváření neologismů

⁴⁴ MARKOVÁ, Věra. Způsoby a formy oslovení v ruštině: Sociolingvistická analýza [online]. Olomouc, 2012 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: https://theses.cz/id/kq9oci/DP_Osloveni_Markova.pdf. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

⁴⁵ BACHMANNOVÁ, Jarmila. Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 284. ISBN 80-7106-484-X.

se častěji uchýloval k používání již existujících slov, kterým však dodal nový význam. Jedná se o slova *funkcionál* a *kurátor*. V knize se netají spojitostí s matematickým pojmem *funkcionál*, naopak zdůrazňuje vlastnosti, které mají *funkcionálové* jako osoby společné s *funkcionálem* jako matematickým pojmem. Podobně i s *kurátorem* – v knize je to člověk, který byl pověřen dohledem nad fungováním jednoho ze světů, tedy v podstatě jakýsi správce a dozorce. Podle *Slovníku spisovného jazyka českého* slovo *kurátor* označuje osobu, které bylo svěřeno opatrovnictví nebo správa, dále se může jednat o člena rady starších v náboženské obci v pravoslavné církvi a v právní terminologii jde o stanoveného opatrovníka.⁴⁶ Obě slova existují v češtině i v ruštině a mají stejný význam, jedná se tedy o ekvivalentní slova a není důvod hledat jiný vhodnější výraz.

O trochu více invence projevil autor při pojmenování světů, do kterých se postupně hlavní hrdina dostává. Máme tady existující názvy jako *Заповедник*, který jsem přeložila jako *Přírodní rezervaci* (Libor Dvořák jako *Rezervaci*) nebo *Нурвана* (*Nirvána*), ale setkáme se i s vymyšlenými názvy jako *Kimgim* a *Arkan*. Slovo *Кимгим* nemá žádný význam, a proto ho můžeme pouze transliterovat. Zajímavější je situace s názvem *Аркан*. *Аркан* je svět, který v knize řídí všechny ostatní světy, pocházejí z něj *funkcionálové*, kteří si díky svým schopnostem vytvářejí z ostatních světů pokusné laboratoře. Formálně jsou oproti našemu světu pozadu, ale prakticky jsou vlastně napřed, protože se díky svým pokusům v jiných světech umí vyvarovat chybným rozhodnutím. Ruské slovo *аркан* znamená laso nebo provaz.⁴⁷ Nabízí se také spojitost s latinským slovem *arcanum*, které se překládá jako uzavřené, tajné, skryté nebo kouzelné.⁴⁸ Dvořák *Аркан* přeložil slovem *Smyčka*. Považuji tento překlad za povedený, protože vystihuje to, co knižní *Arkan* dělá – loví jiné světy a podvoluje si je, navíc se může jednat i o časovou smyčku. Já jsem ale přesto zvolila překlad *Arkan*, a to z toho důvodu, že toto slovo zní tajemně a probouzí u diváků fantazii. Navíc se setkáváme i s názvem obyvatel tohoto světa (*арканцы*), kde se mi více líbí slovo *Arkánci* než Dvořákův překlad *Smyčkáni*.

⁴⁶ *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2011 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz>

⁴⁷ *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009, s. 22. ISBN 978-80-87062-65-4.

⁴⁸ *Arcanum*. In: *Slovník.cz* [online]. Martin Vít, 2016. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://slovník.cz/>

7.5 Rozdíly mezi mluveným a psaným textem

Leonid Stěpanovič Barchudarov rozlišuje 4 různé typy překladu podle toho, v jaké formě (mluvené nebo psané) je text originálu a text překladu na: 1. písemný překlad psaného textu 2. ústní překlad mluveného textu 3. ústní překlad psaného textu 4. písemný překlad mluveného textu. O posledním zmíněném typu Barchudarov tvrdí, že: „V praxi se s tímto druhem překladu setkáváme zřídka, protože rychlost, s jakou jsme schopni napsat (nebo zapsat na stroji) text, je mnohem nižší než rychlost, se kterou dokážeme text pronést v mluvené formě, a proto je vytvoření takového překladu v přirozených podmínkách prakticky téměř nemožné.“⁴⁹

S vývojem moderních technologií a internetu se však objevila možnost překládat písemně mluvený text ze zvukového záznamu nebo audiovizuálního záznamu, u nichž si můžeme snížit rychlost přehrávání nebo je pozastavit a také si některá obtížnější místa přehrát několikrát. V některých případech se můžeme s tímto typem překladu setkat i při překladu filmových titulků, a to v situaci, kdy nám zadavatel nedodá dialogovou listinu či scénář a nepodaří se nám ji získat ani od tvůrců nebo distributorů filmu. V takovém případě má překladatel 3 možnosti – buď může nabídku pro její náročnost (především časovou) odmítnout, nebo si nejprve sám z odposlechu zapíše dialogy postav a následně překládá psaný text, nebo může překládat přímo z odposlechu. Třetí možnost je velmi náročná, protože je obtížné provádět korekturu textu i kontrolu, zda nějakou část omylem nevynechal.

V případě překladu filmu *Nanečisto* mi zadavatel poskytl scénář v ruštině, což mi velmi usnadnilo práci na překladu. Formálně se tedy jednalo o písemný překlad psaného textu, ale prakticky při překladu titulků ve většině případů převádíme mluvenou řeč do psané podoby. Celý proces navíc komplikuje fakt, že se musíme snažit kompenzovat rozdíl mezi rychlostí recepce mluveného a psaného textu a to vše ještě v různých jazycích, kdy se může stát, že neexistuje plný ekvivalent daného výrazu.

V mluveném projevu lidé používají spoustu tzv. vycpávkových neboli parazitických slov, citoslovcí, částic a dalších prvků, které ale nejsou pro psaný text typické a působí v něm nepatříčně. Obvykle samy o sobě nenesou žádný smysl a jejich vynechání nijak nezmění smysl celé věty, v níž jsou obsažené. Navíc v titulcích musí překladatel text

⁴⁹ БАРХУДАРОВ, Леонид Степанович. *Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода*. Москва: ЛКИ, 2014, с. 31. ISBN 978-5-382-01525-5.

stále přizpůsobovat omezenému počtu znaků, a proto vynechává vše, co není pro pochopení textu nezbytné. V tabulce jsou uvedeny příklady z titulků:

Mluvená věta v originálu	Mluvená věta v překladu	Psaná věta v titulcích
А вам что, правда 160 лет?	A vám je opravdu 160 let?	Vám je opravdu 160 let?
Надо же , как вы угадали. Это моя любимая чашка.	To není možné, jak jste to uhodl? To je můj oblíbený šálek.	Jak jste uhodl, že je to můj oblíbený šálek?
О , спасибо.	Ó, děkuji.	Děkuji.

Dalším rozdílem je to, že v mluvené řeči častěji než v psaném textu opakujeme slova, která si v titulcích můžeme dovolit vynechat (a často je to nezbytné), například:

Text originálu	Doslovný překlad	Překlad v titulcích
Интересно. Интересно. Я раньше увлекался альтернативной историей.	Zajímavé. Zajímavé. Dříve jsem se zabýval alternativní historií.	Zajímavé. Dříve jsem se zabýval alternativní historií.

Celkově je tedy mluvený jazyk expresivnější, více pracuje s intonací (mluvčí dokáže s její pomocí vyjádřit ironii, pohrdání nebo vtip), psaný text je naopak obvykle úspornější, promyšlenější a nepoužívá vycpávková slova a opakování slov. Při překladu titulků musí překladatel mít tyto rozdíly na paměti a pracovat s nimi.

7.6 Citoslovce a částice

Citoslovce a částice jsou z pohledu překladu velmi specifickými slovními druhy, protože se jejich smysl často mění v závislosti na kontextu, v němž jsou použity, a také na intonaci, s níž je mluvčí vyslovil. Může se tak stát, že jedno slovo bude mít hned několik různých významů, a tím pádem i možností překladu. Audiovizuální překlad je o něco snazší v tom, že překladatel má k dispozici nejen zvukový, ale i obrazový kontext, což mu může ulehčit pochopení smyslu daného slova, důvod jeho užití, a tím i pomoci vybrat správný ekvivalent v jazyce překladu.

Používání citoslovců a částic je typické pro hovorovou řeč, v případě českého jazyka pro hovorovou a obecnou češtinu. Mluvený projev se obvykle vyznačuje jejich častějším upotřebením v porovnání s psaným projevem. Některá slova jsou dokonce nadužívána,

v ruštině je to například citoslovce *ну*. Ruskému textu toto slovo dodává na autenticitě, ale v českém překladu může působit nadbytečně, vyvolávat pocit příliš doslovného překladu a komplikovat čtení titulků. Proto často není na škodu toto a další podobná slova vynechat a vůbec je nepřekládat. Někdy lze také vynechat slova, která se přesně shodují se zvukem, který vydává některá postava, například citoslovce *ax*. V následující tabulce je uvedeno několik příkladů citoslovcí a částic, jejichž překlad závisí na kontextu, v němž je mluvčí použil:

Text originálu	Smysl na základě kontextu	Překlad
А ну-ка.	mírný nesouhlas a údiv	Prosím tě.
Йо-ху!	radostné zvolání	Juchů!
Ух ты!	vyjádření obdivu, nadšení	Úžasný! / Ty jo!
Ага.	přítakání	Dobře. / Ano. / Jo.
Угу. Ага.	zpracování nové informace	Aha.
Угу.	obdiv a údiv	Mmm.
Угу.	přítakání	Dobře. / Ano. / Jo.
Угу.	ironický souhlas	Hmmm.
Угу.	zamyšlení se nad neuvěřitelnou situací	Hmmm.
Ого.	zpracování nové informace a údiv	Aha.
Ну, давай.	podává skleničku vodky a vybízí k pití	Na, do toho.
Ну вот и ладненько.	pochvala	No vidíš, jak to jde.
Ну вот.	potvrdilo se, že má pravdu	Tak vidíte.
Ну вот, ты и готов.	konstatování	Tak, jsi připraven.
Но я не умею вот так вот просто открывать миры по заказу.	snadno, rychle, bez přípravy	Ale já neumím jen tak z fleku otevírat světy na zakázku.

7.7 Překlad anglicismů

Ruský jazyk byl vždy velmi otevřený vůči slovům, která do něj přicházela z cizích jazyků. Od 90. let 20. století je patrný především výrazný vliv angličtiny a přejímání anglicismů a amerikanismů. „Přejímání slov je proces, v důsledku kterého se v jazyce objevují a ustalují cizojazyčné morfémy, slova a slovní spojení. Ta získávají lexikální význam, fonetickou podobu a gramatické příznaky, typické pro ruský jazyk, používají se v různých stylech a zapisují se písmeny ruské abecedy. Přejatá slova jsou nedílnou součástí

procesu vývoje jazyka a jedním ze základních zdrojů pro rozšiřování slovní zásoby jazyka.⁵⁰

Anglicismy a amerikanismy se uplatňují téměř ve všech oblastech lidského života: v politice (*саммит, тендер*), ekonomii (*менеджмент, ритейл*), sportu (*сноуборд, спринт*), kultuře (*трейлер*), vědě a technice (*смартфон, контент, браузер*) i běžném životě (*таунхаус, тренд, бренд*). Mezi hlavní důvody přejímání a užívání anglicismů patří potřeba pro pojmenování nových předmětů a reálií, které obvykle přišly do Ruska ze zahraničí (*подкаст, скейтборд*); tendence nahrazovat víceslovná ruská pojmenování jednoslovným anglickým (*кастинг* = подбор актёров или моделей, *риелтор* = агент по продаже недвижимости); móda a prestiž (*инвестиция, консалтинг, HR-менеджер, саундтрек, сейл, румтур, дискаунт*); snaha být světový a používat mezinárodní terminologii (*мониторинг, дедлайн, брифинг*).^{51 52}

Výrazně vyšší míru užívání anglicismů a amerikanismů můžeme pozorovat mezi uživateli internetu, především mezi hráči online her, účastníky debat na diskuzních fórech a uživateli různých sociálních sítí (v příspěvcích i komentářích). Dle mého názoru je tento trend způsoben tím, že jsou tyto lidé častěji vystavováni vlivu angličtiny (hledají inspiraci na zahraničních webech). Častěji můžeme slova přejatá z angličtiny slyšet od mladších lidí, kteří se angličtinu učí nebo učili ve škole a jsou v kontaktu s anglickým jazykem, a to jak osobně prostřednictvím rozhovorů s rodilými mluvčími, tak i prostřednictvím internetu, kde můžou sledovat různá videa, číst články nebo hrát hry. Při přejímání slov z anglického jazyka se setkáváme se třemi způsoby začlenění do ruského jazyka: transplantací, transliterací a transkripcí. Transplantace je nejméně častá a využívá se obvykle v případě názvů obchodních značek a společností (*Nike, Adidas*) a výjimečně i u dalších slov (*HR-специалист*). Transliterace je častější a používá se u slov, jejichž grafická stránka odpovídá fonetické nebo u slov, v nichž se objevuje zdvojená souhláska (*киллер, блог, тренд, паркинг*). Nejčastěji se setkáváme s transkripcí, při níž se slova zapisují tak, jak se vyslovují v původním jazyce, nejsou ale výjimkou případy, kdy se konečný tvar slova přizpůsobuje zvyklostem a možnostem ruského jazyka (*бьюти-*

⁵⁰ ЧЕРНОГОЛОВИНА, Татьяна Григорьевна а Наталья Вениаминовна ХУДЯКОВА. Новейшие англицизмы в современном русском языке. *Молодой ученый*. Казань: Молодой ученый, 2017, **10**(47), с. 255 - 258. ISSN 2072-0297. (překlad vlastní)

⁵¹ Тамtéž

⁵² STĚPANOVA, Ludmila. Современный русский язык: Праздник вербальной свободы. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 21 - 156. ISBN 978-80-244-2953-3.

блогер, краудфандинг, хот-дог, ноу-хау, старман). Přejatá slova podléhají gramatické asimilaci, což znamená, že se skloňují a časují podle pravidel ruského pravopisu (jsou k nim připojovány předpony, přípony a koncovky) a mohou v porovnání s jazykem originálu měnit slovní druhy (*ангрейд, с ангрейдом, ангрейдить, ангрейдер*).

V překladu filmu se objevilo několik anglicismů, což je dáno tím, že hlavní hrdina je mladý muž, který žije ve velkoměstě a zabývá se tvorbou počítačových her. Studio, pro které pracuje, se jmenuje *Бит энд Байт*. „Bit je základní jednotka informace vyjadřující dva stavy: ano – ne, pravda – nepravda, nízké napětí – vysoké napětí atd. Vyjadřuje se číslicemi 0 nebo 1. Pomocí nich lze tvořit čísla dvojkové soustavy.“⁵³ „Byte (bajt, slovo) je jednotka informace složená z osmi bitů. Bajt je nejmenším adresovatelným prvkem v paměti počítače, přestože se lze odkazovat i na jeho jednotlivé bity.“⁵⁴ Zvolila jsem překlad *Bit and Byte*, protože se jedná o název grafického a vývojářského studia, které se snaží vypadat moderně a spolupracuje se zahraničními partnery, dle mého názoru je tedy lepší název ponechat v anglické podobě. Libor Dvořák ve svém překladu použil český přepis *Bit a bajt*. Kirillova pozice ve firmě se jmenuje *групп-хед по имиджам*, v tomto slovním spojení můžeme rozšifrovat anglická slova *group* (skupina), *head* (hlava, vedoucí) a *image* (obraz, vzhled, celkový dojem). Tady jsem zvolila opisný překlad *šéf týmu, který má na starosti image*. Hlavním důvodem je to, že náplň práce na této pozici není ve filmu blíže specifikována, takže se můžeme jen domnívat, zda je řeč pouze o grafické stránce her, nebo například celkové grafické prezentaci společnosti. Dalším anglicismem je slovo *чутер*, což v překladu znamená podvodník. V počítačové terminologii se ale běžně používá původní anglické slovo *cheater*, často se jedná o podvodníka, který dokáže zadáním speciálního kódu získat nějakou výhodu v počítačové hře nebo využít nějaké chyby či slabiny počítačového programu.

Další anglicismus se objevil ve větě: „*Мой журнал «Новый лидер» дает вам обложку*“. Zvolila jsem překlad: „*Můj časopis Nový leader vás dá na obálku*“. Důvodem bylo hlavně to, že se jedná o název časopisu a slovo *лидер* má i svoje původně ruská synonyma (*вождь, руководитель, глава*), takže autor pravděpodobně záměrně použil anglicismus. Naopak v případě věty: „*Слушай, сосед? А давай ты на митинге выступишь?*“ jsem se rozhodla anglicismus *митинг* (meeting) přeložit českým slovem

⁵³ HLAVENKA, Jiří. *Výkladový slovník výpočetní techniky a komunikací*. 3. vyd. Praha: Computer Press, 1997, s. 48. ISBN 80-722-6023-5.

⁵⁴ Tamtéž, s. 61.

schůze. Ve filmu totiž tuto repliku pronáší komunistka Vasilisa, která by moderní slovo anglického původu s největší pravděpodobností nepoužila (můj překlad: „*Poslyš, sousede. Co kdybys vystoupil na schůzi?*“).

Při překladu mi pomohla znalost angličtiny, protože při přejímání nových slov do ruštiny se obvykle uplatňuje transkripce, zatímco při přejímání do češtiny je to nejčastěji transliterace. Tento rozdíl může překladateli, který nezná angličtinu, komplikovat práci, protože je potřeba zjistit originální podobu slova a teprve potom si ověřit, v jakém podobě bylo toto slovo přejato do češtiny nebo jaké jsou možnosti jeho překladu. Jako příklad mohu uvést větu: „*Стимпанк в реале.*“, kterou jsem přeložila: „*Steampunk v reálu.*“ *Steampunk* je jedním z žánrů sci-fi a fantasy literatury. Zobrazuje svět, v němž zásadní roli hraje pára (angl. steam). Stroje a celkové kulisy jsou často inspirovány dílem Julese Verna (vzducholodě, parní stroje) a móda viktoriánskou Anglií (fraky, cylindry, dlouhé šaty).^{55 56}

7.8 Třetí jazyk

V důsledku určitých historických událostí, vývoje společnosti a setkávání různých kultur dochází k prolínání jazyků. Může se tak stát, že některý jazyk se v dané společnosti stane prestižním (např. užívání francouzštiny ve vyšších kruzích ruské společnosti v první polovině 19. století). V obdobích, kdy z nějakého důvodu dochází k přemísťování velkého množství lidí, dochází ke styku různých jazyků (např. v ruských válečných filmech a románech zachycujících Velkou vlasteneckou válku často zaznívá němčina a francouzština). V některých zemích dokonce docházelo v určitých obdobích k bilingvistu u velké části populace, kdy mluvčí při běžném hovoru dokázali plynule přecházet mezi oběma jazyky, používat je oba plnohodnotně a podle potřeby je kombinovat (například němčina a lužická srbština u Lužických Srbů). V současnosti díky moderním komunikačním technologiím a zrychlení dopravy probíhá výrazná globalizace světa, která s sebou nese i potřebu používat jazyk, který by byl srozumitelný všem účastníkům komunikace – jedním z těch nejvýznamnějších je v dnešní době angličtina,

⁵⁵ NEFF, Ondřej; OLŠA, Jaroslav. Encyklopedie literatury science fiction. Praha: AFSF, 1995, s. 34. ISBN 80-85390-33-7.

⁵⁶ TOMEK, Petr. Steampunk, dieselpunk a jiné minulé budoucnosti. *Right news* [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2019-12-14]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130513185801/http://rightnews.cz/steampunk-dieselpunk-a-jine-minule-budoucnosti>

což můžeme pozorovat i na velkém množství anglicismů v ostatních jazycích. Tyto skutečnosti se pak odrážejí i v literatuře a ve filmu.⁵⁷

Film *Nanečisto* obsahuje krátký rozhovor hlavního hrdiny Kirilla s americkými obchodními partnery, který vedou v angličtině. To překladatele staví před otázku, zda angličtinu překládat, nebo ji nechat nepřeloženou. Autorka knihy *Překládání a čeština* je toho názoru, že třetí jazyk by v díle měl být zachován ve své původní, tj. nepřeložené, podobě. Ukazuje to na úryvku z Tolstého románu *Vojna a mír*, v němž je míra užívání francouzských obrátů v ruštině jedním z rysů, které charakterizují jednotlivé postavy, a ukázkou komentuje slovy: „Je pochopitelné, že překladatel nesmí text ochudit o tento charakterizační rys, a že tedy francouzština – třetí jazyk překladu – zůstává neporušena a nezměněna.“⁵⁸ Musíme si ale uvědomit rozdíl mezi knihou a filmem v původním znění s titulky – v knize čtenář obvykle vidí pouze překlad a nemá žádnou informaci o tom, že byl v originálu použit i třetí jazyk, pokud mu tuto informaci překladatel nepředá. Ve filmu s titulky zůstává zachována původní zvuková složka, takže divák má šanci zaznamenat, že byl použit další jazyk. Ani to ale nezaručí to, že si divák všiml změny jazyka – divák například nemusí znát ani jeden z jazyků, nebo jsou si jazyky do určité míry podobné (např. ruština a ukrajinština).

Překladatelka Dagmar Knittlová uvádí, že při překladu dalšího cizího jazyka v textu je vždy nejdůležitějším kritériem funkce: „Rozhodující kritérium ve všech případech je funkční. Týká se to i cizího jazyka použitého v literatuře jen náznakově pro vytvoření atmosféry, v osloveních, pozdravech, společenských frázích atd. Za těchto okolností zůstává cizí jazyk i v překladu v původní podobě. (...) Totéž platí pro výrazy, jejichž obsah je snadno domyslitelný z kontextu. (...) Kde sémantická hodnota sdělení v cizím jazyce nevyplývá ze situace ani z kontextu, uvádí se paralelně domácí verze (v originále i v překladu)“.⁵⁹ Knittlová dále poznamenává, že pokud autor originálu předpokládá znalost cizího jazyka a nijak ho v textu nepřekládá ani nevysvětluje, měl by překladatel uvést překlad ve vysvětlivkách, a to i s případnou informací, že jde například o zkomolený text, záměrně doslovný překlad a podobně.⁶⁰

⁵⁷ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994, s. 58 - 62. ISBN 80-857-8714-8.

⁵⁸ Tamtéž, s. 62.

⁵⁹ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 114 - 115. ISBN 80-244-0143-6.

⁶⁰ Tamtéž.

Jeden z rozdílů mezi knihou a filmem spočívá v tom, že v knize může být text ponechán v původním znění a jeho překlad být uveden pouze v poznámkách pod čarou nebo na konci knihy. Čtenář má také možnost si text zadat do slovníku nebo online překladače. Při promítání filmu v kině divák nemá možnost si film pozastavit a najít si překlad. Já jsem se rozhodla u filmu *Nanečisto* přeložit i anglický text, protože si myslím, že v této konkrétní situaci je důležitější obsah sdělení, než to, v jakém jazyce bylo proneseno.

ИНВЕСТОР: My friend don't forget our Californian office. We keep it open. Let me know if you change your mind. Ok?	Příteli, nezapomeň na naši kalifornskou kancelář. Necháme to otevřené. Dej mi vědět, kdybys změnil názor. Ok?
КИРИЛЛ: (3/К) Ok. I really appreciate that.	Dobře. Moc si toho vážím.
КИРИЛЛ: Cheers. ИНВЕСТОР: На здоровье. КИРИЛЛ: На здоровье.	-Na zdraví. -Na zdraví. Na zdraví.

Překladatel má i další možnosti, jak čtenáře upozornit, že se jedná o překlad ze třetího jazyka – může takový text v titulcích označit kurzívou a setkala jsem se i s anglickými titulky, v nichž překladatel vždy v úvodu překladu ze třetího jazyka uvedl zkratku tohoto jazyka psanou kurzívou. Titulek potom vypadal následovně: (*Fr.*) We are going to Paris. Je třeba dodat, že šlo o překlad ruského válečného filmu *Na Paříž!*, v němž se střídá mnoho postav, které mluví rozmanitými jazyky (rusky, anglicky, francouzsky, německy, ukrajinsky) a v mnoha situacích je důležité vědět, kterým jazykem kdo mluví a neznalost nebo slabá znalost daného jazyka u některého z mluvčích je pro pochopení filmu důležitá, protože způsobuje problémy či naopak komické situace a je podstatná pro pochopení doby, v níž se film odehrává.

Může nastat nespočet různých kombinací, v jakých je třetí jazyk použit – bilingvní mluvčí, zahraniční turista v neznámém prostředí, hlavní hrdina ostatním nerozumí, ale oni jemu ano (nebo opačná situace), nepochopení vyvolává komickou nebo dramatickou situaci, jazyk charakterizuje danou postavu a mnoho dalších. Dle mého názoru si překladatel v těchto situacích musí určit priority, kterým potom přizpůsobí překlad. Já si obvykle pokládám tyto otázky: Hraje důležitější roli obsah sdělení, nebo je důležitější

o jaký jazyk se jedná a informace, že je to cizí jazyk? Rozumí postava, z jejíhož pohledu situaci vidíme, cizímu jazyku, nebo ne? Je na rozdílnosti jazyků založen nějaký vtíp nebo z ní vyplývá nějaká humorná situace? Je rozdílnost jazyků důležitá pro pochopení celého filmu nebo má vliv na zápletku? Na základě odpovědí na tyto otázky se snažím vybrat nejvhodnější možnost překladu.

7.9 Vyjádření expresivity – expresivní výrazy, slang, vulgarismy, frazeologismy

Při překladu uměleckého díla si překladatel musí kromě překladu spisovného jazyka (včetně hovorových výrazů) poradit také s prvky nespisovného jazyka – slangovými výrazy, nářečím, nadávkami a vulgarismy, expresivními výrazy a podobně. Hovorový a nespisovný jazyk často kromě neutrálního lexika používá také citově zabarvená slova a slovní spojení. Citové zabarvení může vyjadřovat kladný i záporný vztah mluvčího k osobám, předmětům a jevům, které ho obklopují.

„**Expresivitu** chápeme jako zvýraznění výpovědi a zesílení působení jazykové jednotky na percepci adresáta. Emocionalita je její významnou součástí. Emocionálně hodnotící výrazové prostředky s kladným nebo záporným zaměřením jsou odrazem toho, do jaké míry je vztah mluvčího k pojmenovávané skutečnosti ovlivňován city, tj. zmocňuje-li se mluvčí skutečnosti s pocitem libosti, hněvu, odporu, nespokojenosti apod. Zvolené jazykové prostředky závisí na intenzitě afektu, na situaci a na povahových vlastnostech mluvčího.“⁶¹ V češtině lze emocionálnost výpovědi vyjádřit mnoha způsoby, které se obvykle vzájemně kombinují a doplňují. Pokud mluvčí dává své emoce výrazněji najevo a používá k tomu například vulgarismy, zdrobněliny, frazeologismy nebo citoslovce, doplní je obvykle hovorovou nebo obecnou češtinou. Znělo by opravdu nepřirozeně, až komicky, kdyby mluvčí používal pro vyjádření hněvu hrubá slova a vulgarismy a zároveň by zbytek věty pronesl v čistě spisovném jazyce. Překladatel tedy musí správně odhadnout situaci, charakter mluvčího, určit míru expresivity ve výchozím jazyce a zvolit vhodné prostředky, které by v dané situaci použil mluvčí v jazyce překladu, a to při zachování zhruba stejné míry expresivity a stejného účinku na příjemce. Může se stát, že pro daný výraz neexistuje vhodný ekvivalent, který by vyjadřoval stejnou emoci

⁶¹ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 55. ISBN 80-244-0143-6.

se stejnou intenzitou jako výraz použitý v originále, nebo že ho překladatel nemůže nalézt. Tady si překladatel může pomoci opisným překladem daného jevu, měl by však expresivitu a emocionálnost vyjádřit jinými prostředky (například v jiné části věty).

Text originálu	Text překladu	Poznámka
ВАСИЛИСА: Ну, здорово, соседка. Василиса я.	Zdravíčko, sousede. Já jsem Vasilisa.	v originále je familiárnost vyjádřena zdobnějším slovem <i>соседушка</i> , v překladu slovem <i>zdravíčko</i>
РОЗА: Чем ближе функционал к своему пику, тем быстрее идет процесс регенерации. Была бы водичка.	Čím blíž je funkcionál ke svému vrcholu, tím rychleji regeneruje. Tady máte vodu .	v ruštině je použit deminutivní tvar <i>водичка</i> , nejedná se však o prosbu, ale o oznamovací větu, proto je do češtiny přeložen neutrálním slovem <i>voda</i>
ПАПА: Я вот думаю, может нам по рюмашечке , раз уж у нас такой симпатичный гость? И все-таки более четверти века вместе.	Myslím, že bychom si mohli dát skleničku , když máme tak milého hosta. A navíc jsme už přes čtvrt století spolu.	slovo <i>рюмашка</i> podle slovníku znamená štamprle nebo frťan ⁶² , ve filmu si ale připíjejí sklenicemi na nožce, proto jsem zvolila překlad <i>sklenička</i> , díky čemuž jsem se navíc vyhnula výběru z mnoha českých ekvivalentů (<i>štamprlička, frťánek, panáček, šťopička, čtvrtka, půlka...</i>)
КОТЯ: А что мы тут тухнем? Пойдем погуляем. А?	Proč tady tvrdneme ? Jdeme se projít, ne?	v češtině také existuje slovo <i>tuchnout</i> , ve smyslu zbytečně na něco čekat se však používá slovo <i>tvrdnout (někde)</i>
РОЗА: Меня? Проверяли вас. Я была против. Почему это надо делать в моей гостинице? Вот и получила .	Mě? Zkoušeli vás. Byla jsem proti. Proč dělat něco takového v mém hotelu? A takhle jsem dopadla .	doslovný překlad by zněl: „ <i>A tohle jsem dostala</i> .“, což v této situaci není úplně vhodné, protože nedostala žádný předmět, ale byla zraněna, proto: „ <i>A takhle jsem dopadla</i> .“
МУЖЧИНА 2: Может тебе скорую вызвать?	Mám ti zavolat sanitku ?	Hovorový výraz - v ruštině jsou vynechána slova <i>медицинская помощь</i> , v češtině jsem použila slovo <i>sanitka</i> místo <i>rychlá</i>

⁶² *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009, s. 483. ISBN 978-80-87062-65-4.

		<i>záchranná služba</i> , lze použít výraz <i>rychlá</i> , ale ten působí poněkud zastarale
КИРИЛЛ: Проходите. Не понял, что за... Рюкзак пропал. Рюкзака нет. Слушайте, ерунда какая-то...	Pojďte dál. To nechápu. Co to sakra... Batoň zmizel, není tu. Poslyšte, to je nějaká hloupost .	<i>Ерунда</i> – простореч., неодобр.; то, что не заслуживает внимания, пустяк, глупые рассуждения = třesky plesky <i>Нести ерунду</i> – говорить глупости, вздор, бессмыслицу = plácát nesmysly, hlouposti, kravinu; mlít pantem ⁶³
КИРИЛЛ: Ну, качай ее! ВАСИЛИСА: Да ну что?... КИРИЛЛ: (З/К) Качай! ТОЛПА: Давай! КИРИЛЛ: Качай!	No, dejte jí hobla! Ale co to má znamenat? Hobla! Hobla! Hobla!	<i>Качать (кого)</i> znamená dát někomu <i>hobla</i> , v originálu ostatní vyjadřují svůj souhlas s nápadem slovem <i>давай</i> (<i>do toho</i>), v češtině se běžně vyjadřuje zopakováním slova <i>hobla</i>

Slang je specifická vrstva jazyka, která je jednou ze složek nespisovného jazyka. Je tvořena množstvím slov a slovních spojení, která vyjadřují obvykle obhroublý, familiární a někdy také žertovný vztah k předmětu řeči. Využívá se především při nenucené neformální konverzaci. Slang se skládá ze slov a frazeologismů, které vznikly a původně se užívaly v jednotlivých sociálních skupinách (profesních, zájmových), často tedy odrážejí hodnoty a témata, která jsou pro danou skupinu důležitá. Členové skupiny je využívají pro uspokojení specifických jazykových potřeb dané skupiny a také k vyjádření své příslušnosti k ní. Jednotlivé prvky slangu mají krátkou životnost, buď jsou po relativně krátké době nahrazeny modernějším výrazem, zaniknou, nebo se rozšíří i mimo sociální skupinu původních uživatelů a začlení se do obecné mluvy lidí, hovorového a někdy i do knižního jazyka. Ruští jazykovědci považují za slang také mluvu mládeže (молодёжный сленг), čeští lingvisté ji většinou označují za specifickou obměnu běžného mluveného jazyka, která je podmíněná věkově (generačně).^{64 65}

⁶³ STĚPANOVA, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 835. ISBN 978-80-244-1750-9.

⁶⁴ *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва: Советская энциклопедия, 1990. ISBN 5-85270-031-2.

⁶⁵ HAVRILKOVÁ, Zdeňka. *Současná mluva mládeže v ruštině a češtině*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, s. 36 - 41.

V následující tabulce jsou uvedeny některé výrazy, které lze považovat za mluvu mládeže (молодёжный сленг), slang uživatelů drog a za počítačový slang (компьютерный сленг), část z nich už se stala součástí běžného hovorového jazyka.

Text originálu	Text překladu	Slovníková definice
ПАРЕНЬ С ПИРСИНГОМ: На синтетике, видимо, давно сидит.	Očividně už dlouho bere syntetiku .	<i>Синтетика</i> – slang. Синтетический наркотик = syntetika ⁶⁶ (slang uživatelů drog)
ФЕЛИКС: (З/К) Но ты круче.	Ale ty seš větší borec .	<i>Крутой</i> – hovorově; очень хороший, отличный, поразительный = cool, vychytaný, super, hustý ⁶⁷
КИРИЛЛ: Ты, читер, гребанный. Накрутка высший класс! А что, скажешь... ...не ты? А кто тогда?	Ty jsi nejlepší cheater. Hacker nejvyšší kategorie. Co mi k tomu řekneš? Jestli jsi to nebyl ty, tak kdo teda?	<i>Накрутка</i> – zvýšení, zvyšování, vyšroubování (cen) ⁶⁸ (na internetu se tímto pojmem označuje umělé zvyšování počtu sledujících na sociálních sítích, zde však jde o označení osoby, proto jsem zvolila slovo <i>hacker</i> , tj. člověk, který toto umí)
КИРИЛЛ: ...не ты? А кто тогда? Ты знаешь все мои пароли, адреса, явки!	...tak kdo teda? Ty znáš všechny moje hesla, adresy, tajný informace .	<i>Явка</i> – 1. Účast, dostavení se; 2. místo konspirátorské schůzky, konspirátorská schůzka; 3. zast. hlášení, oznámení krádeže ⁶⁹ (zde není nijak specifikováno, proto jsme zvolila zobecněné <i>tajné informace</i>)
КИРИЛЛ (З/К): Поржем. Видосы поснимаем, да?	Nachechtáme se. Видеа natočíме. Že jo?!	v češtině existuje pro slovo <i>video</i> hovorová varianta <i>videjko</i> , která ale kvůli své zdvojnásobě podobě a spíše

⁶⁶ STĚPANOVA, Ludmila a Mariia DOBROVA. *Slovar' ruskich neologizmov: Slovník ruských neologismů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018, s. 351. ISBN 978-80-244-5362-0.

⁶⁷ Tamtéž, s. 224.

⁶⁸ *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009, s. 244. ISBN 978-80-87062-65-4.

⁶⁹ VENCOVSKÁ, Marta. *Rusko-český slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2010, s. 1302. ISBN 978-80-7335-207-3.

		kladnému zabarvení není vhodná pro tuto situaci, kdy mluvčí vyjadřuje vztek a opovržení, proto jsem zvolila překlad neutrálním slovem <i>video</i> a emoci vyjádřila hovorovým „ <i>Že jo?!</i> “ zesíleným vykřičníkem
КОТЯ: Вы просто уже не пара. Да и ты подзавис. Ангрейд тебе нужен.	Už prostě nejste pár. I ty ses zaseknul. Potřebuješ upgrade .	<i>Ангрейд</i> [pé] - [от англ. to upgrade - поднимать в звании, разряде]. Разг. информ. Модернизация компьютера. ⁷⁰ (v češtině se také používá anglické slovo <i>upgrade</i> , ale na rozdíl od ruštiny v transliterované podobě)

Vulgarismy představují zvláštní složku slovní zásoby, vyjadřující záporné citové zabarvení. Jedná se o tabuová slova, která není vhodné používat v určitých situacích. Tyto situace jsou dané společenskými konvencemi a kulturními zvyklostmi. Vnímání vulgarismů se v průběhu času mění, dochází především k posunu daného výrazu na škále mezi zakázanými a dovolenými výrazy. Tabuovost některých slov časem slábne, důvodem je především jejich časté užívání, které vede k jejich zmírnění či neutralizaci.⁷¹ Jaroslav Machač navrhuje dělení podle stupně vulgárnosti na zhrubělé a hrubé (vulgární) výrazy. Zhrubělé výrazy mají nižší stupeň vulgárnosti a slouží k vyjádření negativních emocí, vulgární výrazy se nacházejí na stupnici vulgárnosti výše a používají se při hrubé společensky nevhodné konverzaci.⁷²

V různých kulturách panuje různá míra tolerance k vulgarismům, která se navíc liší v jednotlivých společenských vrstvách a sociálních skupinách. Jejich překlad proto vyžaduje dobrou orientaci v jazykových i mimojazykových reáliích dané země,

⁷⁰ КУЗНЕЦОВ, Сергей Александрович. *Большой толковый словарь русского языка*. Санкт-Петербург: Норинт, 1998, с. 68. ISBN 5-7711-0015-3.

⁷¹ KONVIČKA, Martin, Pavla RAŠNEROVÁ a Michaela ZBORNÍKOVÁ. *Translatologické kategorie v praxi: kontrastivní německo-české pojetí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017, s. 15 - 16. ISBN 978-80-244-5067-4.

⁷² МАЧАЧ, Jaroslav. K nespisovným složkám frazeologie národního jazyka. *Naše řeč* [online]. 1979, 62(1), 7-17 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6093#_ftnref2

porozumění celkovému kontextu (v jakém prostředí se mluvčí nachází, vztahy mezi mluvčím a adresátem) a cit pro jazyk (zde je velmi důležitý cit pro jazyk překladu).⁷³ Vulgarismy a expletiva (kletby) není vhodné překládat sémanticky, protože často už ztratila svůj původní význam a nyní v jazyce plní jinou funkci. Z tohoto důvodu je lepší použít funkční ekvivalent, který bude na čtenáře překladu působit obdobně jako na čtenáře originálu.⁷⁴

Na překladu vulgarismů a zhrubělých výrazů je obtížné poznat, do jaké míry je daný výraz v jazyce překladu neslušný, vulgární a urážlivý a vybrat odpovídající ekvivalent v jazyce překladu. Každý vnímá tuto míru trochu jinak. Překladatel je často ovlivňován autocenzurou, která může být způsobena tím, že ve svém osobním životě vulgarismy příliš nepoužívá a ani se běžně nevyskytuje v prostředí, kde by se v hojné míře užívaly. Dalším důvodem může být obava, že použije slovo, které v jazyce překladu vyzní mnohem vulgárněji, než by chtěl nebo než by bylo vhodné (v takovém případě může pomoci konzultace s rodilým mluvčím). V případě překladu titulků hraje roli také skutečnost, že převádíme mluvený text do psané formy, v níž vulgarismy vyniknou a působí výrazněji (překladatel může mít pocit, že na diváka působí delší dobu, než kdyby byly pouze vyslovené).

Dříve byly vulgarismy v knihách a filmech do jisté míry cenzurovány záměrně.⁷⁵ Dnes je naopak tendence dosáhnout co nejvyšší míry adekvátnosti překladu, a to i v případě tabuového lexika. Na tuto postupnou změnu si musí zvykat diváci i překladatelé.

Text originálu	Text překladu	Slovníková definice
КИРИЛЛ: Ах ты дрянь. Что за...?	Ty seš taková mrcha . Co to je za...?	<i>Дрянь</i> – hovorově, o člověku = mizera, neřád ⁷⁶ (zde je nadávka adresována ženě, proto zvolen překlad <i>mrcha</i>)
КИРИЛЛ (З/К): Где фотографии, Таня? На	Kde jsou ty fotky, Táňo? Do prdele , tys je smazala?	<i>На хрена</i> – грубо, простореч.; proč (nač),

⁷³ МАТЮШИНА, И. В. Способы передачи английских сленгизмов и вулгаризмов на русский язык: На материале кинофильмов. In: *Актуальные проблемы социально-гуманитарных исследований в экономике и управлении* [online]. Брянск: БГТУ, 2015, 351 - 355 [cit. 2020-03-01]. ISBN 978-5-89838-874-4. Dostupné z: <https://studfile.net/preview/6009944/page:36/>

⁷⁴ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994, s. 108. ISBN 80-857-8714-8.

⁷⁵ NOVINKY, ČTK. Proklatý bidák aneb Jak se překládají anglické vulgarismy. *Novinky.cz* [online]. 1. 11. 2006 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/proklaty-bidak-aneb-jak-se-prekladaji-anglicke-vulgarismy-40137172>

⁷⁶ VENCOVSKÁ, Marta. *Rusko-český slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2010, s. 269. ISBN 978-80-7335-207-3.

<p>хрена, ты их удалила? Что? Шеф, ну тупой розыгрыш. А?</p>	<p>Co? Šéfe, to je ale blbá legrace.</p>	<p>k sakru (k čertu)!? Зачем, для чего?!⁷⁷ (jedná se o vyhrčenou situaci, proto jsem zvolila trochu silnější vulgarismus)</p>
<p>ДЕВУШКА С ПИРСИНГОМ: Ну его нафиг! Я завязываю.</p>	<p>Jemu už nikdo nepomůže. Ale já s tím končím.</p>	<p><i>Послать на фиг (кого)</i> – нов. Грубо-простореч.; 1. О ком-либо, кто абсолютно, совершенно не нужен. = Může být ukradený komu 2. Прогнать прочь кого-либо, отказать кому-либо в чём-либо = Poslat koho k čertu⁷⁸ <i>Уходить/уйти в завязку</i> – прост., Прекращать какую-либо деятельность (обычно о чем-либо негативном – пьянстве, проституции и т.п.) = pověsit na hřebík co, vymanit se z područí čeho, prásknout (seknout) s tím⁷⁹(v tomto případě jsem zvolila místo obecně českých a hrubých výrazů spisovnou češtinu, důvodem byla především snaha zkrátit text a usnadnit jeho pochopení)</p>
<p>КИРИЛЛ: Пусти! Отвали!</p>	<p>Pust' mě! Odprejskni!</p>	<p><i>Отвали!</i> - Vypadni!, <i>Odprejskni!</i>⁸⁰</p>
<p>КОНВОИР: Отпусти ты! Да отцепись, тварь!</p>	<p>Tak se pust', ty hovado!</p>	<p><i>Тварь</i> - презрительное или бранное обозначение человека (разг. фам., вульг.)⁸¹</p>

⁷⁷ STĚPANOVA, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 842. ISBN 978-80-244-1750-9.

⁷⁸ Tamtéž, s. 245.

⁷⁹ Tamtéž, s. 806.

⁸⁰ *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009, s. 311. ISBN 978-80-87062-65-4.

⁸¹ УШАКОВ, Дмитрий Николаевич. *Толковый словарь русского языка в 4 томах*. Москва: Советская энциклопедия, Иностраннх и национальных словарей, 1940, 4-й том, с. 660. ISBN 978-5-275-01500-3.

V knize *Ruská frazeologie pro Čechy* se pod pojmem **frazém** rozumí relativně ustálené reprodukovatelné víceslovné pojmenování, které je obvykle sémanticky celistvé.⁸² Jedná se tedy o slovní spojení, složené ze dvou a více slov, jehož struktura a význam jsou neměnné, většina mluvčích daného jazyka je schopna určit, že nejde o volné spojení slov, ale o frazém, a porozumět jeho významu. Tento význam je obvykle možné vysvětlit jedním slovem, ale použití frazému dodává promluvě více expresivity (emocionálního zabarvení).

Pro překladatele, který není rodilým mluvčím jazyka originálu, může být někdy obtížné rozpoznat, že se jedná o frazeologismus a nemá tedy překládat jednotlivá slova, ale zjistit význam slovního spojení jako celku. Když překladatel správně určí, že se jedná o frazeologismus (sousloví, rčení, pořekadlo, přirovnání, přísloví apod.) a zjistí jeho význam, je třeba dohledat jeho ekvivalent v jazyce překladu. „Frazeologismy nelze překládat podle komponentů, nýbrž globálně, tj. frazeologický celek substituovat celkem jiným (v teorii překladu se zde někdy mluví o tzv. substitučním ekvivalentu), tj. celkem situačně adekvátním a výskytově podobným.“⁸³ Pokud se nepodaří nalézt substituční ekvivalent, může být situace vyřešena pomocí opisu, kterým se ale sníží míra expresivity a měla by být kompenzována jinými prostředky.

Text originálu	Text překladu	Slovníková definice
Котя: Убиться веником! Кирилл: Чего? Котя: Да это ж трехрублевый план! Я не понял, это Москва?	Ježkovy voči! Co? To je přese třířublová kompozice! Тому nerozumím, to je Moskva?	<i>Убиться веником</i> - восклицание; выражение удивления, огорчения и т.п. ⁸⁴
Диана: Собираюсь кое-что вывезти из Антика. Обсудим позже тет-а-тет .	Chystám se něco vyvážet z Antiku. Probereme to později soukromě .	<i>Тет-а-тет</i> – (разг.) говорить с кем тет-а-тет = наедине, с глазу на глаз = mezi čtyřma očima, z očí do očí ⁸⁵
Роза: Ерундовая царапина. До свадьбы заживет .	Непатrné škrábnutí. Než se oženíš, tak se ti to zahojí.	<i>До свадьбы заживёт</i> – шутливо; не стоит расстраиваться, это скоро

⁸² МОКIJENKO, Valerij Michajlovič a Ludmila STĚPANOVA. *Ruská frazeologie pro Čechy: Russkaja frazeologija dlja Čechov*. 2. vyd., (rozš.). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 12. ISBN 978-80-244-1916-9.

⁸³ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994, s. 86. ISBN 80-857-8714-8.

⁸⁴ БЕЛЯНИН, Валерий Павлович a Ирина Анатольевна БУТЕНКО. *Живая речь. Словарь*. Москва: ПАИМС, 1994, s. 175. ISBN 5-87664-027-1.

⁸⁵ STĚPANOVA, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 762. ISBN 978-80-244-1750-9.

		произойдёт (обычно как утешение комулибо, по поводу незначительных огорчений, воли и т.п.); čas to zahojí, časem to přejde ⁸⁶ Než se vdáš, tak se ti to zahojí = до свадьбы заживёт ⁸⁷ (zde byla zvolena mužská varianta – oženit se)
Василиса: Ну? Без поливки и капуста сохнет.	Pij! I zelí se musí zalévat, jinak uschne.	Nepodařilo se mi najít výklad frazeologismu

Frazeologismus „Без поливки и капуста сохнет.“ se mi nepodařilo najít v žádném překladovém ani výkladovém slovníku. Nalezla jsem ho pouze ve sborníku *Пословицы русского народа*, kde jsou jednotlivé frazémy pouze vypsány bez jakéhokoli výkladu či komentáře. Kniha je rozdělena tematicky a tento frazém se nachází v kapitole s názvem *Opilectví*.⁸⁸ Ve filmu tato věta zaznívá v situaci, kdy se Vasilisa ptá Kirilla, jestli vystoupí na její schůzi, zároveň si Vasilisa dolévá vodku do skleničky (Kirill tu svoji drží v ruce) a poté, co Kirill odpoví kladně, si oba připíjejí. Podle zařazení ve slovníku lze předpokládat, že se frazeologismus nevztahuje ke schůzi, ale k alkoholu. Dle mého názoru se tedy jedná o pobídku k pití alkoholu a přirovnání k zelí má adresátovi naznačit, že by se měl napít („zalít se alkoholem“), aby neuschl jako zelí bez vody (v češtině se občas pro pobídku k pití alkoholického nápoje používá věta: „Přece nebudeš na suchu.“). Žádný vhodný český ekvivalent se mi pro tuto situaci nepodařilo nalézt, proto jsem zvolila variantu: „Pij! I zelí se musí zalévat, jinak uschne.“, v níž pobídka „Pij!“ objasňuje divákovi smysl frazeologismu, který je díky tomu srozumitelný i v doslovném překladu.

7.10 Překlad na základě kontextu a obrazu

Filmový překlad se do jisté míry podobá tomu divadelnímu. V obou hraje důležitou roli také obrazová stránka, která působí na diváka zároveň se zvukovou stránkou. V knize musí spisovatel nejprve nastínit situaci a vše slovně popsat a až poté může napsat, co říká

⁸⁶ Tamtéž, s. 669.

⁸⁷ WURM, Alfred a Valerij Michajlovič MOKIJENKO. *Česko-ruský frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002, s. 572. ISBN 80-244-0406-9.

⁸⁸ ДАЛЬ, Владимир Иванович. *Пословицы русского народа*. 2-е изд, 2-й том. Санкт-Петербург: М. О. Вольф, 1879, с. 382.

postava. Čtenář si tedy nejprve musí představit prostředí, přítomné postavy a celkovou situaci, a až poté do ní zasadit monolog nebo dialog. V divadelní inscenaci či ve filmu však obvykle nebývá prodleva mezi obrazovou a zvukovou stránkou, tj. divák na scéně vidí nějaké postavy, kulisy a rekvizity a téměř v ten samý okamžik už slyší, co postavy říkají. Ve filmu je navíc díky střihu rychlejší i měnění kulis (prostředí), a tím se ještě výrazněji zkracuje prodleva mezi vnímáním obrazu a zvuku. „V epické próze se význam z největší části realizuje po jedné linii: jazykový znak pojmenovává jistou mimojazykovou skutečnost. Divadelní dialog je po stránce významové složitější, protože replika vedle vztahu k pojmenovaným objektům může vstoupit ještě do řady dalších významových vztahů: a) do vztahu k předmětům na jevišti, příp. k dramatické situaci, b) může mít současně pro několik vnímatelů různý význam, tedy být součástí několika významových kontextů; c) replika není jen slovní pojmenování, ale také slovní jednání.“⁸⁹

Také ve filmu se setkáváme s tím, že postavy reagují na rekvizity, které jsou kolem nich. V překladu se to projeví třeba tím, že místo plných pojmenování překladatel užívá častěji ukazovací zájmena, repliky nepřekládá doslova, ale tak, aby byla slova mluvčího typická svým užitím pro danou situaci a díky tomu působila přirozeně. Často jsou tyto prvky obsažené už v originálu, jde tedy spíše o to, aby překladatel nenahrazoval ukazovací zájmena plnými pojmenováními (nesnažil se dovysvětlovat) a pokoušel se hledat překladové řešení přirozené pro jazyk překladu. Ve filmu *Nanečisto* se zmiňovaná situace objevuje ve scéně, kde Kirilla jeho první den ve funkci přišla navštívit Renáta a tvrdí mu, že vše, co potřebuje, už ve Věži je. Kirill se chce převléknout, jde proto k zavřené skříni, otevírá ji a s udiveným výrazem zjišťuje, že je prázdná:

РЕНАТА: Все, что тебе нужно, здесь есть. Тебе надо только захотеть. Это твоя Башня.	Všechno, co potřebuješ, tu je. Stačí si jen přát. Je to tvoje Věž.
РЕНАТА: И ты ей явно нравишься.	A očividně se jí líbíš.
РЕНАТА: Она исполнит любое твое желание.	Splní ti jakékoli přání.
КИРИЛЛ: Ну и что?	Ale tam nic...
РЕНАТА: Ну напрягись.	No, snaž se.

⁸⁹ LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Praha: Československý spisovatel, 1963, s. 126 – 127.

РЕНАТА: Идиот.	Blbče.
КИРИЛЛ: О!	О!
РЕНАТА: Молодец.	Výborně.

Kirill skříň otevřel a vyjádřil své překvapení slovy: „*Ну и что?*“, která bychom mohli doslovně přeložit jako: „*No a co?*“, k jeho překvapenému výrazu ale více sedí věta: „*Ale tam nic...*“ (nedokončená věta: „*Ale tam nic není.*“). Scéna je založena na skutečnosti, že skříň se naplní pouze tehdy, když si to bude Kirill usilovně přát.

Další případy, v nichž je třeba brát v potaz kontext a obrazovou stránku, se mohou objevit jak ve filmu, tak i v próze, přesto bych je zde ráda zmínila jako ukázkou toho, jak důležitý je kontext při překladu:

КОТЯ: Три рубля советские видел?	Sovětskou třírublovku jsi viděl?
КИРИЛЛ: (З/К) Нет.	Ne.
КОТЯ: Ну потом покажу. Там Кремль прямо с этой точки.	Pak ti ji ukážu. Je na ní Kreml přímo z tohoto bodu.
КИРИЛЛ: (З/К) Ух ты!	Úžasný!
КОТЯ: Ух ты – это твои картинки.	Úžasný jsou tvoje obrázky.
КОТЯ: (З/К) Честно, я впечатлен.	Vážně, udělaly na mě dojem.

V originálních ruských větách: „*Ну, потом покажу. Там Кремль прямо с этой точки.*“ není žádné osobní zájmeno, které by odkazovalo na bankovku, o které se předtím Kirill s Koťou bavili. V českém překladu jsem je doplnila, aby bylo pochopitelné, že mluví stále o ní: „*Pak ti ji ukážu. Je na ní Kreml přímo z tohoto bodu.*“ Kirill na to odpovídá nadšeně: „*Ух ты!*“, což by se dalo přeložit například slovy: „*No teda!*“; „*Ty jo!*“; „*No páni!*“ – zkratka použití citoslovce, vyjadřující údiv a nadšení. Já jsem zde ale potřebovala najít nějaké vhodné podstatné nebo přídavné jméno, protože v následující replice Koťa použil *ух ты* v roli podmětu. Z tohoto důvodu jsme zvolila slovo *úžasný* i s hovorovou koncovkou, protože jde o rozhovor mezi přáteli. Kirill tedy komentuje novou informaci slovem: „*Úžasný!*“ a Koťa mu na to odpovídá: „*Úžasný jsou tvoje obrázky.*“ (Kirill mu dříve poslal fotografie Kingimu, které vydával za svoje kresby).

Jak důležitá je znalost kontextu při překladu se ukázalo ve scéně, v níž se hlavní hrdina dostane do světa Nirvána, kde vzduchem poletuje zvláštní pyl, který má omamné

účinky. Tato informace je ve filmu jen jednou zmíněna a poté už se o ní nemluví. Kirill později potkává v Nirváně svoji bývalou přítelkyni Annu a chce ji odtud dostat, což se nelíbí vládkyni tohoto světa Vasilise:

ВАСИЛИСА: Так не пойдет. Это моя земля. Мои люди.	Takhle by to nešlo. Tohle je moje země. Moji lidé.
ВАСИЛИСА: (З/К) И она моя.	I ona je moje.
ВАСИЛИСА: (З/К) Понятно?	Rozumíš?
КИРИЛЛ: Ты таможенник. Твоя функция впускать и выпускать людей. Давай мы... мы просто уйдем.	Jsi celnice. Tvojí funkcí je pouštět lidi dovnitř a ven. Nech nás prostě odejít.
ВАСИЛИСА: Дурак, ломка ее убьет.	Hlupáku, bez pylu ji zabije abst'ák.
ВАСИЛИСА: (З/К) ...понимаешь?	Rozumíš?
ВАСИЛИСА: А здесь она будет всегда веселой и довольной.	Ale tady bude navždy veselá a spokojená.

Slovo *ломка* může označovat lámání, ničení nebo kocovinu (v hovorovém jazyce).⁹⁰ Z těchto možností byla jediná použitelná kocovina, ale i u ní nebylo nijak vysvětleno, z jakého důvodu by jí měla trpět, protože o alkoholu se nikde předtím v souvislosti s Annou nemluvalo. Až při čtení knihy *Nanečisto* jsem zjistila, že slovem *ломка* jsou myšleny abstinenční příznaky, které bude Anna pociťovat, když na ni přestanou působit omamné účinky pylu. Tato informace se dá bez znalosti knižní předlohy poměrně těžko vydedukovat. V tomto případě se tedy jeví jako vhodné řešení slovo *abst'ák*, které použil Libor Dvořák.⁹¹ Přesto si myslím, že spouště diváků nemusí být zřejmé, čím budou *kocovina* či *abst'ák* způsobeny, a určitě stojí za zvážení i možnost důvod kocoviny lehce dovysvětlit, např.: „*Hlupáku, bez pylu bude mít abst'ák, to ji zabije*“. Tato věta je však pro titulky příliš dlouhá, proto jsem zvolila variantu: „*Hlupáku, bez pylu ji zabije abst'ák*.“

⁹⁰ Ломка. In: *Lingea: Rusko-český slovník* [online]. Lingea, 2020. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://slovniky.lingea.cz/rusko-cesky/ломка>

⁹¹ LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton), s. 220. ISBN 978-80-7387-154-3.

7.11 Kondenzace textu

„V teorii a praxi překladu se princip jazykové ekonomie nejvýrazněji projevuje v kompresi. Kompresi se při překladu dosahuje převodem výchozího textu do zhuštěnější formy pomocí vynechání nadbytečných prvků v textu, tj. prvků, vyplývajících z kontextu a vnějazykové situace, a také použitím kompaktnějších vyjadřovacích prostředků.“⁹² Kompresi (nebo také kondenzace) patří k nejčastěji používaným překladatelským strategiím při překladu titulků, protože pomáhá překladateli zkrátit text na požadovanou délku a dosáhnout potřebné čtecí rychlosti. Kondenzaci při své práci často využívají také tlumočníci, především při simultánním tlumočení. Bylo by jistě velmi zajímavé porovnat prostředky, které pro dosažení vyšší míry komprese textu používají tlumočníci a překladatelé titulků.

V následující tabulce je uvedeno několik ukázek použití kondenzace v překladu:

Text originálu	Překlad	Text titulků
АНТОН: Так что поздравляю вас. Вы на службе! Есть неудобство: некоторое время вы не сможете выехать за границу.	Takže vám gratuluji. Jste přijata do služby. Má to ale jednu nevýhodu: nějakou dobu nemůžete cestovat do zahraničí.	Gratuluji vám k přijetí do služby. Má to jednu nevýhodu: nějakou dobu nemůžete jezdit do zahraničí.
КИРИЛЛ: Это – твоя мечта. Солнце, теплое море. Ну, представь, пляж: мы с тобой лежим, загораем, отдыхаем, едим апельсины, мандарины...	Tohle je přece tvůj sen. Slunce, teplé moře. No, jen si to představ: pláž, ležíme spolu, opalujeme se, odpočíváme, jíme pomeranče a mandarinky.	Tohle sis vždycky přála. Slunce, teplé moře. Jen si to představ: pláž, opalujeme se, odpočíváme, jíme pomeranče a mandarinky.
РЕНАТА: Я их сама не знаю. У них своя жизнь – у меня своя. И график у меня скользящий.	Já je taky neznám. Mají svůj život a já mám svůj. Navíc mám nepravidelnou pracovní dobu.	Já je taky neznám. Každý má svůj život. Navíc mám nepravidelnou pracovní dobu.
РОЗА: Чем ближе функционал к своему пику, тем быстрее идет процесс регенерации.	Čím blíže je funkcionál ke svému vrcholu, tím rychleji probíhá proces regenerace.	Čím blíže je funkcionál ke svému vrcholu, tím rychleji regeneruje.
ПАПА: Надо же, как вы угадали. Это моя любимая чашка.	To není možné. Jak jste to uhodl? To je můj oblíbený šálek.	Jak jste uhodl, že je to můj oblíbený šálek?

⁹² ШАМЛИДИ, Евгений Юрьевич. Компрессия как одна из базовых технологий устного перевода. *Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета* [online]. Пятигорск, 2016, (3), с. 110 [cit. 2020-04-04]. ISSN 2071-6001. Dostupné z: <https://www.pglu.ru/upload/iblock/291/23.pdf> (překlad vlastní)

Opakem komprese je dekomprese, se kterou se však u překladu titulků setkáváme zřídka. Překladatel ji využívá především tam, kde to vyžadují rozdíly mezi jazyky a také při opisném překladu nebo pokud je replika v jazyce originálu velmi krátká a zbývá prostor pro použití více slov (např. *Сейчас освобожусь. Секунду.* - *Hned se ti budu věnovat, dej mi chvíli.*).

8 Překlad filmu Nanečisto

Text originálu	Text překladu
	Film Sergeje Mokrického Podle románu Sergeje Lukjaněnka Nanečisto
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: (З/К) Проезжаем. Проезжаем. Осторожно! В сторонку отойдите. Подальше, подальше туда, ребята.	Uvolněte cestu. Opatrně! Běžte na stranu. Jděte dál, ještě dál.
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: (З/К) Проходим – не задерживаемся. Что, трупа не видели что ли?	Jdeme, nezastavujeme se. To jste nikdy neviděli mrtvolu?
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: (З/К) Мужик, зачем снимаешь? В цирке что ли?	Chlape, proč to natáčíš? Jsme tu snad někde v cirkuse?
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: А этот красавец... ПОЛИЦЕЙСКИЙ (З/К): ...откуда взялся?	A kde se tu vzal tenhle krasavec?
ПОЛИЦЕЙСКИЙ_1: Мы тебя где приняли? ПОЛИЦЕЙСКИЙ_1 (З/К): А?	Kde jsme tě sebrali? Co?
ПОЛИЦЕЙСКИЙ_2 (З/К): Так это... после драки в клубе.	Tak to bylo to...po rvačce v klubu.
ПОЛИЦЕЙСКИЙ_2: Всех сдали, а этот тут спать остался. Наверное. Виноват, не досмотрел. ПОЛИЦЕЙСКИЙ_1: Его нам еще не хватало. Ну-ка, вылезай!	Všechny už pustili a tenhle tu usnul. Asi. Ani jsem nezjistil, jestli je vinen. Ten nám tu ještě scházel. No tak, polez ven!
ПОЛИЦЕЙСКИЙ_1 (З/К): Шевелись! Повернись! Руки выше!	Hni sebou! Otoč se! Ruce dej výš!
ПОЛИЦЕЙСКИЙ_1: Повезло тебе, парень. Амнистия! Поехали! ПОЛИЦЕЙСКИЙ_2: В порядок приведи себя.	Máš štěstí, chlape. Amnestie. Jedeme! Dej se do kupy.
ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Ваш маршрут построен.	Vaše trasa je nastavena.
ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Следуйте нашим указаниям.	Držte se našich instrukcí.
НДП: Черновик	NANEČISTO O DEN DŘÍVE...
АНТОН: Так что поздравляю вас. Вы на службе! Есть неудобство: некоторое время вы не сможете выезжать за границу.	Gratuluji vám k přijetí do služby. Má to jednu nevýhodu:

АННА: Я поняла, Антон Владимирович. Я готова.	nějakou dobu nesmíte jezdit do zahraničí. Rozumím, Antone Vladimiroviči. Počítám s tím.
АНТОН: Спокойной ночи.	Dobrou noc.
АНТОН: Поехали!	Jedeme!
КОТЯ: (З/К) Приготовься. Идет. Готов?	Připrav se. Už jde. Připraven?
КИРИЛЛ: Все преступления вольности моей... АННА: Ах! КИРИЛЛ: ...ты положи с моей любовью рядом. Представь на строгий суд своих очей, но не казни меня смертельным взглядом. Я виноват, но вся моя вина покажет... КИРИЛЛ: ...Как любовь твоя верна.	Všechny prohřešky mé nevázanosti polož vedle mé lásky. Postav je před přísný soud tvých očí, ale netrestej mě smrtelným pohledem. Jsem vinen, ale celá moje vina ukáže, jak je tvá láska věrná.
АННА: Какой вольности, Кир?	Jaké nevázanosti, Kire?
КИРИЛЛ: Ну, это же в переносном смысле, Ань. Метафора. АННА: Метафора? КИРИЛЛ: Да.	No, jako v přeneseném významu, Aní. To je metafora. -Metafora? -Ano.
АННА: Да у тебя вся жизнь в переносном смысле. У тебя не жизнь – репетиция...	Ale celý tvůj život je v přeneseném významu. To není život, ale jen zkouška...
КИРИЛЛ: Погоди-погоди. АННА: ...черновик! КИРИЛЛ: Это – твоя мечта. Солнце, теплое море. Ну, представь, пляж: мы с тобой лежим, загораем, отдыхаем, едим апельсины, мандарины... В общем, с днем рождения!	-Počkej, počkej. -...jen nanečisto. Tohle sis vždycky přála. Slunce, teplé moře. Jen si to představ: pláž, opalujeme se, odpočíváme, jíme pomeranče a mandarinky. Prostě, všechno nejlepší k narozeninám!
АННА: С днем рождения? КИРИЛЛ: Угу. АННА: А день рождения был вчера.	-K narozeninám? -Jo. Ale ty jsem měla вчера.

КИРИЛЛ: Черт. АННА: Забыл. Опять. КИРИЛЛ: Да, мам. КИРИЛЛ (З/К): ...привет.	-Sakra. -Zapomněl jsi. Zase. Ano, mamí. Ahoj.
АННА: Привет, Коть!	Ahoj, Kot'о.
КИРИЛЛ (З/К): ...нет, у меня все хорошо, мама. КОТЯ: Привет! Привет, Ань!	...ne, u mě je všechno v pohodě, mamí. Ahoj! Ahoj, Ani.
АННА: Мне надоело. КИРИЛЛ (З/К): Да. Да, немного занят. Перезвоню.	Už toho mám dost. Jo. Jo, mám teď nějakou práci. Zavolám ti.
АННА: Ты создаешь миры, но меня в них нет! Не мучай меня. У меня новая работа и новый мужчина.	Na! Vytváříš světy, ale já v nich nejsem! Netrap mě. Mám novou práci a nového přítele.
КИРИЛЛ: Ань...	Ani...
ШЕФ: Друзья, это - не просто контракт. Это - новая жизнь нашей студии. А это не просто игра! Это – шедевр! Поздравляю вас, друзья! О, вот он! Дорогу гению! Кирюха – брат! Архитектор! Творец миров! Раздевайся. Где ты ходишь? Держи! Тебе штрафную. Давай-давай. За тебя! За новую жизнь! Ну, гип-гип, ура!	Přátelé, není to jen obyčejná smlouva, je to nový život našeho studia. Není to jen hra, je to mistrovské dílo! Gratuluji vám, přátelé. Á, tady ho máme. Udělejte místo géniovi. Kirille, kamaráde. Jsi architekt, tvůrce světů! Odlož si. Čekali jsme na tebe. Kde jsi byl? Na, tady máš pokutu. Na tebe! Na nový život! Tak hip hip hurá!
КИРИЛЛ: Ребята, за нас! За вас!	Na nás! Na vás!
ТАНЯ: Я хочу выпить с гением. КИРИЛЛ: На созвоне. ДЕВУШКА_1: Фото для моего Инстаграмма.	-Chci si připít s géníem. -Zavoláme si. Fotka na můj Instagram.

ТАНЯ: Подбородочек ко мне.	Hlavičku ke mně.
ИНВЕТОР: My friend don't forget our Californian office. We keep it open. Let me know if you change your mind. Ok?	Příteli, nezapomeň na naši kalifornskou kancelář. Necháme to otevřené. Dej mi vědět, kdybys změnil názor. Ok?
КИРИЛЛ: (З/К) Ok. I really appreciate that.	Dobře. Moc si toho vážím.
КИРИЛЛ: Cheers. ИНВЕТОР: На здоровье. КИРИЛЛ: На здоровье.	-Na zdraví. -Na zdraví. Na zdraví.
КОТЯ: Разворот и обложка, как обещал.	Prostřední dvojstrana a obálka, jak jsem sliboval.
КИРИЛЛ: Таня, хватит. Куда? Ты посмотри, у тебя капилляры вон лопнули. Завтра в 7 утра вставать, ты чего? ТАНЯ: Кирилл, знаешь, я хотела попросить тебя... КИРИЛЛ (бармену): Ей больше не наливай. ТАНЯ: ...чтобы ты, может быть, сделал меня, все-таки, ... СОТРУДНИК: Кирилл Данилович... КИРИЛЛ: Тань... ТАНЯ: ...сделал меня героиней своей игры. СОТРУДНИК: Кирилл Данилович... ТАНЯ: ...эльфом, может быть...	Táňo, to stačí. Už nepij. Podívej se na sebe, žilky ti div neprasknou. Zítra ráno vstáváš v 7, tak neblázni. Kirille, víš, chtěla jsem tě poprosit... -Táňe už nenalejvej! -...jestli bys mě třeba mohl, prostě... -Kirille Daniloviči. -Táňo... -...udělat ze mě hrdinku tvé hry. -Kirille Daniloviči. -...elfku, třeba.
СОТРУДНИК: Я вот сомневался, а теперь верю. Поздравляю! ТАНЯ (З/К): ...или феей какой-нибудь.	-Pochyboval jsem, ale teď už věřím. Blahopřeji! -...nebo nějakou vílu.
КИРИЛЛ: Спасибо. Закусываем, Таньчик.	Děkuji. Na, dej si, Táňo.
ГОЛОС АННЫ (З/К): ...какой вольности, Кирилл?	...Jaké nevázanosti, Kire?

ГОЛОС КИРИЛЛА (З/К): Это ж в переносном смысле, Ань...	No, jako v přeneseném významu, Ani. To je metafora.
КОТЯ (З/К): Знаешь, что я думаю?	-Víš, co si myslím?
КИРИЛЛ (З/К): Что?	-Co?
КОТЯ (З/К): Анька уже не та. Крутая стала, карьеру делает.	Aňa už není taková, jaká bývala. Je teď drsná, dělá kariéru.
ГОЛОС АННЫ (З/К): ...не мучай меня, у меня новая работа и новый мужчина...	...Netrap mě. Mám novou práci a nového přítele.
КОТЯ: Вы просто уже не пара. Да и ты подзавис. Апгрейд тебе нужен.	Už prostě nejste pár. I ty ses zaseknul. Potřebuješ upgrade.
КИРИЛЛ: Поехали домой. Мне еще с собакой гулять.	Pojed'me domů. Musím ještě vyvenčit psa.
КОТЯ: Все к лучшему, в этом лучшем из миров.	Všechno ať směřuje k tomu nejlepšímu, v tom nejlepším ze světů.
КИРИЛЛ: Кешью, гулять! Кешью... Ну, где ты? Кешью?	Kešu, jdeme ven! Kešu... No, kde jsi? Kešu?
КИРИЛЛ: А кто вы такая?	A vy jste kdo?
РЕНАТА: А вы кто такой?	A vy jste kdo?
КИРИЛЛ: Я? Я здесь живу, с вашего позволения.	Já? Já tady bydlím, jestli dovolíte.
РЕНАТА: А где, по-вашему, живу я?	A kde, podle vás, bydlím já?
КИРИЛЛ: Где угодно, но только не здесь.	Kde chcete, jenom ne tady.
РЕНАТА: Я вызову полицию.	-Zavolám policii.
КИРИЛЛ: Угу.	-Jo.
РЕНАТА: Я буду кричать. Аааа!	Budu křičet.
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Максимов Кирилл Данилович, постоянная регистрация: Галушкина 6, квартира 24.	Maximov Kirill Danilovič, trvalé bydliště: Galuškinova 6, byt 24.
ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Все верно.	Všechno sedí.

<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ_4: Тут путевки на двоих.</p> <p>КИРИЛЛ: Это моё!</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ_4 (З/К): Разберемся.</p>	<p>Tady je zájezd pro dva.</p> <p>To je moje!</p> <p>Prověříme to.</p>
<p>КИРИЛЛ (З/К): Это я не с ней.</p> <p>КИРИЛЛ: Я с другой.</p>	<p>Ale já nejedu s ní.</p> <p>Jedu s jinou.</p>
<p>КИРИЛЛ: А эту...женщину я вообще первый раз вижу.</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ_3: Так...</p>	<p>A tuhle... ženu vidím poprvé v životě.</p> <p>Tak...</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Пройдёмте в квартиру.</p> <p>КИРИЛЛ: Угу.</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Открывайте.</p>	<p>Pojďme do bytu.</p> <p>Jo.</p> <p>Otevřete.</p>
<p>КИРИЛЛ: Проходите. Не понял, что за... Рюкзак пропал. Рюкзака нет. Слушайте, ерунда какая-то... Ха-ха-ха... да, ладно... Вот этого вообще ничего здесь только что не было.</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Алкоголь давно принимаете?</p> <p>КИРИЛЛ: Да при чем тут это! Я... Слушайте, я ничего не понимаю.</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Так это ваша квартира?</p> <p>КИРИЛЛ: Моя, но... Что здесь происходит? Вы пройдите просто туда дальше, посмотрите. Все-все-все, идите сюда. Мебель была вообще другая. Здесь обои. Обои же были?</p> <p>СОСЕДКА: Да были обои.</p> <p>КИРИЛЛ: Ну вот.</p> <p>СОСЕДКА: Подтверждаю. Были.</p>	<p>Pojďte dál.</p> <p>To nechápu. Co to sakra...</p> <p>Batoh zmizel, není tu.</p> <p>Poslyšte, to je nějaká hloupost.</p> <p>Ha ha ha... no teda...</p> <p>Nic z toho tu předtím nebylo.</p> <p>Alkohol pijete už dlouho?</p> <p>Co to s tím má společného? Já... Poslyšte, já tomu vůbec nerozumím.</p> <p>Tak je to váš byt?</p> <p>Je, ale...</p> <p>Co se tu děje?</p> <p>Běžte prosím dál, tudy. Podívejte se. Všichni, všichni pojd'te sem.</p> <p>Nábytek tu byl úplně jiný. A tady. Tapety. Tady přece byly tapety, ne?</p> <p>Ano, byly tam tapety.</p> <p>Tak vidíte.</p> <p>To můžu potvrdit. Byly.</p>

<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Когда вы здесь были последний раз?</p> <p>КИРИЛЛ: Сегодня утром.</p> <p>СОСЕДКА: Как в передаче за один день все делают.</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Угу. Ты ж на стройке работал. Реально вот это все за один день поменять?</p>	<p>Kdy jste tu byl naposled?</p> <p>Dnes ráno.</p> <p>To je jak v tom pořadu Vše za jeden den.</p> <p>Hmm. Tys přece dělal na stavbě. Fakt se dá tohle všechno předělat za jeden den?</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ_3: Теоретически. Быстросохнущая краска, клей хороший.</p>	<p>Teoreticky jo. Když máš rychleschnoucí barvu a dobrý lepidlo.</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ_3 (З/К): А практически – нет.</p>	<p>Ale prakticky – ne.</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Так, понятые, вы можете сказать: кто здесь проживает?</p> <p>СОСЕДКА: Вот он, Кирилл...</p> <p>КИРИЛЛ: Я.</p> <p>СОСЕДКА: ...три года...</p> <p>СОСЕДКА (З/К): ...здесь живет. От бабушки ему квартира досталась.</p> <p>СОСЕД (З/К): Да.</p>	<p>Tak, svědkové, vy nám můžete říct, kdo tady bydlí?</p> <p>No tady, Kirill.</p> <p>Já.</p> <p>Tři roky tu bydlí, je to byt po jeho babičce.</p> <p>Ano.</p>
<p>СОСЕД: Все так. А вот эту мы...</p> <p>СОСЕД (З/К): ...впервые видим.</p> <p>СОСЕДКА (З/К): Да-да, впервые!</p>	<p>Je to tak. A tuhle...</p> <p>... tu vidíme poprvé.</p> <p>Ano, ano, poprvé.</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Если вы здесь живете – почему соседи вас не знают?</p> <p>РЕНАТА: Я их сама не знаю. У них своя жизнь – у меня своя. И график у меня скользящий.</p>	<p>Když tu bydlíte, tak proč vás sousedi neznají?</p> <p>Já je taky neznám. Každý máme svůj život. Navíc mám nepravidelnou pracovní dobu.</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ (З/К): Возьмите.</p>	<p>Prosím.</p>
<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Так, освободите помещение!</p>	<p>Tak, opusťte byt.</p>
<p>КИРИЛЛ: Только собаку свою заберу. Пойдем, Кешью. Ке... Это мой пёс.</p>	<p>Jen si vezmu svého psa. Jdeme, Kešu. Ke... to je můj pes.</p>

<p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Похоже собака вас не знает.</p> <p>КИРИЛЛ: Она что-то с ней сде...</p> <p>ПОЛИЦЕЙСКИЙ: Пройдемте, Кирилл Данилович.</p> <p>КИРИЛЛ: Куда я пойду?</p>	<p>-Vypadá to, že vás nezná. -Něco mu musela udělat.</p> <p>-Pojďme, Kirille Daniloviči. -A kam mám jít?</p>
<p>КИРИЛЛ: (по телефону) Котя, извини, что так поздно. Тут фигня одна случилась. Да, приеду – расскажу. Нужен совет. А? Пива?..</p>	<p>Kot'ο, promiň, že volám tak pozdě. Mám takovej problém.</p> <p>Jo, přijedu a všechno ti vysvětlím. Potřebuju poradit. Co? Piva?..</p>
<p>КИРИЛЛ: Право собственности зарегистрировано. Арестов не наложено.</p>	<p>Vlastnické právo zaregistrováno. Exekuce nenařízena.</p>
<p>КИРИЛЛ (З/К): Залога тоже нет. Судебных исков нет. Я даже налоги...</p> <p>КИРИЛЛ: ...плачу, видал? Мамка следит за этим.</p> <p>КОТЯ: Молодец, мама.</p>	<p>Majetek zastavený taky nemám. Žaloby žádné.</p> <p>Dokonce i daně platím, vidíš? Máma to hlídá.</p> <p>Tak to je dobrá.</p>
<p>КИРИЛЛ: Ну, конечно, дураки эти аферисты.</p> <p>КОТЯ: У?</p> <p>КИРИЛЛ: Зря только ...</p> <p>КИРИЛЛ: ...в ремонт вложились. Ну, ничего, я свое верну.</p>	<p>-No jasně. To jsou ale blbci, ti podvodníci. -Co?</p> <p>Zbytečně se pustili do rekonstrukce. No nic, získám zpět, co mi patří.</p>
<p>КОТЯ: Итак, сегодня 10 ноября, 10.00. Мы отправляемся в МФЦ Алексеевского района. Победа будет за нами, враг будет разбит! Ура! Вперед!</p> <p>КИРИЛЛ: Да, мам. Привет. Доброе утро. Можешь рот закрыть. Все в порядке. Нет, не проспал.</p>	<p>Takže, dnes je 10. listopadu, 10:00.</p> <p>Vyrážíme na magistrát Alexejevského obvodu.</p> <p>Vítězství bude naše, nepřítel bude poražen. Hurá! Kupředu!</p> <p>Ano, mami. Dobré ráno. Mlč, prosím tě. Všechno v pořádku. Ne, nezaspal jsem.</p>
<p>РАБОТНИЦА МФЦ: Вас нет в базе.</p> <p>КИРИЛЛ: Ну, как это нет? Ночью был, а сейчас нет?</p> <p>НАЧАЛЬНИК МФЦ: Где вы был ночью, я не знаю.</p>	<p>Nejste v databázi.</p> <p>Jak jako nejsem? V noci jsem byl a teď nejsem?</p> <p>Kde jste byl v noci, to nevím.</p>

КИРИЛЛ (З/К): Но, это же фигня! РАБОТНИЦА МФЦ_2: Не фигня, а Госреестр. Видите, собственник Иванова Рената Ивановна.	Ale to je přeci blbost. To není blbost, ale Státní rejstřík. Vidíte, majitel: Ivanovová Renáta Ivanovna.
РАБОТНИК ПАСПОРТНОГО СТОЛА: У вас нет регистрации. Вообще никакой. Вы в Москву давно приехали? КОТЯ: Вот, друзья. Человека стирают из его собственной жизни: вчера был, а завтра никто и не вспомнит. КИРИЛЛ: Иди, Тарантино.	Nemáte zaregistrované žádné trvalé bydliště. Je to dlouho, co jste přijel do Moskvy? Tak, přátelé. Člověka mažou z jeho života: včera byl a zítra po něm ani pes neštěkne. Běž, Tarantino.
РАБОТНИЦА ПАСПОРТНОГО СТОЛА: Да не могу я вам помочь. Не могу.	Nemohu vám pomoci. Opravdu nemohu.
РАБОТНИЦА ПАСПОРТНОГО СТОЛА (З/К): Вас нет ни в одном реестре. РАБОТНИЦА ПАСПОРТНОГО СТОЛА: Нет вас больше ни в каких бумагах.	Nejste v ani jednom rejstříku. Nejste v žádných dokumentech.
КИРИЛЛ (З/К): Ничего не понимаю. Ведь была же регистрация. РАБОТНИЦА ПАСПОРТНОГО СТОЛА: Отвали со своей камерой. Убери её! КИРИЛЛ (З/К): Мы же той тетке паспорт показывали? КИРИЛЛ: Там же была регистрация!	Já tomu vůbec nerozumím. Vždyť jsem se registroval. Vypadni s tou svojí kamerou! Schovej to! Té bábě jsme přeci ukazovali občanku, ne? A v ní bylo trvalý bydliště.
КОТЯ: Ресурсы у них серьезные. Это теперь ясно. Ты, кстати, родакам то уже сообщил?	Mají důvěryhodný zdroje. Teď už je to všechno jasný. Mimochodem, rodině už jsi to řekl?
КИРИЛЛ: Да нет еще. Сам разберусь. КОТЯ (З/К): Н-да.	-Ještě ne. Poradím si s tím sám. -No jo.
СОТРУДНИК ФИРМЫ (З/К): Таня,.. СОТРУДНИК ФИРМЫ: ...это последняя.	Táňo, to je poslední.
КИРИЛЛ (З/К): Танечка, здравствуй.	Táněčko, ahoj.
ТАНЯ: Здравствуйте, чем я могу вам помочь?	Dobrý den. Jak vám mohu pomoci?

КИРИЛЛ: А чем ты можешь помочь? Шеф у себя? ТАНЯ: Андрей Викторович? КИРИЛЛ: Угу. ТАНЯ: У себя. А...	Jak mi můžeš pomoci? Šéf je u sebe? -Andrej Viktorovič? -Ano. Je u sebe. Ale...
ТАНЯ: Секундочку.	Chvilíčku.
КИРИЛЛ: Посетитель? КИРИЛЛ: Угу. Ок.	Návštěvník? Dobře, ok.
КИРИЛЛ: Шеф, есть минутка?	Šéfe, máte chvilku?
КИРИЛЛ: А можно мне, как-то, пораньше денег кинуть?	Bylo by možné mi poslat peníze o něco dřív?
ШЕФ: Денег пораньше. В смысле?	Peníze o něco dřív? Jak to myslíte?
КИРИЛЛ: Ну, за башню. За финализацию. Я просто в историю такую попал... Мутную.	No, za tu věž. Za dokončení. Dostal jsem se do takové situace... ...nepříjemné.
КИРИЛЛ (З/К): Я разберусь, конечно. ШЕФ: Послушай, чувак, у меня что не ситуация – тоже мутная. Тоже бабки постоянно нужны, но я же у тебя не прошу.	Ale vyřeším to, samozřejmě. Poslyš, hochu, taky jsem v takový situaci... ...nepříjemný. Taky potřebuju věčně prachy, ale neříkám si ti o ně.
КИРИЛЛ: Ну, я же гений! Я же творец! Архитектор миров!	Ale já jsem přece génius! Tvůrce! Architekt světů!
ШЕФ: Ты кто вообще такой?	A co jsi vlastně zač?
КИРИЛЛ: Я груп-хед по имиджам. Кирилл Максимов.	Jsem šéf týmu, který má na starost image, Kirill Maximov.
КИРИЛЛ: Мне что визитку показать? ШЕФ: А что? Креативненько. Откуда про вакансию узнал? КИРИЛЛ (З/К): В смысле?	To vám mám ukázat vizitku? Koukám, že jsi docela kreativní. Jak ses dozvěděl, že to místo je volný? Jak to myslíte?
ШЕФ (З/К): Вот здесь мой адрес. ШЕФ: Сбросишь резюме и портфолио.	Tady je moje adresa. Pošli mi životopis a portfolio.
ШЕФ: Нормально придумал. ШЕФ (З/К): Всего доброго.	Dobře jsi to vymyslel. Na shledanou.

ТАНЯ: До свидания. КИРИЛЛ: Тань...	Na shledanou. Táňo...
КИРИЛЛ: Ты что, меня не узнаешь? ТАНЯ: А, так это вы в клубе «Сайгон»...	Ty mě opravdu nepoznáváš? A, tak to jste vy, z klubu Saigon?
КИРИЛЛ: Таня, какой «Сайгон»? Черт...	Táňo, jakej Saigon? Sakra.
КИРИЛЛ: Давай свой телефон.	Dej mi svůj telefon.
ТАНЯ: Восемь, девятьсот... КИРИЛЛ: Что ты, какие «восемь, девятьсот...»	-Osm, devět set... -Cože? Jakých osm, devět set?
КИРИЛЛ: Дай телефон! Вчера была вечеринка. Так? Мы с тобой фотографировались. Здесь должны быть эти фотографии. ТАНЯ: Пожалуйста, верните. КИРИЛЛ: Сейчас посмотрим. Иди сюда! Иди сюда, смотри. ТАНЯ: Я прошу, пожалуйста... КИРИЛЛ: Так, поехали. ТАНЯ: ...верните мне. КИРИЛЛ: Это кто? Нет... ТАНЯ (З/К): Вот, видите, нет... ТАНЯ: ...вас тут.	Dej sem telefon! Včera byl večírek, že jo? Fotili jsme se spolu, musej tu bejt fotky. -Prosím, vraťte mi ho. -Hned se na to podíváme. Pojd' sem. -Pojd' sem, podívej. -Prosím vás. Prosím... -Tak, jdeme na to. -...vraťte mi ho. -Kdo to je? Ne... - Vidíte, nejste tam.
КИРИЛЛ: Не понял. Что это? ТАНЯ: Отдайте мне телефон! Отдайте мне, пожалуйста. КИРИЛЛ: Отойти от меня. Где фотографии, Тань? ТАНЯ: Ребята, помогите кто-нибудь! Юра! КИРИЛЛ: Где фотографии? Я тебе сейчас стукну!	-Nechápu. Co to má znamenat? -Dejte mi ten telefon. Prosím. -Nech mě bejt. Kde jsou ty fotky, Táňo? -Lidi, pomozte mi někdo. Juro! Kde jsou ty fotky? Že ti jednu vrazím.

КИРИЛЛ (З/К): Где фотографии, Таня? На хрена, ты их удалила? Что? Шеф, ну тупой розыгрыш. А?	Kde jsou ty fotky, Táňo? Do prdele, tys je smazala? Co? Šéfe, to je ale blbá legrace.
ШЕФ: Испарись. КИРИЛЛ: Ну, реально, вообще не смешно! Вы что, дебила из меня решили сделать? Юр, давай разберемся в ситуации. Юр, кто это сделал? Андрюх? Лех, по-братски, а? Лех?	Zmiz! To už fakt není vtipný. Rozhodli jste se ze mě udělat debila? Idiota? Juro, pojd' me si to vyjasnit. Kdo to udělal? Andreji? Ljocho, ty seš přece kámoš. Ljocho?
КИРИЛЛ (З/К): Котя!	Koťa!
КИРИЛЛ: Ты, читер, гребанный. Накрутка высший класс! А что, скажешь... КИРИЛЛ:...не ты? А кто тогда? Ты знаешь все мои пароли, адреса, явки!	Ty jsi nejlepší cheater. Hacker nejvyšší kategorie. Co mi k tomu řekneš? Jestli jsi to nebyl ty, tak kdo teda? Ty znáš všechny moje hesla, adresy, tajný informace.
КОТЯ (З/К): Я понял... КОТЯ: ...вот, все что...Забирай... КОТЯ:...и уматывай. Я никому...	Rozumím. Tohle je všechno, co mám. Vezmi si to a běž. Já nikomu...
КИРИЛЛ (З/К): Шутка затянулась.	Už to není vtipný.
КИРИЛЛ: У вас что, в журнале новая рубрика: «Разыграй друга и получи скидку»?	To máte v tom vašem časopise novou rubriku: „Nachytej kámoše a dostaneš slevu“?
КОТЯ (З/К): Что? Я не...	Cože? Já vám nerozumím. Přísahám.
КОТЯ: ...понимаю. Это честно. Это все мои деньги. Я не буду никуда звонить. Забирай и ... КИРИЛЛ: Что со всеми договорился, да?	To jsou všechny moje peníze. Nebudu nikam volat. Vezmi si to a ... Takže ty ses se všema domluvil, vid'?
КИРИЛЛ: Давайте, посмотрим как Кирилл побеждает в школе бездомного.	Schválně, jak bude Kirill vypadat jako bezdomovec?!
КИРИЛЛ (З/К): Поржем. Видосы снимаем, да?	Nachechtáme se. Videa natočíme. Že jo?!
КОТЯ: Какой Кирилл? Я не понимаю.	Jaký Kirill? Já vám nerozumím.
КИРИЛЛ (З/К): Пошел ты!	Běž někam!
КИРИЛЛ: (по телефону) Алло, пап? Это Кирилл. Да, твой сын.	Halo, tati? To jsem já, Kirill. Ano, tvůj syn.

КИРИЛЛ: Пап! Привет.	Tati! Ahoj.
ОТЕЦ: Привет, сын. Сейчас освобожусь. Секунду.	Ahoj, synu. Hned se ti budu věnovat, dej mi chvilku.
КИРИЛЛ: Ага. Пап! Пап!	Dobře.
КИРИЛЛ: Что с тобой?	Tati! Tati, co je s tebou?
ОТЕЦ: Не понял, молодой человек.	Já vám nerozumím, mladý muži.
КИРИЛЛ: Мы же с тобой полчаса назад разговаривали. Ты мне сам рукой помахал.	Vždyť jsme spolu před půl hodinou mluvili. Ty sám jsi mi teď zamával.
ОТЕЦ: Но... Я вас не знаю.	Ale... já vás neznám.
КИРИЛЛ: Я твой сын – Кирилл!	Já jsem tvůj syn – Kirill!
ОТЕЦ: Молодой человек, у меня нет никакого сына. Идиотская шутка.	Mladý muži, já nemám žádného syna. To je ale hloupý vtíp.
КИРИЛЛ: Пап! Пап.	Tati! Tati.
КИРИЛЛ: (по телефону) Мам! Это Кирилл.	Mami! To jsem já, Kirill.
КИРИЛЛ: (по телефону) Ошибся, наверное. Да, глупо. Извините.	Asi jsem si spletl číslo. Ano, je to hloupé. Omlouvám se.
СОСЕДКА: Молодой человек.	Mladý muži!
СОСЕДКА: Ренатушка...	Renátko, mám zavolat policii?
СОСЕДКА: ...вызывать полицию?	Není třeba, Galino Petrovno. Starý přítel mě přišel navštívit.
РЕНАТА: Не надо, Галина Петровна. Старый друг пришел. Заходи.	Pojď dál.
РЕНАТА: Ну, и что ты от меня хочешь услышать?	Tak co ode mě chceš slyšet?
КИРИЛЛ: Правду.	Pravdu.
РЕНАТА: Правда в том, что у тебя больше нет дома. Упс.	Pravda je, že už nemáš kde bydlet. Ups.
КИРИЛЛ: Значит все-таки ради квартиры?	Takže jste to všechno udělali kvůli bytu? Ale vždyť ani není v centru.
КИРИЛЛ: Но, она же даже не в центре.	
РЕНАТА: Нет, Кирилл, ради тебя. У тебя нет документов, нет работы..	Ne, Kirille, kvůli tobě. Nemáš doklady, nemáš práci,
РЕНАТА (З/К): ...нет родителей, нет друзей, нет девушки. У тебя нет ничего.	nemáš rodiče, nemáš přátele, nemáš dívku. Nemáš nic.

РЕНАТА: Даже собаки.	Dokonce ani psa ne.
КИРИЛЛ: Хватит издеваться. Кто это придумал и зачем? Я не шучу. РЕНАТА: Боевиков насмотрелся? Люблю этот момент. КИРИЛЛ: Ах ты дрянь. Что за...? РЕНАТА: Ну вот, ты и готов.	Přestaňte se mi posmívat. Kdo to vymyslel a proč? Nedělám si legraci. To máš z akčních filmů? Miluju tenhle moment. Ty jsi taková mrcha. Co to je za...? Tak, jsi připraven.
КИРИЛЛ (З/К): Пусти. РЕНАТА (З/К): Помогите! КИРИЛЛ (З/К): Дура! РЕНАТА (З/К): Давай же. КИРИЛЛ (З/К): С ума сошла! РЕНАТА (З/К): Режут! Давай!	Pusť mě. -Pomozte mi! -Huso! -Do toho. -Zbláznila ses? Bodají mě! Dělej, do toho!
КИРИЛЛ: Да пусти ты! РЕНАТА: Давай! Получилось!	-Tak mě přece pusť! -Do toho! Povedlo se!
КИРИЛЛ: Помогите!	Pomozte mi!
КИРИЛЛ: Черт. Что же делать? Помогите! КИРИЛЛ: Она сама. Надо «скорую»!	Sakra. Co mám teď dělat? Pomozte mi! To ona sama. Zavolejte sanitku!
ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Ваш маршрут построен. ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Следуйте нашим указаниям.	Vaše trasa je nastavena. Držte se našich instrukcí.
ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Маршрут завершен.	Trasa dokončena.
ГОЛОС ИЗ ТЕЛЕФОНА: Вы прибыли к месту назначения.	Jste v cíli.
	DEN PRVNÍ
ПОЧТАЛБОН: Здравствуйте. Вам почта. КИРИЛЛ: Мне? РЕНАТА (З/К): Тебе-тебе.	-Dobrý den. Mám tu pro vás poštu. -Pro mě? Ano, pro tebe.

РЕНАТА: Доброе утро.	Dobré ráno.
КИРИЛЛ: Как ты...?	-Jak ses...? -Neboj se. Jsem živá. Prober se.
РЕНАТА: Не бойся. Я живая. Очнись.	
РЕНАТА: Вдох - ... РЕНАТА: ..выдох. Почту возьми.	Nádech - výdech. Vezmi si poštu.
РЕНАТА: Зря я сомневалась. Башня тебя любит.	Bála jsem se zbytečně. Věž tě má ráda.
ПОЧТАЛЬОН: Заверьте. Всех благ.	Poděpište se, prosím. Uctivě děkuji.
РЕНАТА: Интерьер знакомый, хотя и не в моем вкусе.	Interiér vypadá povědomě, i když není podle mého vkusu.
РЕНАТА: Скучаешь по своей берлоге?	Stýská se ti po tvém brlohu?
КИРИЛЛ: Вчера... что это было?	Včera... co to bylo?
РЕНАТА: Вчера ты снова родился. Теперь твое место здесь. Хорошую дверку открыл.	Včera ses znova narodil. Teď je tvoje místo tady. Otevřel jsi správná dvířka.
РЕНАТА: Это самый дружелюбный мир из всех существующих. Для людей он называется Кимгим. Открыт по твоему желанию.	Je to nejprátelštější svět ze všech, které existují. Pro lidi se nazývá Kimгим. Otevřel se na tvoje přání.
КИРИЛЛ: Я этого не желал.	To jsem si ale nepřál.
РЕНАТА: Разве? Там всем рады. Всех любят. Тебе ведь этого сейчас не хватает.	Vážně? Všichni jsou tam vítání. Každého tam mají rádi. Vždyť právě to ti teď chybí.
КИРИЛЛ: Мне не хватает моей жизни, которую ты украла.	Mně chybí můj život, který jsi mi ukradla.
РЕНАТА: Хватит драм. Лучше переоденься. На тебе моя...	Nedramatizuj to tak. Radši se převlékni. Máš na sobě moji krev.
РЕНАТА: (З/К) ...кровь.	
РЕНАТА: Все, что тебе нужно, здесь есть. Тебе надо только захотеть. Это твоя Башня.	Všechno, co potřebuješ, tu je. Stačí si jen přát. Je to tvoje Věž.
РЕНАТА: И ты ей явно нравишься.	A očividně se jí líbíš. Splní ti jakékoli přání.
РЕНАТА: Она исполнит любое твое желание.	
КИРИЛЛ: Ну и что?	Ale tam nic...
РЕНАТА: Ну напрягись.	No, snaž se.
РЕНАТА: Идиот.	Blbče.

КИРИЛЛ: О!	O!
РЕНАТА: Молодец.	Výborně.
РЕНАТА: Это граница между мирами. КИРИЛЛ: Так зачем я здесь? РЕНАТА: Ты таможенник. Почитай пока инструкции. КИРИЛЛ: Не хочу читать твои инструкции. Я иду домой.	Je to hranice mezi světy. -Tak proč tu jsem já? -Jsi celník. -Zatím si přečti instrukce. -Nechci číst tvoje instrukce. Jdu domů.
РЕНАТА: Ну иди. Устроись на работу. Снимешь квартиру. Начнешь с нуля. Да... Нулем и останешься.	Tak běž. Najdeš si práci, pronajmeš si byt, začneš od nuly. A nulou taky zůstaneš.
РЕНАТА: Там ты убийца.	Tam jsi pro ně vrah.
РЕНАТА: Молодец. I'll be back.	Skvěle. Vráším se.
РЕНАТА: (по телефону) Мы не ошиблись. Да. Кимгим. Да, куратор.	Nespletli jsme se. Ano. Kingim. Ano, kurátore.
КИРИЛЛ: (по телефону) Алло, Константин? Здравствуйте, это Кирилл Максимов. Мне порекомендовали вас в студии Бит энд Байт. Да. Я бы хотел показать вам мои картинки. Посмотрите? Алло? Слышите меня? Давайте встретимся. Трехрублевый план – это где у нас? Ага, понял.	Haló, to je Konstantin? Dobrý den, tady Kirill Maximov. Doporučili mi vás ve studiu Bit and Byte. Ano. Chtěl bych vám ukázat své obrázky. Podíváte se na ně? Haló? Slyšíte mě? Tak si dáme schůzku. Třírublová kompozice - to je kde? Dobře, rozumím.
КИРИЛЛ: (по телефону) Хорошо. Да я вас сам узнаю. Угу.	Dobře. Ano, já vás poznám. Ano.
	Kingim
КИРИЛЛ: Таможенный справочник.	Celní příručka.
КИРИЛЛ: (З/К) Размеры таможенных пошлин. КИРИЛЛ: Ставки таможенных пошлин. Товары, разрешенные к вывозу. Товары, запрещенные к вывозу.	Výše celních poplatků. Sazebník celních poplatků. Zboží, které se smí vyvážet. Zboží, které se nesmí vyvážet.
КИРИЛЛ: Константин?	Vy jste Konstantin?
КОТЯ: Кирилл? Привет.	Kirill? Zdravím.
КИРИЛЛ: Это я вам звонил.	Volal jsem vám.

КОТЯ: Да можно на ты.	Můžeme si tykat.
КИРИЛЛ: (З/К) Слушай, а...	Poslyš, a proč třírublová kompozice?
КИРИЛЛ: ...почему трехрублевый план?	
КОТЯ: Три рубля советские видел?	Sovětskou třírublovku jsi viděl?
КИРИЛЛ: (З/К) Нет.	Ne.
КОТЯ: Ну потом покажу. Там...	Pak ti ji ukážu. Je na ní Kreml přímo z tohoto bodu.
КОТЯ: ... Кремль прямо с этой точки.	
КИРИЛЛ: (З/К) Ух ты!	Úžasný!
КОТЯ: Ух ты – это твои картинки.	Úžasný jsou tvoje obrázky.
КОТЯ: (З/К) Честно, я впечатлен.	Vážně, udělaly na mě dojem.
КОТЯ: Глянул бы воочию, если можно.	Rád bych je viděl na vlastní oči, jestli můžu.
КИРИЛЛ: А как со временем?	Jak jsi na tom s časem?
КОТЯ: Хватает.	Mám ho dost.
КИРИЛЛ: Ну пойдем тогда покажу. Тут недалеко.	Tak pojd', ukážu ti je. Je to kousek odtud.
КОТЯ: (З/К) Давай.	Pojďme.
КОТЯ: (З/К) Так это не картинки? Офигеть!	Tak to nejsou obrázky? To je hustý.
КОТЯ: А выпить... выпить есть что-нибудь?	A k pití... k pití by tu něco bylo?
КИРИЛЛ: А что хочешь?	Co by sis dal?
КОТЯ: А что, у меня есть выбор?	To si můžu vybrat?
КИРИЛЛ: Ну...	Jo...
КОТЯ: Тогда... тогда сейчас... Château Mouton-Rothschild 41й год.	Takže... v tom případě si dám Château Mouton-Rothschild, ročník 41.
КИРИЛЛ: Угу...	Mmm.
КОТЯ: Угу! Это самое дорогое вино в мире. Ничего себе! Château Mouton-Rothschild! Сто тысяч баксов!	To je nejdražší víno na světě.
КИРИЛЛ: Ого!	Ty jo! Château Mouton-Rothschild! Sto tisíc babek.
КОТЯ: Да. Да ты избранный!	Aha.

<p>КИРИЛЛ: Ну да.</p> <p>КОТЯ: (З/К) Молодец.</p> <p>КИРИЛЛ: Понять бы еще почему. Я, между прочим, резюме им не высылал.</p> <p>КОТЯ: А закуску твоя Башня делает?</p>	<p>Jo. Jo, jsi vyvolený. No jo.</p> <p>Skvělý.</p> <p>Kdybych tak ještě věděl proč. Mimochodem, životopis jsem jim neposílal.</p> <p>A občerstvení tvoje Věž taky nabízí?</p>
<p>КИМГИМЕЦ: Я транзитом.</p> <p>КИРИЛЛ: Здравствуйте.</p>	<p>Jen projíždím.</p> <p>Dobrý den.</p>
<p>КИМГИМЕЦ: Тут у меня сорок рениевых насадок и десять фунтов сухого керосина.</p> <p>КИРИЛЛ: Так...</p>	<p>Mám tu 40 rhéniových nástavců a 10 liber suchého kerosinu.</p> <p>Dobře.</p>
<p>КИРИЛЛ: С вас двести шестьдесят пять кимгимских рублей.</p> <p>КИМГИМЕЦ: Картой можно?</p> <p>КИРИЛЛ: Да, конечно. Можете закрывать.</p>	<p>-Bude to 265 kimgimských rublů. -Můžu platit kartou?</p> <p>Ano, samozřejmě.</p> <p>Můžete to zavřít.</p>
<p>КИРИЛЛ: О!</p> <p>КИРИЛЛ: Простите, я тут...</p> <p>КИМГИМЕЦ: Благодарю.</p> <p>КИРИЛЛ: Да... Извините. Прошу вас.</p>	<p>A!</p> <p>Promiňte, já jsem to...</p> <p>Děkuji.</p> <p>Promiňte. Prosím.</p>
<p>КОТЯ: А что мы тут тухнем? Пойдем погуляем. А?</p> <p>КИРИЛЛ: Э! Нет, нет, нельзя.</p> <p>КОТЯ: Интересно же.</p> <p>КИРИЛЛ: Я не могу уйти. Это ж таможня. Я пока еще не в теме.</p> <p>КОТЯ: Не в теме, говоришь?</p>	<p>Proč tady tvrdneme? Jdeme se projít, ne?</p> <p>-Hej. Ne, ne, to nejde. -Vždyť je to tam tak zajímavý.</p> <p>Nemůžu odejít. Tohle je celnice. A ještě nejsem úplně v obraze.</p> <p>Říkáš, že nejsi v obraze?</p>
<p>КОТЯ: Так, что такое джункорк?</p> <p>КИРИЛЛ: Растение. Из его сока добывают плотное покрытие для поршней цилиндров паровых двигателей. После обработки альфа-излучением дает идеальное скольжение, не теряя при этом энергии на трение. Откуда я это знаю? Убери.</p>	<p>Tak co je to džunkork?</p> <p>Rostlina. Z jejího nektaru se vyrábí pevný povrch pístů válců pro parní motory.</p> <p>Po ozáření alfa paprsky má ideální skluz, takže se neztrácí energie třením.</p>

	Odkud to vím? Dej to pryč.
АННА: Здравствуйте. КИРИЛЛ: Здравствуйте.	-Dobrý den. -Dobrý den.
АНТОН: Мы войдем? КИРИЛЛ: Да, пожалуйста. Э... Вы в Кимгим? АНТОН: (З/К) Есть варианты? КИРИЛЛ: Процедуру знаете? АНТОН: Не бойтесь. Прямо в воду.	Můžeme vstoupit? Ano, prosím. -Ehm... jdete do Kingimu? -Máme na výběr? Postup znáte? Nebojte se. Přímo do vody.
КИРИЛЛ: Достаточно. Цель визита? АНТОН: Туризм. Ну и ужин в Белой Розе. АНТОН: (З/К) Разрешите.	To stačí. Cíl cesty? Turistika. A večere v Bílé růži. Dovolíte?
КОТЯ: (З/К) Аня? КОТЯ: Привет. АННА: Котя? А что ты тут делаешь? КОТЯ: А я вот к другу зашел. АНТОН: Хорошо иметь таких друзей. «Нарушение конвенции» не читали?	Aňo? Ahoj. Koťo? Co ty tady děláš? Já... jen jsem se zastavil za přítelem. Je dobré mít takové přátele. <i>Narušení konvence</i> jste nečetl?
АНТОН: (З/К) Почитайте. АНТОН: Там холоднее. АНТОН: Итак?	Přečtete si ho. Je tam chladněji. Takže?
АНТОН: Для начала покатаемся по городу. АННА: Вот так сюрприз. АНТОН: Прошу.	Pro začátek se projedeme po městě. To je milé překvapení. Prosím.

АНТОН: (З/К) Поехали.	Jedeme.
КИРИЛЛ: Тормози! Стой!	Zastav! Stůj!
КИРИЛЛ: Это от меня. В смысле...	To je ode mě. Tedy od celnice.
КИРИЛЛ: (З/К) ...от таможни.	Děkuji. Je měkoučká.
АННА: Спасибо. Мягкая.	Jed'.
АНТОН: Трогай.	
КИРИЛЛ: Белая роза.	-Bílá růže. -Přesně.
КОТЯ: (З/К) Точно.	Jdeme.
КИРИЛЛ: Идем.	
КОТЯ: Надо было хоть приборы какие-нибудь взять. Термометр там.	Měli jsme si vzít aspoň nějaké přístroje. Třeba teploměr.
КИРИЛЛ: Уйди!	Běž.
КОТЯ: Барометр. Снег взять на анализ. Связь тут есть.	Barometr. Udělat analýzu sněhu. Určitě je tam nějaká spojitost.
КИРИЛЛ: Пойдем.	Pojďme.
КОТЯ: Убиться веником!	Ježkovy voči!
КИРИЛЛ: Чего?	Co?
КОТЯ: Да это ж трехрублевый план! Я не понял, это Москва?	To je přece třírublová kompozice! Tomu nerozumím, to je Moskva?
КИРИЛЛ: Да.	Ano.
ДЕВУШКИ: Здравствуйте.	-Dobrý den. -Dobrý den. -Dobrý den.
КОТЯ: Здравствуйте.	Akorát v jiné době nebo co?
КИРИЛЛ: Здравствуйте.	Proč v jiné době? To je naše doba. Naše. Stejná Moskva, jenom jiný svět.
КОТЯ: Только в другое время что ли?	Prosím tě.
КИРИЛЛ: Почему в другое то? Это наше время. Наше. Та же Москва. Только мир другой.	Jasně.
КОТЯ: А ну-ка.	

КИРИЛЛ: Давай.	
КИРИЛЛ: В этом мире нет нефти и газа.	V tomhle světě není ropa ani plyn.
КИРИЛЛ: (З/К) Здесь не было ни войн, ни революций. И это по-прежнему империя.	Nebyly tu války ani revoluce. Je to stále impérium.
КИРИЛЛ: И, кстати...	A mimochodem, je to nepřátelštější ze všech známých světů.
КИРИЛЛ: ...это наиболее дружелюбный из всех известных миров. Ну, как-то так. Пойдем.	Takže tak nějak. Pojďme.
КОТЯ: Стимпанк в реале. Ух ты!	Steam punk v reálu. Ty jo!
КОТЯ: Слушай, а давай сюда трубу кинем. Газ будем качать? Озолотимся.	Poslyš, nehodíme sem nějakou trubku? Mohli bysme těžit plyn. Zbohatnout.
КИРИЛЛ: Пошли.	Jdeme.
КИРИЛЛ: (З/К) Вот и «Белая роза».	Tak tohle je Bílá růže.
КИРИЛЛ: Есть кто?	Je tu někdo?
КОТЯ: (З/К) Смотри!	Podívej!
КОТЯ: (З/К) По-моему, она живая.	Podle mě je živá.
КИРИЛЛ: Живой?	Žiješ?
КИРИЛЛ: Что такое?	Co to je?
КОТЯ: Это ты.	To seš ty.
КИРИЛЛ: Ну-ка дай.	Dej mi to.
КОТЯ: (З/К) Эта штука вообще убить могла. А ты нас спас. Смотри, все это за три секунды.	Ta věc nás mohla zabít. A tys nás zachránil. Podívej, všechno během tří sekund.
КОТЯ: Куда ты ее выкинул?	Jak ses jí zbavil?
КИРИЛЛ: (З/К) Если б я знал?	To kdybych věděl.
КИРИЛЛ: (З/К) Не слышу.	Neslyším.
КОТЯ: Воду просит.	Vodu chce.
КИРИЛЛ: Воды?	Vodu?
КОТЯ: Я сейчас.	Skočím pro ni.
КИРИЛЛ: (З/К) Так, осторожно. Там шея...	Tak, opatrně. Váš krk...
РОЗА: Простите, я не смогла спасти вас от нападения. За 160 лет я многое повидала, вы прошли очень суровое испытание. Таких я еще не встречала.	Promiňte, nedokázala jsem vás uchránit od napadení. Za 160 let už jsem viděla mnohé,

	<p>ale vy jste prošel velmi tvrdou zkouškou.</p> <p>Takovou jsem ještě neviděla.</p>
<p>КИРИЛЛ: Почему вас хотели убить?</p> <p>РОЗА: Меня? Проверяли вас. Я была против. Почему это надо делать в моей гостинице? Вот и получила.</p> <p>КИРИЛЛ: Кто проверял?</p> <p>РОЗА: К вам комиссия еще не приходила?</p> <p>КИРИЛЛ: Нет. Какая комиссия?</p>	<p>Proč vás chtěli zabít?</p> <p>Mě? Zkoušeli vás. Byla jsem proti. Proč dělat něco takového v mém hotelu?</p> <p>A takhle jsem dopadla.</p> <p>Kdo mě zkoušel?</p> <p>K vám ještě nepřišla komise?</p> <p>Ne. Jaká komise?</p>
<p>РОЗА: Все после. После. Вас, кстати, ранили.</p> <p>КИРИЛЛ: А я и не заметил. Не болит.</p> <p>РОЗА: Митька! Лиза! Опять отсиделись?</p> <p>ЛИЗА: (З/К) Простите, госпожа.</p> <p>КОТЯ: Вам помочь?</p> <p>МИТЯ: Простите великодушно. Она такая страшная. Я испугался.</p> <p>ЛИЗА: Спасибо.</p> <p>КОТЯ: Меня зовут Константин. В переводе с античного – постоянный. Для близких можно просто Котя.</p>	<p>Všechno až později. Později. Mimochodem, poranili vás.</p> <p>Ani jsem si nevšiml. Nebolí to.</p> <p>Mít'o! Lízo! Zase jste se schovali?</p> <p>Promiňte, paní.</p> <p>Mohu vám pomoci?</p> <p>Promiňte laskavě. Byla tak děsivá. Lekl jsem se.</p> <p>Děkuji.</p> <p>Jmenuji se Konstantin. V řečtině to znamená stálý. Pro blízké prostě Kot'a.</p>
<p>РОЗА: Снимайте вашу одежду. Она в крови.</p>	<p>Sundejte si oblečení. Je od krve.</p>
<p>КИРИЛЛ: Да я, честно говоря, чуть ли не каждый день сейчас в крови.</p>	<p>Já jsem teď, abych řekl pravdu, div ne každý den od krve.</p>
<p>КИРИЛЛ: (З/К) Уже даже начинаю привыкать.</p>	<p>Už si začínám zvykat.</p>
<p>КИРИЛЛ: Что?</p>	<p>Co?</p>
<p>РОЗА: Ерундовая царапина. До свадьбы заживет.</p>	<p>Nepatrné škrábnutí. Než se oženíš, tak se ti to zahojí.</p>
<p>РОЗА: Чем ближе функционал к своему пику, тем быстрее идет процесс регенерации. Была бы водичка.</p>	<p>Čím blíž je funkcionál ke svému vrcholu, tím rychleji regeneruje. Tady máte vodu.</p>
<p>КИРИЛЛ: А где находится ваша функция?</p>	<p>A kde je vaše funkce?</p>
<p>РОЗА: Моя здесь, в «Белой розе».</p>	<p>Tady, v Bílé růži.</p>
<p>КИРИЛЛ: Вам что, правда 160 лет?</p>	<p>Vám je opravdu 160 let?</p>

РОЗА: Мне 27. Меня инициировали в 27. И я вечно останусь в этом возрасте. Как и вы в своем.	Je mi 27. Iniciovali mě ve 27 a takhle mladá zůstanu navždy. Stejně jako vy.
РОЗА: (З/К) Ванна готова.	Koupel je připravena.
РОЗА: (З/К) Одежда ваша теперь как новая.	Vaše oblečení je teď jako nové.
КИРИЛЛ: Ага. Спасибо.	Dobře, děkuji.
РОЗА: Я помню свои первые дни здесь. Одиноко, страшно.	Vzpomínám si na svoje první dny tady. Byly tak osamělé a děsivé.
РОЗА: (З/К) Поверь, очень скоро эта жизнь тебе понравится. КИРИЛЛ: А если мне нравилась моя прежняя жизнь? Я сюда не просился.	Věř mi, velmi brzy se ti tenhle život začne líbit. A co když se mi líbil můj předchozí život? Já jsem sem nechtěl.
РОЗА: Я тоже не просилась. Зато теперь я в своем идеальном мире. КИРИЛЛ: Ну, вы то да, а я тут при чем?	Já také ne. Ale teď jsem ve svém ideálním světě. No vy možná. Ale proč jsem tu já?
РОЗА: Во мне и в тебе дремал дар. За нами наблюдали кураторы. Когда мы были готовы, нам дали... РОЗА: (З/К) ...нашу функцию. КИРИЛЛ: То есть мой дар – сидеть в Башне.	Ve mně i v tobě byl skrytý dar. Sledovali nás kurátoři. Když jsme byli připraveni, dali nám naši funkci. Takže můj dar je sedět ve Věži.
РОЗА: Не принижайте себя. Открывать новые миры – высокая и почетная миссия. КИРИЛЛ: А зачем тогда надо было все у меня забирать? РОЗА: Это милосердие. Уйти из жизни своих близких. РОЗА: (З/К) Ты теперь вечен. А они умрут.	Neshazujte se. Otevírat nové světy, to je důležité a úctyhodné poslání. A proč teda bylo nutné mi všechno sebrat? Je to milosrdné, odejít ze života svých blízkých. Ty jsi teď věčný, ale oni zemřou.
РОЗА: (З/К) Не беспокойся, ты их скоро забудешь. У тебя уже началась трансформация. Ты больше не человек. Смотри. Учись управлять... РОЗА: (З/К) ...своей энергией.	Neboj se, brzy na ně zapomeneš. Tvoje transformace už začala. Už nejsi člověk. Podívej. Uč se ovládat svoji energii.

РОЗА: (З/К) Не бойся. Ну?	Neboj se. No...
РОЗА: (З/К) Сопrotивляйся.	Braň se.
РОЗА: (З/К) Сопrotивляйся.	Braň se.
РОЗА: (З/К) Ну? Давай.	No tak, do toho.
КИРИЛЛ: Странное чувство.	To je divný pocit.
РОЗА: (З/К) Ну?	No vidíš. Taje.
РОЗА: (З/К) Ты теперь неуязвим. Больше не будешь болеть.	Teď jsi nezranitelný. Už nikdy nebudeš cítit bolest.
РОЗА: (З/К) Ты практически бессмертен.	Jsi v podstatě nesmrtelný.
МИТЯ: Роза Давидовна, гости.	Rozo Davidovno, hosté přišli.
АНТОН: Роза.	Rozo.
РОЗА: Как же я рада вас видеть.	Jak ráda vás vidím.
АНТОН: Выглядишь потрясающе.	Vypadáš úžasně.
РОЗА: Будьте как дома.	Bud'te tu jako doma.
КОТЯ: Я погуляю.	Projdu se.
АНТОН: Благодарю.	Děkuji.
РОЗА: (З/К) А, кстати! Вот познакомьтесь. Наш новый сотрудник – Кирилл. Его таможня рядом со старым причалом. Вам будет удобно.	A mimochodem, seznamte se. Náš nový spolupracovník Kirill. Jeho celnice je u starého přístaviště. Bude to pro vás pohodlné.
АНТОН: А мы виделись. Я не представился. Антон. А это моя подруга Аня. Место действительно удобное. Рядом с работой.	Už jsme se viděli. Nepředstavil jsem se, jsem Anton. A to je moje přítelkyně Aňa. Je to příhodné místo, blízko mojí práce.
КИРИЛЛ: В Кремле работаете?	Pracujete v Kremlu?
АНТОН: В окрестностях. Я к вам зайду на днях. (З/К) Надеюсь, дорога вас не очень утомила?	Poblíž. Brzy se za vámi zastavím. Doufám, že vás cesta příliš neunavila.

АНТОН: Прошу.	-Prosím.
ЛИЗА: Прошу вас.	-Prosím.
АНТОН: Благодарю.	-Děkuji.
ЛИЗА: Обратите внимание на...	-Ráda bych vás upozornila na naše...
РОЗА: Вода все смое.	Voda vše smyje.
День второй	DEN DRUHÝ
КИРИЛЛ: Йо-ху!	Juchů!
КИРИЛЛ: А, здрасте.	A, dobrý den.
АНТОН: Я вижу, вы тут обжились.	Vidím, že jste se tu zabydlel.
КИРИЛЛ: (З/К) Зачем пришли?	Proč jste přišel?
АНТОН: Распишитесь.	Podepište se.
АНТОН: Я представляю тот мир, к которому вы отношения теперь не имеете. А я имею отношение к таким как вы. И по долгу службы должен вас проверять и контролировать.	Jsem představitelem tamtoho světa, se kterým vy už teď nemáte nic společného. A mám co dočinění s takovými jako jste vy. Vzhledem k mé pozici je mým úkolem vás prověřovat a kontrolovat.
АНТОН: (З/К) Это стандартная процедура.	To je běžný postup.
АНТОН: Соблюдайте конвенцию и все у вас будет хорошо.	Dodržujte konvenci a vše bude v pořádku.
АНТОН: (З/К) И не вздумайте лезть в Аркан.	A ať vás ani nenapadne lézt do Arkanu.
Кирилл листает инструкцию «Заповедник».	Přírodní rezervace
РЕНАТА: Мог бы и поторопиться. Комиссия.	Rychleji by to nešlo? Je tu Komise.
ПОЛИТИК: Здравствуйте.	-Dobrý den.
КИРИЛЛ: (З/К) Здравствуйте.	-Dobrý den.
ЗВЕЗДА: (З/К) Дима.	-Já jsem Díma.
КИРИЛЛ: (З/К) Кирилл.	-Kirill.
КИРИЛЛ: Простите? Куда это он?	Promiňte? Kam to jde?
ПОЛИТИК: Ну что. Прекрасно все. Работа таможни началась.	Tak co? Vše v pořádku. Celnice začala pracovat.
ПОЛИТИК: Никакого офциоза. Обыкновенная проверка. Как обустроились?	Nic oficiálního. Obyčejná kontrola. Jak jste se zapracoval?
КИРИЛЛ: Нормально. Спасибо.	Dobře, děkuji.

<p>ПОЛИТИК: У нас все пункты конвенции соблюдены?</p> <p>РЕНАТА: Ну да. Как обычно.</p> <p>ПОЛИТИК: Отлично.</p>	<p>Všechny body konvence byly dodrženy?</p> <p>-Ano, jako obvykle. -Výborně.</p>
<p>ПОЛИТИК: Каждый новый функционал – это новые возможности для людей. Будем сотрудничать.</p>	<p>Každý nový funkcionál přináší lidem nové možnosti. Budeme spolupracovat.</p>
<p>ПОЛИТИК: Мне срочно надо в Кимгим.</p> <p>КИРИЛЛ: Да, конечно.</p> <p>ПОЛИТИК: (З/К) У меня там встреча.</p>	<p>Musím nutně do Kingimu.</p> <p>-Ano, samozřejmě. -Mám tam schůzku.</p>
<p>ПОЛИТИК: (З/К) А что вы там стоите? Вы должны сами открыть дверь.</p> <p>КИРИЛЛ: Извините.</p> <p>ПОЛИТИК: До свидания. Рада знакомству.</p>	<p>Co tam stojíte? Máte mi sám otevřít dveře.</p> <p>Promiňte.</p> <p>Na shledanou. Ráda jsem vás poznala.</p>
<p>ЗВЕЗДА: А там что?</p> <p>КИРИЛЛ: А там? Там пляж.</p> <p>ЗВЕЗДА: Да вы что?</p> <p>ЗВЕЗДА: Ничего себе!</p>	<p>Tam je co?</p> <p>Tam? Tam je pláž.</p> <p>Nepovídejte!</p> <p>Neuvěřitelné!</p>
<p>РЕНАТА: Еще одна дверь? Молодец.</p>	<p>Další dveře? Výborně.</p>
<p>РЕНАТА: (З/К) Не верь людям.</p> <p>РЕНАТА: Держись своих.</p>	<p>Nevěř lidem.</p> <p>Drž se svých.</p>
<p>КИРИЛЛ: Допустим. И сколько нас таких функционалов?</p>	<p>Dejme tomu. A kolik nás je, takových funkcionálů?</p>
<p>РЕНАТА: В Москве больше ста. (З/К) В Кимгиме всего девять. Там больше и не надо. В сытом мире нравы легче.</p>	<p>V Moskvě přes 100. V Kingimu jen devět. Víc jich tam není potřeba.</p> <p>V bohatém světě jsou mravy lehčí.</p>
<p>КИРИЛЛ: Это что такое?</p>	<p>Co to je?</p>
<p>РЕНАТА: Это тебе подарок.</p>	<p>Dárek pro tebe.</p>
<p>КИРИЛЛ: В чем подвох?</p> <p>РЕНАТА: (З/К) Не подвох.</p>	<p>-V čem je háček? -Žádný háček. Nuance.</p>
<p>РЕНАТА: Ньюансы. Ты в своей Башне супермен.</p> <p>РЕНАТА: (З/К) Но чем дальше от Башни, тем ты будешь слабее.</p>	<p>Ve své Věži jsi Superman. Ale čím dál od Věže, tím budeš slabší.</p>

КИРИЛЛ: (З/К) И какова дистанция?	-Do jaké vzdálenosti? -To závisí na mnoha faktorech. Zatím 15 km.
РЕНАТА: Это зависит от разных причин. Пока 15 километров.	
КИРИЛЛ: Сколько?	Kolik?
РЕНАТА: Пятнадцать. Это премиальная дистанция...	Patnáct. To je nejvyšší možná vzdálenost pro nováčky.
РЕНАТА: (З/К) ...для новичков. Все-таки две двери открыл.	I tak už jsi otevřel dvoje dveře.
РЕНАТА: Это мы называем – поводок.	Říkáme tomu vodítko.
КИРИЛЛ: Поводок? А если мне в Люберцы надо?	Vodítko? A co když budu potřebovat do Ljuberců?
РЕНАТА: А когда ты там был в последний раз?	A kdy jsi tam byl naposledy?
КИРИЛЛ: Какая разница, когда я там был? Может мне просто надо и все.	To je snad jedno, kdy jsem tam byl, ne? Třeba tam prostě budu muset jít a hotovo.
РЕНАТА: Советую. Даже не пробовать. Погибнешь. Перед тобой множество миров. Открывай двери. Путешествуй.	Radím ti, ani to nezkoušej. Zemřeš. Máš před sebou spoustu světů. Otevírej dveře, cestuj.
КИРИЛЛ: На поводке?	Na vodítku?
РЕНАТА: Если тебе интересно, я была против боевого испытания в «Белой розе». Но куратор настоял.	Jestli tě to zajímá, byla jsem proti tomu útoku v Bílé růži. Ale kurátor na tom trval.
КИРИЛЛ: Какой куратор?	Jaký kurátor?
РЕНАТА: Упс. Мы уходим!	Ups. Odcházíme!
РЕНАТА: (З/К) Завтра у Розы...	-Zítřejší bude u Rozy banket na tvoji počest. -Dobře.
РЕНАТА: ...прием в твою честь.	
КИРИЛЛ: Угу.	Je to taková tradice. Bude to jen v úzkém kruhu. Všichni naši. Seznámíš se.
РЕНАТА: Такова традиция. Узкий круг. Все свои. Познакомишься.	
РЕНАТА: (З/К) Ты им понравишься.	Budeš se jim líbit.
ЗВЕЗДА: Два года в отпуске не был.	Dva roky jsem nebyl na dovolené.
ДЕВУШКА С ПИРСИНГОМ: Смотри, до чего себя довел.	Hele, jak dopad.
ПАРЕНЬ С ПИРСИНГОМ: На синтетике, видимо, давно сидит.	Očividně už dlouho bere syntetiku.

ДЕВУШКА С ПИРСИНГОМ: Ну его нафиг! Я завязываю.	Jemu už nikdo nepomůže. Ale já s tím končím.
МУЖЧИНА 1: (З/К) Осторожно.	Opatrně.
КИРИЛЛ: Пожалуйста, ближе к центру. МУЖЧИНА 1: Что он говорит? МУЖЧИНА 2: К центру говорит. К центру, говорит, надо. МУЖЧИНА 2: Может тебе скорую вызвать?	-Prosím vás, blíž do centra. -Co to říká? Do centra, říká. Říká, že potřebuje do centra. Mám ti zavolat sanitku?
КИРИЛЛ: Нет. Нет, я в порядке. МУЖЧИНА 2: Ну, хорошо. Хорошо. КИРИЛЛ: Спасибо, дед. МУЖЧИНА 1: (З/К) Ну, напугал!	-Ne. Ne, jsem v pořádku. -No dobrá, dobrá. -Děkuju, dědo. -Vyděsil jsi mě.
КИРИЛЛ: Добрый день, Даниил... КИРИЛЛ: (З/К) ...Сергеевич. ПАПА: Добрый вечер. МАМА: (З/К) Кто там, Даня? ПАПА: Не знаю? КИРИЛЛ: (З/К) Нина Дмитриевна, поздравляем... КИРИЛЛ: ...от... КИРИЛЛ: (З/К) ...кафедры.	-Dobrý den, Daniile Sergejeviči. -Dobrý večer. -Kdo je to, Daňo. -Nevím. Nino Dmitrijevno, blahopřejeme vám jménem katedry.
МАМА: Мои любимые. ПАПА: От кафедры? Но... никогда раньше... Откуда им стало известно?	Moje oblíbené. Z katedry? Vždyť nikdy předtím... Jak to zjistili?
КИРИЛЛ: Можно воды? МАМА: (З/К) Пожалуйста. Спасибо.	-Můžu poprosit o vodu? -Prosím. Děkuji.
МАМА: Как вас зовут? КИРИЛЛ: А можно еще?	-Jak se jmenujete? -Můžu ještě?
МАМА: Зачем воды? Пойдемте чай пить.	Proč vodu? Dáme si čaj.
КИРИЛЛ: Кирилл. Аспирант профессора Когана. Заочник.	Jsem Kirill, doktorand profesora Kogana. Studuji dálkově.
МАМА: Красота.	Jsou krásné.

<p>КИРИЛЛ: А можно еще воды?</p> <p>МАМА: Да, конечно.</p> <p>КИРИЛЛ: Спасибо. А я помогу на стол накрыть.</p> <p>МАМА: Пожалуйста.</p>	<p>Můžu poprosit ještě vodu?</p> <p>-Ano, samozřejmě.</p> <p>-Děkuji.</p> <p>Pomůžu vám prostřít stůl.</p> <p>Prosím.</p>
<p>КИРИЛЛ: Спасибо.</p> <p>ПАПА: Надо же, как вы угадали. Это моя любимая чашка.</p>	<p>Děkuji.</p> <p>Jak jste uhodl, že je to můj oblíbený šálek?</p>
<p>МАМА: Представляешь, у меня так голова болела. Я хотела выпить таблетку, а сейчас не болит.</p> <p>КИРИЛЛ: Я, кстати, читал ваши книги. Очень нравится про темные века.</p> <p>ПАПА: Темные века в русской истории?</p> <p>КИРИЛЛ: Угу.</p> <p>ПАПА: Что ж, спасибо.</p>	<p>Tak mě bolela hlava, že jsem si chtěla vzít prášek. A najednou mě to přešlo.</p> <p>Mimochodem, četl jsem vaše knihy. Moc se mi líbí ta o středověku.</p> <p>-Středověk v ruské historii?</p> <p>-Ano.</p> <p>Opravdu? Děkuji.</p>
<p>ПАПА: А какая у вас тема научной работы?</p>	<p>Jaké je téma vaší vědecké práce?</p>
<p>КИРИЛЛ: Мне кажется, что историки...</p> <p>КИРИЛЛ: (З/К) ...недооценивают роль случайностей, как основного движущего фактора исторических процессов. Интересно же было бы, если б, например...</p> <p>КИРИЛЛ: ...Софья.. эээ... победила Петра Первого.</p>	<p>Myslím si, že historikové podceňují roli náhod, jako hlavního hybného prvku historických procesů.</p> <p>Bylo by zajímavé, kdyby například...</p> <p>Sofie...ehm... porazila Petra I.</p>
<p>ПАПА: Интересно.</p> <p>КИРИЛЛ: Или скажем...</p> <p>КИРИЛЛ: (З/К) ...маленького Ленина в колыбели придушила бы няня.</p>	<p>Zajímavé.</p> <p>Nebo kdyby, dejme tomu, malého Lenina v kolébce zadusila chůva.</p>
<p>ПАПА: (З/К) Интересно. Интересно. Я раньше увлекался альтернативной историей. Вот, полистайте на досуге.</p> <p>КИРИЛЛ: О, спасибо.</p>	<p>Zajímavé. Dříve jsem se zabýval alternativní historií.</p> <p>Prosím, prolistujte si ji, až budete mít čas.</p> <p>Děkuji.</p>

<p>ПАПА: Я вот думаю, может нам по рюмашечке, раз уж у нас такой симпатичный гость? И все-таки более...</p> <p>ПАПА: (З/К) ...четверти века вместе.</p>	<p>Myslím, že bychom si mohli dát skleničku, když máme tak milého hosta.</p> <p>A navíc jsme už přes čtvrt století spolu.</p>
<p>МАМА: Да, конечно. Шансов мне не оставил. Всех ухажеров...</p> <p>МАМА: (З/К) ...разогнал.</p> <p>КИРИЛЛ: Боролись за любовь Нины Дмитриевны?</p>	<p>Ano, jistě. Nedal mi šanci. Všechny nápadníky odehnal.</p> <p>Zápasil jste o lásku Niny Dmitrijevny?</p>
<p>ПАПА: Я боролся со всем курсом. Раз уж мы с вами занимаемся механизмами истории, вот, что я вам скажу. В мире есть две движущие силы – борьба за власть и...</p> <p>ПАПА: (З/К) ...борьба за женщину. Но сегодня речь о женщинах.</p>	<p>Bojoval jsem o ni s celým ročníkem.</p> <p>Když už mluvíme o mechanismech historie, něco vám povím.</p> <p>Na světě jsou dvě hybné síly: boj za vlast a boj o ženu.</p> <p>Ale dnes mluvíme o ženách.</p>
<p>ПАПА: Мне в этом смысле повезло. Свою женщину я нашел и добился. Чего и вам...</p> <p>ПАПА: (З/К) ...желаю.</p>	<p>V tomhle jsem měl štěstí. Svou ženu jsem si našel...</p> <p>a získal jsem ji. A to přeji i vám.</p>
<p>АНТОН: Добрый вечер. Я не один. Вы не против?</p> <p>КИРИЛЛ: Да.</p> <p>АНТОН: Анна.</p> <p>АННА: Антон Владимирович обещал показать мне что-то новое.</p> <p>КИРИЛЛ: Угу. Ага.</p> <p>АНТОН: Наслаждайтесь.</p> <p>КИРИЛЛ: Прошу.</p> <p>АННА: (З/К) Как? Не может быть! Это же то, о чем я мечтала.</p> <p>АНТОН: (З/К) Прекрасно.</p>	<p>-Dobry večer. Nejsem tu sám. Nevadí to? -Nevadí.</p> <p>Anno.</p> <p>Anton Vladimirovič mi slíbil, že mi ukáže něco nového.</p> <p>Aha.</p> <p>Užijte si to.</p> <p>Prosím.</p> <p>Cože? To není možné! O tomhle jsem vždycky snila.</p> <p>Skvělé.</p>
<p>КИРИЛЛ: Антон Владимирович вас догонит.</p>	<p>Anton Vladimirovič hned přijde za vámi.</p>

АНТОН: (З/К) В чем дело?	O co jde?
КИРИЛЛ: Все в рамках конвенции. Фамилия, имя, возраст, род занятий, место работы.	Jenom kvůli konvenci. Příjmení, jméno, věk, čím se zabýváte, kde pracujete.
АНТОН: Антон Белецкий, 37 лет, госслужащий.	Anton Běleckij, 37 let, státní úředník.
КИРИЛЛ: Семейное положение?	Rodinný stav?
АНТОН: Разведен.	Rozvedený.
КИРИЛЛ: Как и когда познакомились со своей спутницей?	Jak a kdy jste se seznámil se svou spolucestující?
АНТОН: А, это из-за нее? АНТОН: (З/К) Она проверена. Служит у нас некоторое время. КИРИЛЛ: У вас отношения?	Aha, to je kvůli ní? Je prověřená. Pracuje u nás už nějakou dobu. Jaký je mezi vámi vztah?
АНТОН: Тебе это зачем, таможенник?	Co je ti do toho, celníku?
КИРИЛЛ: Отвечайте на вопрос! Как вы к ней относитесь?	Odpovězte na otázku! Jaký je mezi vámi vztah?
АНТОН: Никак.	Žádný.
АНТОН: Пока никак.	Zatím žádný.
АННА: Эй! АННА: Идите сюда! Это лучше... АННА: (З/К) ...чем бассейн.	Hej! Pojďte sem! Je to lepší než bazén.
НДП: день третий	DEN TŘETÍ
КИРИЛЛ: Тук-тук. АННА: Вы? КИРИЛЛ: (З/К) Ага. АННА: Неужели ко мне на прием?	Ťuk ťuk. Vy? Ano. Snad nejdete ke mně na kontrolu?
КИРИЛЛ: Если честно, я просто хотел пригласить вас на свидание.	Po pravdě řečeno, prostě jsem vás chtěl pozvat na rande.
КИРИЛЛ: (З/К) Но знаете, я хочу сразу вас предупредить...	Víte, chci vás předem upozornit...
КИРИЛЛ: Я, например, не могу отвезти вас в Петербург на выходные. Меня держит Башня. Не могу познакомить со своими друзьями, потому что стерт из их памяти. Но, мне бы очень этого хотелось.	Například vás nemůžu vzít na víkend do Petrohradu. Drží mě Věž. Nemůžu vás seznámit se svými přáteli, protože jsem byl vymazán z jejich paměti.

	Ale velmi rád bych to udělal.
АННА: А мы можем посмотреть на эту ситуацию с другой стороны. Например, если...	Ale můžeme se na to podívat z druhé strany. Například, pokud...
КИРИЛЛ: (З/К) Аня!	Año.
КИРИЛЛ: Я хочу сказать, что открыл дверь в Заповедник, потому что думал о тебе. Понимаешь?	Chci říct, že jsem otevřel dveře na pláž, protože jsem myslel na tebe. Rozumíš?
АННА: Кирилл...	Kirille...
АННА: А мы раньше были знакомы?	My jsme se dřív znali?
КИРИЛЛ: Да.	Ano.
АННА: Я чувствовала.	Cítila jsem to.
АННА: Кирилл!	Kirille!
КОТЯ: Привет!	Ahoj.
КИРИЛЛ: Я догоню. Хорошо? Котя? Коть! На пару слов.	Hned za tebou přijdu. Dobře? Koťo? Koťo, můžeš na minutku?
КИРИЛЛ: Слушай, приходи завтра. У меня свидание.	Poslyš, přijď, prosím tě, zítra. Mám rande.
МИТЯ: Роза Давидовна! Едут.	Rozo Davidovno! Už jedou.
РОЗА: Лиза.	Lízo.
РОЗА: (З/К) Кирилл! Наконец-то мы дождались дорогого гостя.	Kirille! Nakonec jsme se dočkali našeho váženého hosta.
КИРИЛЛ: Свежие. Только что с дерева.	Čerstvé. Rovnou ze stromu.
РОЗА: Анна, давайте я покажу вам дамскую комнату. Там такое дивное зеркало.	Anno, pojd'te, ukážu vám dámský salónek. Je tam takové neobyčejné zrcadlo.
РЕНАТА: Зачем ты ее привел? Я ревную.	Proč jsi ji sem přivedl? Začínám žárlit.
КИРИЛЛ: Очень смешно.	Fakt vtipné.
РЕНАТА: Что за манера, таскать с собой прошлое?	Co to je za manýry, tahat s sebou minulost?
КИРИЛЛ: Так, она не прошлое. И закончим на этом.	Ona není minulost. A tím bych to uzavřel. Začínáme.
РЕНАТА: Начинаем.	
РЕНАТА: Дорогие друзья, хочу вам представить нашего нового коллегу. Хозяина двенадцатой московской таможни.	Drazí přátelé, chci vám představit našeho nového kolegu.
РЕНАТА: (З/К) Кирилла Максимова.	Správce dvanácté moskevské celnice, Kirilla Maximova.

<p>РОЗА: В вашем мире все скучно одеваются.</p> <p>АННА: Ну почему же?</p> <p>РОЗА: Серо.</p> <p>АННА: Да.</p> <p>РОЗА: Не празднично. Научитесь получать удовольствие. Влюбитесь в кого-нибудь.</p>	<p>Ve vašem světě se všichni oblékají nudně.</p> <p>-Proč? -Šedě.</p> <p>Ano.</p> <p>To není moc sváteční. Naučte se užívat si. Zamilujte se do někoho.</p>
<p>РОЗА: Антон Владимирович вам же нравится? Вот, украшения не хватало. Кстати, Кирилл – функционал.</p>	<p>Anton Vladimirovič se vám líbí, ne?</p> <p>Ano, šperk tomu chyběl.</p> <p>Mimochodem, Kirill je funkcionál.</p>
<p>ИАНА: Хочу выпить с гением.</p> <p>КИРИЛЛ: О! Будем. О!</p>	<p>Chci si připít s géniem.</p> <p>Na zdraví.</p>
<p>ИАНА: Любите современное искусство?</p> <p>КИРИЛЛ: Наверное, да.</p> <p>ИАНА: Приходите ко мне в галерею.</p> <p>КИРИЛЛ: Хорошо.</p> <p>ИАНА: Собираюсь кое-что вывезти из Антика. Обсудим позже тет-а-тет.</p> <p>РУДОЛЬФ: (на иностранном языке)</p> <p>КИРИЛЛ: (на иностранном языке)</p>	<p>Máte rád moderní umění?</p> <p>Asi ano.</p> <p>Přijďte ke mně do galerie.</p> <p>Dobře.</p> <p>Chystám se něco vyvážet z Antiku. Probereme to později soukromě.</p>
<p>АННА: Ну бывают же у вас семьи?</p> <p>РОЗА: Я не встречала. Мы же бессмертны. Терпеть одного человека сотни, а то и тысячи лет, это... слишком. Кстати, у функционалов не бывает детей.</p>	<p>Ale rodiny míváte, ne?</p> <p>S tím jsem se ještě nesetkala. Jsme totiž nesmrtelní.</p> <p>Vydržet s jedním člověkem stovky nebo i tisíce let, to je... příliš.</p> <p>Mimochodem, funkcionálové nemívají děti.</p>
<p>РОЗА: Не знали?</p> <p>РЕНАТА: Роза? Тебя ищет повар.</p> <p>РОЗА: Подумай.</p>	<p>-To jste nevěděla? -Rozo? Hledá tě kuchař.</p> <p>Přemýšlej o tom.</p>
<p>РЕНАТА: Она чем-то расстроила тебя?</p>	<p>Něčím tě rozhodila?</p>
<p>АННА: Это правда, что у функционалов не бывает детей?</p>	<p>Je to pravda, že funkcionálové nemívají děti?</p>

РЕНАТА: Правда. Мы ведь не люди.	Je. Nejsme přeci lidé.
КИРИЛЛ: Лиза, Аню не видела?	Lízo, Annu jsi neviděla?
ЛИЗА: Нет.	Ne.
ТОЛСТЯК: Кирилл!	Kirille!
ТОЛСТЯК: Кирилл! А как по батюшке?	Kirill. A jak dál?
КИРИЛЛ: Даниилович.	Daniilovič.
ТОЛСТЯК: Кирилл Даниилович...	Kirille Daniiloviči, kde stojí vaše celnice?
ТОЛСТЯК: (З/К) А где находится ваша таможня?	
КИРИЛЛ: На Болотной, возле Большого каменного.	Na Bolotné, vedle Velkého kamenného.
ТОЛСТЯК: Ну а я на Чистых прудах. Милости просим в мой ресторан.	Já jsem na Čistých rybnících. Račte milostivě zajít do naší restaurace.
ТОЛСТЯК: (З/К) Рогова там все знают.	Rogova tam všichni znají.
ТОСТЯК: Вам все покажут.	Všichni vám ho ukážou.
ТОЛСТЯК: (З/К) Приходите обязательно. Вы знаете, у меня будут...	Určitě přijďte. Budu mít hříbky na smetaně.
ТОЛСТЯК: ...в сметане грибы..	
КИРИЛЛ: Да, да.	Ano, ano.
ТОЛСТЯК: (З/К) Я вас жду. Я вас...	Budu vás čekat.
ФЕЛИКС: Феликс.	Jsem Felix.
КИРИЛЛ: Кирилл.	Kirill.
ФЕЛИКС: Я тоже когда-то был чемпионом. Четыре двери за первую неделю. Двадцать восемь за месяц.	Taky jsem kdysi býval šampiónem. Čtyři dveře za první týden. 28 za měsíc.
ФЕЛИКС: (З/К) Но ты круче.	Ale ty seš větší borec.
ФЕЛИКС: (З/К) Ты гений. А я так, отработанный материал.	Jsi génius. A já, jen vypotřebovaný materiál.
КИРИЛЛ: Почему?	Jak to?
ФЕЛИКС: У меня несколько лет внутри пустота. Все стало безразлично. А таможенник работает...	Několik let mám uvnitř prázdno. Všechno je mi jedno.
ФЕЛИКС: (З/К) ...на внутреннем ресурсе.	A celník pracuje díky vnitřním zdrojům.

<p>ФЕЛИКС: На своих чувствах, мыслях, желаниях. Пока есть подпитка, двери открываются. Все тебе аплодируют. Ты звезда. Высоко ценятся новые миры. У меня их двадцать восемь. Остальные – так, хрень. Туда даже никто и ...</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) ...не ходит.</p>	<p>Pomocí svých pocitů, myšlenek a přání. Dokud máš motivaci, dveře se otevírají.</p> <p>Všichni ti tleskají, jsi hvězda. Nové světy jsou velmi ceněné.</p> <p>Mám jich 28. Ale ostatním je to ukradený. Ani tam nikdo nechodí.</p>
<p>КИРИЛЛ: А кому они нужны?</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) Ну вроде как Аркану.</p>	<p>A kdo je potřebuje?</p> <p>No, vlastně Arkan.</p>
<p>КИРИЛЛ: Все только о нем и говорят.</p> <p>ФЕЛИКС: Но никто там не был, да? Может для многих, это и сказки. Помоги мне. Прохода туда давно нет. А я верю...</p> <p>ФЕЛИКС: ...что...</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) ...Аркан есть.</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) ...И управляет...</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) ... всеми мирами.</p>	<p>Všichni mluví jenom o něm.</p> <p>Ale nikdo tam nebyl, že? Pro mnohé jsou to možná jen pohádky.</p> <p>Pomoz mi. Cesta tam už dávno není, ale já věřím, že Arkan existuje.</p> <p>A řídí všechny světy.</p>
<p>КИРИЛЛ: А как они могут всем управлять, если дверь к ним закрыта?</p> <p>ФЕЛИКС: Для этого есть кураторы. У каждого из нас. Но...</p> <p>ФЕЛИКС: (З/К) ...лучше с ними не встречаться.</p>	<p>Jak mohou řídit všechny světy, když jsou dveře k nim zavřené?</p> <p>Od toho jsou kurátoři. Každý z nás ho má. Ale je lepší se s nimi vůbec nesetkat.</p>
<p>КИРИЛЛ: А нельзя отказаться от функции?</p> <p>ФЕЛИКС: Можно порвать поводок. Но у большинства после этого пропадает личность.</p> <p>ФЕЛИКС: Для непокорных в некоторых мирах устраивают спецлагеря. И за один только наш разговор об этом... а уж за поводок...</p>	<p>A nemůžeš se zřeknout funkce?</p> <p>Můžeš přetřhnout vodítko. Ale většina takových pak ztrácí osobnost.</p> <p>Pro neposlušné mají v některých světech speciální tábory.</p> <p>A jenom za tenhle náš rozhovor o tom... a tím spíš o vodítku...</p>
<p>ФЕЛИКС: Хочешь попробовать?</p> <p>ФЕЛИКС: Сыграешь?</p> <p>КИРИЛЛ: Нет.</p>	<p>Chceš to vyzkoušet?</p> <p>-Zahraješ si? -Ne.</p>
<p>РЕНАТА: Он среди своих. А ты среди чужих.</p> <p>АННА: Мне лучше уйти?</p> <p>РЕНАТА: Не лучше, но правильное.</p>	<p>Je mezi svými.</p> <p>A ty jsi mezi cizími.</p>

МИТЯ: Прошу.	Bude lepší, když odejdu? Ne lepší, ale správnější. Prosím.
КИРИЛЛ: А как узнать, кто твой куратор? РОЗА: (З/К) Мальчики? РОЗА: Вы чего такие серьезные? ФЕЛИКС: Я объясняю ему правила игры.	A jak zjistím, kdo je můj kurátor? Chlapci, proč jste takoví vážní? Vysvětluju mu pravidla hry.
РОЗА: Феликс, не будь эгоистом. Кирилл сегодня принадлежит всем. КИРИЛЛ: Рад знакомству.	Felixi, nebuď sobec. Kirill dneska patří všem. Rád jsem vás poznal.
ДЕВУШКА: Кирилл, вы самый Крутой таможенник! Будем дружить мирами. КИРИЛЛ: Хорошо.	Kirille, vy jste ten nejlepší celník. Spřátelíme naše světy? Můžeme.
КИРИЛЛ: Где Анна? РОЗА: Она ушла. РОЗА: Она поняла, что она здесь лишняя.	Kde je Anna? Odešla. Pochopila, že je tu navíc.
ЖУРНАЛИСТКА: (З/К) Кирилл, дорогой! Мой журнал «Новый лидер» дает вам обложку. Необходимо сфотографироваться. Пойдемте, ну пойдем. КИРИЛЛ: (З/К) Только быстро.	Kirille, drahý. Můj časopis <i>Nový leader</i> vás dá na obálku. Musíme si vás ale vyfotit. Pojďte. Tak pojd'te. Ale rychle.
ФОТОГРАФ: (З/К) Еще разок. КИРИЛЛ: (З/К) Все, достаточно!	Ještě jednou. Dost, to stačí!
РОЗА: Кирилл, приходите в гости. Я вас буду ждать. КИРИЛЛ: Спасибо.	Kirille, přijďte na návštěvu. Očekávám vás. Děkuji.
РОЗА: Нужно что-то делать. РЕНАТА: Уже делается.	Musíme něco udělat. Už se to dělá.
КИРИЛЛ: Аня, стой!	Aňo, stůj!
КИРИЛЛ: Аня! Не уходи! Потом будет поздно. АННА: Отпусти меня, пожалуйста. КИРИЛЛ: Прошу.	Aňo! Neodcházej! Pak už bude pozdě. Pusť mě, prosím. Prosím.

ЗУБОВ: Добрый вечер. Антон Владимирович просил вас подвезти.	Dobry večer. Anton Vladimirovič mě poprosil, abych vás odvezl.
КИРИЛЛ: А, вы. ПОЛИТИК: Добрый вечер.	A, to jste vy. Dobry večer.
ПОЛИТИК: Итак, я посмотрела ваше досье. Вы хороший человек. Не равнодушный. КИРИЛЛ: Какое еще досье?	Takže, dívala jsem se do vašeho spisu. Jste dobrý člověk, nejste netečný. Jaký zase spis?
ПОЛИТИК: У Ренаты взяла. По конвенции она не имела права... ПОЛИТИК: ...мне отказать. Через неделю вы станете другим. ПОЛИТИК: И я уже видела эти метаморфозы...	Půjčila jsem si ho od Renáty. Podle konvence neměla právo mě odmítnout. Za týden se změníte. Už jsem viděla takové proměny.
ПОЛИТИКИ: Но вы можете кое-что успеть.	Ale můžete ještě mnohé stihnout.
КИРИЛЛ: Угу. Отменить платные парковки?	Hmm. Zrušit placené parkování?
ПОЛИТИК: Давайте без шуток. Вам нужно открыть дверь в Аркан.	Nechte těch vtipů. Musíte otevřít dveře do Arkanu.
АННА: (З/К) А куда вы меня... АННА: ...везете?	Kam mě to vezete?
АННА: Мне нужно домой.	Musím domů.
КИРИЛЛ: Значит, это не сказка. ПОЛИТИК: Да. Уже шестьдесят лет двери туда не открываются.	Takže to není pohádka. Není. Už 60 let se dveře do něj neotvírají.
ПОЛИТИК: (З/К) Ни с одной таможни. Единственный известный проход в Аркан... ПОЛИТИК: ...работал в Советском Союзе в Оренбургской области. Хрущеву показалось, что в Аркане побеждают реакционные силы и он решил вмешаться.	Z ani jedné celnice. Jediný známý vchod do Arkanu fungoval v SSSR v Orenburské oblasti. Chruščovovi se zdálo, že v Arkanu vítězí reakcionářské síly a rozhodl se zasáhnout.
КИРИЛЛ Извините...	Promiňte...
ПОЛИТИК: Кирилл, минуточку. Это очень важно. КИРИЛЛ: (З/К) Я на секунду.	Kirille, jen chvíličku. Je to velmi důležité. Vteřinku.

КИРИЛЛ: (З/К) Простите.	Promiňte.
ПОЛИТИК: (З/К) Оттуда ударили ядерным зарядом. Проход закрылся. Осталась только воронка. В архивах операция была... ПОЛИТИК: ...обозначена как «Гоцкие войсковые учения».	Odpálili tam jadernou bombu. Vchod se uzavřel. Zbyl jenom kráter. V archivech byla operace označena jako <i>Tocká vojenská cvičení</i> .
ПОЛИТИК: (З/К) На всем гриф «Секретно».	Na všem je značka <i>Tajné</i> .
АННА: Остановитесь.	Zastavte.
АННА: (З/К) Выпустите меня.	Pusťte mě.
АВТООТВЕТЧИК: Абонент временно... АВТООТВЕТЧИК: ...недоступен. Перезвоните...	Volaný účastník není dostupný. Prosím, zavolejte později...
КИРИЛЛ: Аркан? ПОЛИТИК: (З/К) Аркан – это наша копия.	Arkan? Arkan je naše kopie.
ПОЛИТИК: Только он расположен в будущем на лет тридцать вперед. Мы можем его использовать как черновик. Учесть их опыт. Предотвратить конфликты, катастрофы. Ну, в общем, благодаря вам, Кирилл, наш мир станет чистовиком.	Akorát se nachází v budoucnosti, asi o 30 let napřed. Můžeme si v něm vše zkoušet nanečisto. Využívat jejich zkušeností. Předejít konfliktům a katastrofám. Díky vám, Kirille, se náš svět stane čistopisem.
КИРИЛЛ: Но я не умею вот так вот просто открывать миры по заказу.	Ale já neumím jen tak z fleku otevírat světy na zakázku.
ПОЛИТИК: Ну откуда вы знаете? Просто попробуйте выполнить задание.	A jak to víte? Prostě se pokuste vyplnit zadání.
КИРИЛЛ: Хорошо. Я попробую. Извините.	Dobře, pokusím se. Promiňte.
АННА: Ну, пожалуйста, остановитесь.	No tak, prosím vás, zastavte.
ЗУБОВ: Не ори.	Neřvi.
АВТООТВЕТЧИК: Абонент временно не доступен. Перезвоните позже.	Volaný účastník není dostupný. Prosím, zavolejte později.
НДП: день четвертый	DEN ČTVRTÝ
АВТООТВЕТЧИК: Абонент временно...	Volaný účastník není dostupný. Prosím, zavolejte později.

АВТООТВЕТЧИК: ...недоступен. Перезвоните позже.	
ЗУБОВ: Вы получите фрагмент. Рука, а в ней прибор. Археологи недавно ее обнаружили в мире Каньон.	Dostanete fragment – ruku a v ní nástroj. Archeologové ji nedávno objevili ve světě <i>Kaňon</i> .
ЗУБОВ: Это в районе вашего Новосибирска. Все проверено. Можете сообщать, что это инопланетяне. Пусть НАСА порадуются.	Je to v oblasti vašeho Novosibirsku. Vše je prověřeno. Můžete zveřejnit, že je to mimozemské, ať má NASA radost.
АНТОН: Что должен сделать я?	A co mám udělat já?
АНТОН: Крушение предотвратить невозможно?	Neštěstí zabránit nemůžeme?
ЗУБОВ: Нет.	Ne.
АНТОН: Спасти людей? ЗУБОВ: Не получается.	Zachránit lidi? Nelze.
АВТООТВЕТЧИК: Абонент временно не доступен. Перезвоните позже.	Volaný účastník není dostupný. Prosím, zavolejte později.
ЗУБОВ: (З/К) Да, и еще... ЗУБОВ: ...Анны больше нет.	Jo a ještě... ...Anna už není.
АНТОН: Что значит, нет? ЗУБОВ: Она была опасна.	Co to znamená, není? Byla nebezpečná.
АНТОН: Вы превышаете свои полномочия. Я не ваша собственность.	Překračujete svoje pravomoci. Nejsem váš majetek.
ЗУБОВ: Вы моя функция. Вашу карьеру сделали мы. Так что давайте не создавать друг другу проблем. Распишитесь.	Jste moje funkce. Vaši kariéru jsme udělali my. Tak si pojd'me navzájem nedělat problémy. Podepište se.
АНТОН: Ключи. Быстро!	Klíče. Rychle!
АНТОН: (З/К) Тестируем аппаратуру. Дистанция пятнадцать километров.	Testujeme přístroje. Vzdálenost 15 km.
ОХРАННИК: Назад! АНТОН: (З/К) Теперь ты будешь... АНТОН: ...служить мне. ЗУБОВ: Воды. АНТОН: (З/К) Ты понял?	Zpátky! Odted' ty budeš sloužit mně. Vodu. Rozumíš?

АНТОН: Кивни! ЗУБОВ: Воды.. АНТОН: (З/К) Где Аня? АНТОН: Где Аня? ЗУБОВ: Не здесь.	Přikývni! Vodu... Kde je Aňa? Kde je Aňa? Tady ne.
На экране телефона сообщение: Найди Анну. Она в ваших мирах. Антон	NAJDI ANNU. JE VE VAŠICH SVĚTECH. ANTON
КИРИЛЛ: (З/К) Здорово, хозяин!	Zdravím, pane.
ВАСИЛИСА: Ну, здорово, соседка. Василиса я. КИРИЛЛ: (З/К) А я - Кирилл.	Zdravíčko, sousede. Já jsem Vasilisa. Já jsem Kirill.
КИРИЛЛ: Простите, я просто...	Promiňte, já jsem prostě...
КИРИЛЛ: А чего куετε?	Co to kováte?
ВАСИЛИСА: Железный щит. Корни защищать. Ну, все. Готово. Уноси. КИРИЛЛ: (З/К) А от кого? ВАСИЛИСА: Известно, от кого. От врагов.	Železný štít. Bude chránit kořeny. Tak a je to. Hotovo. Odnes to. Před kým? To je jasné, před kým. Před nepřáteli.
ВАСИЛИСА: Не от тебя же! Ты гость желанный.	Před tebou ne. Ty jsi zvaný host.
ВАСИЛИСА: Вон, гляди. Подарочек для тебя приготовила. МУЖИК: (З/К) Товарищ Василиса. МУЖИК: Накладная.	Tady, podívej. Připravila jsem pro tebe dáreček. Soudružko Vasiliso, dodací list.
ВАСИЛИСА: (З/К) Ну...	No...
ВАСИЛИСА: (что-то шепчет неразборчиво) Как фамилия, товарищ? КИРИЛЛ: Э... Максимов. ВАСИЛИСА: (З/К) Кирилла Максимова береги... КИРИЛЛ Ого! ВАСИЛИСА: Ага.	A příjmení, soudruhu? Ehm... Maximov. Kirilla Maximova ochraňuj... Oho. Aha.
ВАСИЛИСА: Ну, признает он тебя? Пробуй.	Tak, bude se k tobě mít? Vyzkoušej.

<p>ВАСИЛИСА: Неужто врут про тебя? А говорят...</p> <p>ВАСИЛИСА: (З/К) ... ты особенный.</p>	<p>Snad o tobě nelhali? Ale říkali, že jsi mimořádný.</p>
<p>КИРИЛЛ: То есть без этого не обойтись, да?</p> <p>ВАСИЛИСА: (З/К) Неа.</p> <p>КИРИЛЛ: Ладно.</p>	<p>Takže bez toho to nejde, jo? Nejde. Dobrá.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Ну вот и ладненько. Это дело надо отметить.</p>	<p>No vidíš, jak to jde. To musíme oslavit.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Ну, давай.</p>	<p>Na, do toho.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Пыльцу чуешь?</p> <p>КИРИЛЛ: Да она тут везде.</p> <p>ВАСИЛИСА: Функционала хоть бы хны. А люди как...</p> <p>ВАСИЛИСА: (З/К) ...чумные ходят.</p>	<p>Cítíš pyl? Jo, je tu všude. Kdyby se nás aspoň funkcionálům zželelo. Lidi chodí jako zámory.</p>
<p>КИРИЛЛ: Так а чего они тогда сюда...</p> <p>КИРИЛЛ: (З/К) ...приходят, если им тут плохо?</p> <p>ВАСИЛИСА: Это им только по началу плохо. А как надышатся, впитают.</p> <p>КИРИЛЛ: Ого!</p> <p>ВАСИЛИСА: Так и счастливы становятся. У меня ж тут...</p> <p>ВАСИЛИСА: ...санаторий. Если кто сказал, чего не положено, повел себя не так, нарушил конвенцию, короче...</p> <p>ВАСИЛИСА: (З/К) ...их ко мне доставляют.</p>	<p>Tak proč sem chodí, když je jim tady zle? Jenom ze začátku je jim zle. Jak se toho nadýchají, tak si zvyknou. Aha. Pak se stávají šťastnějšími. Já tu mám sanatorium. Když někdo řekne, co neměl, nebo se zachová, jak neměl, prostě poruší konvenci, tak ho zkrátka pošlou ke mně.</p>
<p>КИРИЛЛ: Спецлагерь что ли?</p> <p>КИРИЛЛ: (З/К) ГУЛАГ?</p>	<p>Speciální tábor nebo co? GULAG?</p>
<p>ВАСИЛИСА: Вот только не надо осуждать. Люди тут счастливы.</p>	<p>Jenom nesud'. Lidi jsou tady šťastní.</p>
<p>ВАСИЛИСА: А миры у меня плохие получаются. В одном жара адская. В другом –</p>	<p>Ale světy se mi moc nedaří. V jednom je žár jak v pekle. V druhém samý led. Tam aspoň</p>

мерзлота. Ну там я хоть овощи морожу. И то польза. И в Нирване мне счастья нет.	zamrazuju ovoce, to je výhoda. A ani s Nirvánou jsem neměla štěstí.
ВАСИЛИСА: Одна тюрьма. Вот ко мне никто и не ходит.	Jedno velké vězení. Vždyť ke mně ani nikdo nechodí.
ВАСИЛИСА: Эй вратарь, готовься к бою! Часовым ты поставлен в ворота. Ты представь, что за тобою полоса пограничная идет. ВАСИЛИСА: (З/К) Чтобы тело и душа... ВАСИЛИСА: ...были молоды. Хороший ты мужик, Кирилл. Жаль только... ВАСИЛИСА: (З/К) ...молод еще.	Hej, brankáři, připrav se k boji. Obránce tě do brány postavil. Představ si, že za tebou vede hraniční čára. Abys byl mlád tělem i duší. Jsi dobrý chlapík, Kirille. Jenom škoda, že jsi ještě tak mladý.
ВАСИЛИСА: Не буду тебе голову морочить пока.	Nebudu ti motat hlavu, zatím.
МУЖИК: Товарищ Василиса, новенькие. Клеймить надо. ВАСИЛИСА: Давай скорее. Сколько? КОНВОИР: Пошел! МУЖИК: (З/К) Семь. КОНВОИР: Стоять! ДЕВУШКА: (З/К) У меня вопрос! У меня вопрос! ВАСИЛИСА: Я сейчас. НОВЕНЬКИЙ: (З/К) Господа, я вас прошу. Это какая-то жуткая ошибка. ВАСИЛИСА: (З/К) Сюда! ВАСИЛИСА: (З/К) Быстрее! КОНВОИР: (З/К) Отпусти ты! Да отцепись, тварь! ВАСИЛИСА: (З/К) Встань!	Soudružko Vasiliso, nováčci. Je třeba je označit. -Tak rychle. Kolik? -Sedm. -Jdi! -Stát! -Mám otázku! Mám otázku! Hned jsem zpět. Pánové, prosím vás. To je nějaká hrozná chyba. Sem! Rychleji! Pusť se! Tak se pusť, ty hovado! Vstaň!
КОНВОИР: (З/К) Да утомонись ты! ВАСИЛИСА: (З/К) Куда! ВАСИЛИСА: (З/К) Стой!	Tak sakra přestaň! Kam jdeš?! Stůj!
КОНВОИР: (З/К) Кругом!	Do kruhu!

<p>ВАСИЛИСА: Уходи. Потом. КОНВОИР: (З/К) На выход!</p>	<p>Běž pryč. Až potom. Odchod!</p>
<p>ДЕВУШКА: (З/К) У меня вопрос! Слышите? У меня вопрос.</p>	<p>Mám otázku! Slyšíte? Mám otázku.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Слушай, сосед? А давай ты на митинге выступишь?</p>	<p>Poslyš, susede. Co kdybys vystoupil na schůzi?</p>
<p>ВАСИЛИСА: (З/К) Я бы хоть нового... ВАСИЛИСА: ...человечка народу показала.</p>	<p>Aspoň bych lidem ukázala někoho nového.</p>
<p>ВАСИЛИСА: (З/К) Ну? Без поливки и капуста сохнет.</p>	<p>Pij! I zelí se musí zalévat, jinak uschne.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Давай. КИРИЛЛ: А давай. Давай свой митинг.</p>	<p>Tak co? Tak jo. Půjdu na tu tvoji schůzi.</p>
<p>ВАСИЛИСА: Товарищи! Еще один день полный радостного труда, позади.</p>	<p>Soudruzi, další den plný radostné práce je za námi.</p>
<p>ВАСИЛИСА: (З/К) Каждый из нас... ВАСИЛИСА: (З/К) ...с честью и гордостью ... ВАСИЛИСА: (З/К) ...выполнил свой долг!</p>	<p>Každý z nás se ctí a hrdostí splnil svoji povinnost!</p>
<p>ВАСИЛИСА: Ура, товарищи! ТОЛПА: Ура!</p>	<p>Hurá, soudruzi! Hurá!</p>
<p>ВАСИЛИСА: Сегодня у нас в гостях товарищ Кирилл. Он расскажет вам... ВАСИЛИСА: (З/К) ...как хорошо в Нирване.</p>	<p>Dnes je u nás na návštěvě soudruh Kirill. Bude vám vyprávět jak krásně je v Nirváně.</p>
<p>ВАСИЛИСА: (З/К) И как плохо... ВАСИЛИСА: (З/К) ...в других мирах, товарищи!</p>	<p>A jak hrozné je to v ostatních světech, soudruzi!</p>
<p>ВАСИЛИСА: (З/К) Пожалуйста. ВАСИЛИСА: Товарищ Кирилл.</p>	<p>Prosím, soudruhu Kirille.</p>
<p>КИРИЛЛ: (З/К) Друзья... ВАСИЛИСА: Товарищи. КИРИЛЛ: Товарищи!</p>	<p>Přátelé... Soudruzi. Soudruzi!</p>
<p>КИРИЛЛ: (З/К) В этом мире радости и... КИРИЛЛ: ...благодати, вы скоро забудете о том, что с вами...</p>	<p>V tomto světě radosti a blahobytu, brzy zapomenete na to, co bylo včera.</p>

КИРИЛЛ: (З/К) ...было вчера. У вас не будет прошлого. КИРИЛЛ: Только светлое будущее. ВАСИЛИСА: Ура, товарищи!	Nebudete mít žádnou minulost. Jenom světlou budoucnost. Hurá, soudruzi!
ТОЛПА: Ура!	Hurá!
КИРИЛЛ: Подойдите сюда. Подойдите ближе. КИРИЛЛ: (З/К) Ближе. КИРИЛЛ: (З/К) Ну, смелее.	Pojďte sem. Pojďte blíž. Ještě blíž. No, nebojte se.
КИРИЛЛ: Вас ждет новый путь. И пусть никакие опасности... КИРИЛЛ: (З/К) ...вас не страшат.	Čeká vás nová cesta. Necht' vás na ní žádná nebezpečí nezastraší.
ВАСИЛИСА: (З/К) Ура, товарищи! ТОЛПА: Ура!	Hurá, soudruzi! Hurá!
КИРИЛЛ: А кто подарил вам этот мир? Вы спрашивали себя об этом? Кто? Да вот же она! Героиня! Мать земли вашей! Ну, качай ее! ВАСИЛИСА: Да ну что?... КИРИЛЛ: (З/К) Качай! ТОЛПА: Давай! КИРИЛЛ: Качай!	Ale kdo vám daroval tenhle svět? Položili jste si někdy tuhle otázku? Kdo? No ano, ona. Hrdinka! Matka vaší země! No, dejte jí hobla! Ale co to má znamenat? Hobla! Hobla! Hobla!
ВАСИЛИСА: Не надо меня качать. Не надо меня качать! Руки убрали! Стой! Стой! Куда?	Nechci hobla. Nechci hobla! Ruce pryč! Stůj! Stůj! Kam běžíš?
КИРИЛЛ: Она здесь по ошибке!	Je tady omylem!
ВАСИЛИСА: Куда?! ПАРЕНЬ: Качай! Качай! ЖЕНСКИЙ ГОЛОС: Василисе слава!	Kam běžíš?! Hobla! Hobla! Vasilise sláva!
ВАСИЛИСА: Так не пойдет. Это моя земля. Мои люди. ВАСИЛИСА: (З/К) И она моя. ВАСИЛИСА: (З/К) Понятно?	Takhle by to nešlo. Tohle je moje země. Moji lidé. I ona je moje. Rozumíš? Jsi celnice. Tvojí funkcí je pouštět lidi dovnitř a ven. Nech nás prostě odejít.

КИРИЛЛ: Ты таможенник. Твоя функция... КИРИЛЛ: ...впускать и выпускать людей. Давай мы... мы просто уйдем.	
ВАСИЛИСА: Дурак, ломка ее убьет. ВАСИЛИСА: (З/К) ...понимаешь? ВАСИЛИСА: А здесь она будет всегда веселой и довольной.	Hlupáku, bez pylu ji zabije abst'ák. Rozumíš? Ale tady bude navždy veselá a spokojená.
КИРИЛЛ: Нет... ВАСИЛИСА: Эх, жаль мне соседа терять. ВАСИЛИСА: Ну, держись.	Ne! Ach jo, je mi líto, že ztratím souseda. No, drž se.
КИРИЛЛ: Может, как-то по-хорошему?	Nemohli bysme to vyřešit nějak po dobrém?
ВАСИЛИСА: Ну не могу я тебя отпустить. Куратору это не понравится. А с куратором шутки плохи!	Nemůžu tě pustit. Kurátorovi by se to nelíbilo. A s kurátorem nejsou žádný špásy.
КИРИЛЛ: Пусти! Отвали!	Pusť mě! Odprejskni!
ТОЛПА: Ура! Ура! Ура!	Hurá! Hurá! Hurá!
КОТЯ: Вот так всегда, Кирилл. Все приходится делать самому. КИРИЛЛ: Куратор? КОТЯ: Точно.	Jako vždycky, Kirille. Všechno si musím udělat sám. Kurátor? Přesně.
КИРИЛЛ: (З/К) Куратор - Котя. КОТЯ: Я думал, ты раньше догадаешься.	Kurátor Koťa. Myslel jsem, že ti to dojde dřív.
КОТЯ: Это за попытку порвать поводок. КОТЯ: (З/К) Хороший... КОТЯ: ...ножик. Василиса подарила? КОТЯ: У меня такой же. А это за похищение заключенной...	Tohle je za pokus přetrhnout vodítko. Pěknej nožík. Ten ti dala Vasilisa? Taký takovej mám. A tohle máš za únos vězenkyně.
КОТЯ: Пойми... КОТЯ: ... Кирик, ты... КОТЯ: ...будешь сидеть здесь... КОТЯ: ...пока мне это будет надо.	Pochop Kiriku, že tady budeš sedět, dokud tě tu budu potřebovat.
КОТЯ: (З/К) Игры закончились Теперь я - гений, а ты - мой слуга.	Hry skončily. Teď jsem já génius a ty můj sluha.

КИРИЛЛ: Сколько метров? КОТЯ: Пятьдесят метров.	Kolik metrů? Padesát metrů.
КОТЯ: А нападение на куратора я тебе прощаю.	A napadení kurátora ti prominu.
АННА: (З/К) Воды...	Vodu...
КИРИЛЛ: Это твой мир. Он поможет.	Tohle je tvůj svět. Pomůže ti.
КИМГИМЕЦ: Павлиньи перья. КИРИЛЛ: Извините, таможня не работает. КИМГИМЕЦ: А... а когда я... КИРИЛЛ: Никогда.	Paví pera. Promiňte, celnice je zavřená. Ale... a kdy bude... Nikdy.
Кирилл оставляет рядом со спящей Анной записку: Я вернусь. Ничего не бойся.	VRÁTÍM SE. NIČENO SE NEBOJ.
АРКАНЕЦ: Добро пожаловать в Аркан, Кирилл Даниилович. КИРИЛЛ: Так это Аркан? АРКАНЕЦ: Да, это Аркан. Кстати, я ваш тезка – Кирилл Александрович. Пойдемте. Позвольте угостить вас Кружечкой пива.	Vítejte v Arkanu, Kirille Daniiloviči. Tak tohle je Arkan? Ano, tohle je Arkan. Mimochodem, jsem váš jmenovec, Kirill Alexandrovič. Pojďme. Dovolte mi pozvat vás na půllitr piva.
АРКАНЕЦ: Ваше появление как-то связано с сегодняшней датой? КИРИЛЛ: А что сегодня за дата? АРКАНЕЦ: Сегодня 22 июня 1941 года. КИРИЛЛ: Как? Вы что, живете в 41м году? АРКАНЕЦ: В вашем мире именно в этот день Гитлер напал на Советский Союз. КИРИЛЛ: А в вашем? АРКАНЕЦ: А в нашем он живет в Вене и рисует пейзажи и о будущем предупрежден. КИРИЛЛ: Ничего себе! Так это что получается? Ваш мир отстает от нашего?	Váš příchod nějak souvisí s dnešním datem? A jaké je dneska datum? Dnes je 22. června 1941. Cože? Vy tady žijete v roce 1941? Ve vašem světě právě v tento den Hitler napadl Sovětský svaz. A ve vašem? V tom našem žije ve Vídni, maluje krajinky a ví, jaká ho čeká budoucnost. No teda! Takže co to tedy znamená? Váš svět je proti tomu našemu pozadu? Jenom časově. Ve všem ostatním jsme napřed. Pojďte, jdeme tudy.

АРКАНЕЦ: Только по времени. А в остальном мы вас превосходим. Пройдемте, нам туда.	
АВРКАНЕЦ: Ждем. АРКАНЕЦ: Прошу.	Čekáme. Prosím.
АРКАНЕЦ: Попробуйте. Мое любимое.	Ochutnejte. Moje oblíbené.
АРКАНЕЦ: (З/К) Рецептúra времен Ханьской династии. КИРИЛЛ У нас такого нет. АРКАНЕЦ: И не будет.	Receptúra z dob tchangské dynastie. U nás takové nemáme. A ani mít nebudete.
КИРИЛЛ: Так вы, получается, функционал?	Takže vy jste tedy funkcionál?
АРКАНЕЦ: Я вам даже больше скажу. Мы же с вами коллеги.	Řeknu vám dokonce víc. Jsme přece kolegové.
АРКАНЕЦ: У меня тоже была таможня. Я Берию в миры водил. Даже Сталина. А в 54м году, ну... по вашему календарю, в Аркане запретили компартию. Усилили границы. А вашим это не понравилось. Нет, конечно, войны не было. Я не опустил до войска, но они мою таможню уничтожили.	Taky jsem měl celnici. Beriju jsem vodil do různých světů. Dokonce i Stalina. Ale v 54. roce, tedy podle vašeho kalendáře, v Arkanu zakázali komunistickou stranu. Posílili hranice. A to se vašim nelíbilo. Ne, válka samozřejmě nebyla. Nesnížil jsem se k tomu, abych sem pustil vojska, ale moji celnici zničili.
АРКАНЕЦ: (З/К) Ядерным зарядом. КИРИЛЛ: Да... То есть, все это время вы как... были в изоляции? АРКАНЕЦ: (З/К) Нет. АРКАНЕЦ: Это вы были в изоляции.	Jadernou náloží. Takže celou tu dobu jste byli v izolaci? Ne. To vy jste byli v izolaci.
АРКАНЕЦ: Все миры созданы Арканом. Аркан контролирует... АРКАНЕЦ: ...другие миры. Пользуется их опытом и даже устраивает исторические... АРКАНЕЦ: ...эксперименты.	Všechny světy jsou vytvořené Arkanem. Arkan kontroluje ostatní světy. Využívá jejich zkušeností a dokonce na nich dělá historické experimenty.
КИРИЛЛ: То есть наш мир – это что, для вас просто как бы черновик?	Takže náš svět máte jako šmírák, na kterém si vše zkoušíte nanečisto?

АРКАНЕЦ: Именно. Черновик. Все ваши войны, эпидемии и катаклизмы, все это у вас происходит только потому, что здесь этого ничего не было.	Přesně tak. Nanečisto. Všechny vaše války, epidemie a živelní katastrofy, to všechno se u vás děje pouze proto, aby tady nic z toho nebylo.
КИРИЛЛ: Да... ловко вы устроились.	Jo, máte to dobře zařízené.
КИРИЛЛ: А куда все подевались?	A kam všichni zmizeli?
АРКАНЕЦ: Ушли, чтобы не мешать. КИРИЛЛ: (З/К) Чему? АРКАНЕЦ: Разбираться с нелегалом.	Odešli, aby nepřekáželi. Čemu? Vypořádávání se s ilegálem.
КИРИЛЛ: Спасибо, Кирилл Александрович. Когда будете в Вене, передайте своему Гитлеру, чтоб оставался в Аркане и к нам не совался. А я иду домой.	Děkuji, Kirille Alexandroviči. Až budete ve Vídni, tak vyříd'te svému Hitlerovi, aby zůstal v Arkanu a nelezl k nám. A já jdu domů.
АРКАНЕЦ: Нет. АРКАНЕЦ: А домой не получится.	Ne. Domů se nedostanete.
РЕНАТА: Ну что, нагулялся?	Tak co, prošel ses?
КИРИЛЛ: Где Аня? РЕНАТА: (З/К) Ищи.	Kde je Aňa? Hledej.
КИРИЛЛ: Аня! КИРИЛЛ: Где она?	Aňo! Kde je?
РЕНАТА: Я ее куда-то забросила. КИРИЛЛ: Куда? Говори! Говори!	Někam jsem ji zašantročila. Kam? Mluv! Mluv!
КИРИЛЛ: Это нападение на таможенника! РЕНАТА: Я уничтожу тебя.	To je útok na celníka! Zničím tě.
РЕНАТА: Башня слушается меня. КИРИЛЛ: А я тебя нет.	Věž poslouchá mě. Ale já ne.
КИРИЛЛ: Верни мне Аню и я уйду. КИРИЛЛ: Прошу по-человечески. РЕНАТА: Я не человек. КИРИЛЛ: Спасибо, что напомнила.	Vrať mi Aňu a já odejdu. Prosím tě jako člověka. Ale já nejsem člověk. Díky, že jsi mi to připomněla.
РЕНАТА: (З/К) Дурак.	Hlupáku.

РЕНАТА: Придет куратор и все исправит.	Přijde kurátor a všechno napraví.
КИРИЛЛ: Да, мам? Привет! У меня все хорошо. У тебя? Да у меня... на работе завал. Ага. Все, я вечером буду. Ага, пока.	Ano, mami? Ahoj! U mě je všechno v pořádku. A u tebe? Jo, jsem v práci a úplně zavalenej. Jo. Tak se měj, přijdu večer. Jo, zatím.
КИРИЛЛ: Что, тоже убивать пришел? КОТЯ: (З/К) Надо бы.	Co, taky jsi mě přišel zabít? Zasloužil by sis to.
КИРИЛЛ: (З/К) Мне нужно Аню найти. КИРИЛЛ: Мне нужна дверь.	Musím najít Aňu. Potřebuju dveře.
КОТЯ: Послушай, проходы зарываются. Миры исчезают. С Арканом связи нет.	Poslouchej, průchody se zavírají, světy mizí. S Arkanem nemáme spojení.
КОТЯ: (З/К) Ты мне нужен, гений. Наш мир тоже под угрозой.	Potřebuju tě, génie. Náš svět je také v ohrožení.
КИРИЛЛ: (З/К) Стой!	Stůj!
КИРИЛЛ: Рената забросила Аню в какой-то мир. Я должен ее найти. Мне нужна дверь. Любая. Рабочая. Не важно куда. Я пойду транзитом. КОТЯ: Куда ты пойдешь? (З/К) Вот твой транзит.	Renáta pohodila Aňu v nějakém světě. Musím ji najít. A k tomu potřebuju dveře. Jakékoli, které fungují. Je jedno kam, půjdu tranzitem. Kam půjdeš? Tohle je tvůj tranzit.
КОТЯ: Ты самый сильный функционал в истории. КИРИЛЛ: А мне плевать.	Jsi nejsilnější funkcionál v historii. Na to ti kašlu.
КОТЯ: Поехали в Сокольники к Феликсу. КОТЯ: (З/К) Пойми, наконец, найти Аню... КОТЯ: ... и спасти мир – это сейчас одно и то же.	Pojed'me do Sokolníků k Felixovi. Pochop už konečně, že najít Aňu a zachránit svět... ...je teď jedno a to samé.
КИРИЛЛ: Коть! А зачем очки носил? КОТЯ: Не знаю? Девчонкам так больше нравится.	Koťo! A proč jsi nosil brýle? Nevím. Holkám se to tak víc líbí.

КОТЯ: (З/К) Поехали?	Jedeme?
НДП: Продолжение следует	POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ

9 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vytvoření překladu ruského filmu *Nanečisto* do češtiny a následné rozdělení překladu na jednotlivé titulky. Jednalo se o překlad pro filmový festival *Nový ruský film*, jehož organizátoři mi poskytli scénář k filmu. Překlad rozdělený do titulků spolu se zápisem dialogů ze scénáře se nachází v tabulce v poslední kapitole této práce. Nedílnou součástí práce je také translátologický komentář k překladu.

Diplomová práce se skládá ze sedmi kapitol, úvodu a závěru. První kapitola je věnována audiovizuálnímu překladu. Definuji v ní pojem audiovizuální překlad a porovnávám jeho jednotlivé nejvyužívanější druhy – titulky, dabing a voiceover. Podkapitola *Tvorba titulků* shrnuje základní pravidla a důležité parametry, jejichž znalost je nezbytná pro vytvoření kvalitních titulků. Jedná se o doporučenou maximální délku titulku, minimální a maximální délku jeho zobrazení, čtecí rychlost a pravidla pro správné dělení titulků a používání interpunkce. Dále zde uvádím možné formy a formáty, v nichž překladatel dostává zadání a podklady k zakázce, a také ty, v nichž naopak hotový překlad klientovi odevzdává, včetně počítačových programů, které může k usnadnění práce využít. V podkapitole *Specifika překladu a úpravy titulků* zmiňuji možnosti, které mohou pomoci překladateli zkrátit text a zvýšit jeho srozumitelnost. Dále zde upozorňuji na problémy, které se mohou při překladu titulků objevit. Jde například o rozdílnost dialogů ve scénáři a ve filmu, překlad textů zobrazených ve filmu, kolektivní překlad nebo překlad závěrečných titulků.

Po krátké kapitole představující filmový festival *Nový ruský film* následuje kapitola, v níž popisuji děj filmu *Nanečisto*. Překladatel se totiž před začátkem překládání musí seznámit s dílem jako celkem, aby poznal charakter a styl vyjadřování jednotlivých postav, vztahy mezi nimi a také celkový děj a prostředí, ve kterém se odehrává.

Ve čtvrté kapitole porovnávám překládaný film s jeho knižní podobou. Nejprve jsem se zaměřila na srovnání obsahové stránky obou děl. Největší rozdíly jsem zaznamenala především v době, do níž je dílo zasazeno. V obou případech se děj odehrává v současnosti, ale kniha byla napsána v letech 2004–2005, zatímco její filmová podoba vznikla až o 13 let později. Třináct let je poměrně dlouhá doba, během níž došlo k určitým změnám ve společnosti a k vývoji technologií. Ke změnám došlo také ve jménech a charakteristikách některých postav a ve filmu byla oproti knize zvýrazněna milostná dějová linie (vztah Kirilla a Anny). Částečně se ve srovnání s předlohou liší i závěr filmu. Ve druhé části kapitoly provádím komparaci svého překladu titulků s překladem českého

vydání knihy *Nanečisto*, vytvořeným Liborem Dvořákem. Nejvýraznější rozdíl spatřuji v překladu přímé řeči, kdy Libor Dvořák v hojné míře používá obecnou a nespisovnou češtinu včetně fonetického zápisu některých slov, zatímco já v překladu používám spíše spisovnou češtinu s prvky naznačujícími neformální vyjadřování (nahrazení spisovného slova hovorovým nebo obecněčeským slovem, použití nespisovné koncovky). Tyto rozdíly jsou do jisté míry podmíněné rozdílným formátem překládaného textu.

Pátá kapitola obsahuje stručnou biografii slavného ruského spisovatele Sergeje Lukjaněnka, podle jehož knihy byl natočen překládaný film. Sergej Lukjaněnko je celosvětově populární autor vědeckofantastické a fantastické literatury, který se psaní románů a povídek aktivně věnuje již od konce minulého století. Jeho knihy byly přeloženy do mnoha světových jazyků včetně češtiny a některé z nich byly dokonce zfilmovány. Mezi jeho nejznámější díla patří *Noční hlídka*, *Denní hlídka* nebo *Zlá doba pro draky*.

V následující kapitole se zabývám analýzou a komentováním svého překladu. Kapitulu jsem rozdělila na jedenáct podkapitol, z nichž každá je věnována jednomu problému nebo otázce, s nimiž jsem se při překládání setkala. V úvodu každé podkapitoly nastiňuji danou problematiku a následně uvádím několik příkladů z mého překladu a podkládám své překladové řešení odbornou literaturou a slovníky. V komentáři se zaměřuji na následující témata: překlad názvu filmu, překlad filmové hudby, překlad jmen a oslovení, překlad vymyšlených slov, rozdíly mezi mluveným a psaným textem, citoslovce a částice, překlad anglicismů, třetí jazyk, vyjádření expresivity, překlad na základě kontextu a obrazu a kondenzace textu.

Samotný překlad filmu *Nanečisto*, rozdělený do jednotlivých titulků podle pravidel uvedených v první kapitole, tvoří spolu s textem originálu poslední kapitolu této práce.

Překlad titulků je dle mého názoru pro studenty a čerstvé absolventy skvělou příležitostí setkat se s překladem v praxi mimo univerzitní výuku, protože organizátoři různých filmových festivalů a autoři internetových videí často kvůli omezenému rozpočtu hledají právě méně zkušené překladatele. Nicméně i pro zkušené překladatele a tlumočníky může být překládání filmových titulků přínosné. Překladatelé si rozšíří svou nabídku o další druh překladu a pro tlumočníky se může jednat o výborný trénink stručného a přesného vyjadřování. Překladatel titulků se totiž stejně jako tlumočnický potýká s omezeným časem a prostorem, snaží se najít nejdůležitější informace a předat je co nejpřesněji s použitím co nejmenšího počtu slov. Na rozdíl od tlumočnicků má ale překladatel titulků dostatek času si své řešení promyslet a hledat ještě lepší

a adekvátnější variantu. V současnosti je ale největší zájem o překlad z angličtiny, a proto se také audiovizuálnímu překladu v jazykové kombinaci angličtina – čeština věnuje daleko více knih, internetových stránek a odborných prací než kombinaci ruština – čeština. Z tohoto důvodu se domnívám, že každá práce věnovaná audiovizuálnímu překladu z ruštiny je užitečná a může pomoci začínajícím překladatelům titulků a dalších audiovizuálních textů.

Резюме

Цель настоящей дипломной работы под названием «*Проблемы аудиовизуального перевода*» заключается в переводе и создании субтитров к художественному кинофильму «*Черновик*». Перевод на чешский язык сопровождается транслатологическим комментарием.

После 1989 года в чешских кинотеатрах показывают очень мало русских фильмов. Также в телевидении русские фильмы и сериалы встречаются довольно редко. Однако благодаря распространению интернета имеют чешские зрители возможность посмотреть фильмы, сериалы и видео на русском языке, не покидая свой дом. Чешских зрителей обычно интересуют только те фильмы, которые были переведены на чешский язык. Для перевода фильмов, непредназначенных для проката, чаще всего используются субтитры, так как их создание быстрее и дешевле по сравнению с дублированием. Вне интернет-пространства субтитры как вид аудиовизуального перевода используются для фильмов, показываемых в рамках кинофестивалей. В Чешской Республике существуют два кинофестиваля, специализирующиеся на русских фильмах. Старший из них называется «*Семинар русских фильмов*» и проводится с 1994 года. Организаторы данного фестиваля ежегодно устанавливают тему и выбирают фильмы разных времен, имеющие какое-то отношение к назначенной теме. С 2018 года проводится второй кинофестиваль русских фильмов под названием «*Новый русский фильм*», задачей которого является ознакомление чешских зрителей с шедеврами современного русского кинематографа. Перевод фильма «*Черновик*» был создан для показа данного фильма на первом кинофестивале «*Новый русский фильм*».

Настоящая дипломная работа состоит из введения, семи глав и заключения. Первая глава работы посвящена аудиовизуальному переводу. В начале дается дефиниция понятию «*аудиовизуальное произведение*» и его отдельным видам. Самыми часто употребляемыми видами перевода аудиовизуальных произведений являются субтитрирование, дублирование и закадровое озвучивание (англ. voice-over). Так как каждый из названных видов имеет свои преимущества и недостатки, каждый из них подходит для разного аудиовизуального произведения и разной публики. Создание субтитров быстрее и дешевле, чем дублирование или закадровое озвучивание. В чешской среде дублирование используется чаще всего для фильмов и сериалов, предназначенных для показа в кино или в телевидении. С помощью

субтитров переводятся обычно видео в интернете, фильмы для кинофестивалей и некоторые фильмы для узкой публики. Закадровое озвучивание в Чехии применяется довольно редко, чаще всего для перевода документальных фильмов, видеозаписей лекций или для рекламных роликов. Выбор подходящего вида аудиовизуального перевода зависит, кроме прочего, также от нормы и традиции в каждой отдельной стране. В некоторых странах зрители привыкли к закадровому озвучиванию, в других к субтитрам или к дубляжи. По данным исследования чешские зрители отдают предпочтение дублированию.

Во второй части первой главы перечисляются самые важные технические параметры субтитров. Не смотря на то, что не существует никакой общей нормы, большинство переводчиков и заказчиков сходятся на приблизительно одинаковых цифрах. Один титр состоит из одной или двух строк, причем количество символов в одной строке не должно превышать 30–35 для телевидения и 40–42 для кино, считая пробелы и знаки препинания. Однако надо упомянуть, что данная рекомендация относится именно к языкам, использующим латиницу. Следующий параметр – минимальное и максимальное время показа субтитра на экране. Минимальное время показа рекомендуется соблюдать для того, чтобы зрители успели заметить и прочесть даже очень короткие субтитры. Если субтитры дольше рекомендуемого максимального времени показа, то у зрителей есть время перечитывать титр заново и искать ошибки. Для зрителей комфортно найти свой темп чтения субтитров, поэтому время показа отдельных субтитров должно быть, по мере возможности, неизменяемым. Два вышеупомянутые параметра оказывают влияние на третий параметр – скорость чтения. Она определяется как количество символов в секунду фильма, переводчики обычно работают со скоростью 12–16 символов в секунду (англ. cps – characters per second). В конце этой части рассматриваются принципы правильного разделения слов и предложений в субтитрах, а также форматы и компьютерные программы, используемые при создании субтитров.

В третьей части первой главы объясняется разница между переводом литературного текста и переводом кинотекста, в частности субтитров. Приводятся возможные способы сокращения текста субтитров на требуемое количество символов, например, замена слова более коротким синонимом, универбизация, аббревиация, антонимический перевод или пропускание повторяющихся слов.

Кроме ограниченной длины строк переводчик должен справиться с несоответствиями между диалогами, написанными в сценарии и произнесенными в фильме, а также он должен не забыть перевести все надписи, появляющиеся на экране, которые требуют перевода, т.е. они имеют важное значение для правильного понимания фильма. Также упоминаются особенности коллективного перевода субтитров для кинофильма или сериала.

В следующей главе приводится основная информация о кинофестивале «*Новый русский фильм*», проходившем с 2018 года в Чешской Республике. Главным инициатором и организатором является Посольство Российской Федерации в Чешской Республике. Мероприятие проходит под патронатом Президента Чешской Республики, при поддержке Министерства культуры РФ, Федерального агентства «*Россотрудничество*» и других организаций. Фестиваль состоится ежегодно в выбранных городах. В 2018 году фильмы в рамках фестиваля показывались в кинозалах в городах: Прага, Оломоуц, Злин и Йиглава. В следующем году было возможно посмотреть фестивальные фильмы в Праге, Злине, Брно и Пльзене. Основная задача фестиваля «*Новый русский фильм*» - представить чешскому зрителю современную российскую кинематографию. Каждый год посетители фестиваля могут посмотреть больше 20 фильмов на русском языке с субтитрами, причем организаторы тщательно составляют программу и выбирают фильмы разных жанров, чтобы удовлетворить всех зрителей. Большинству из фильмов предшествует беседа с актером, режиссером или знаменитостью, имеющей какое-то отношение к данному фильму. В частности, показу фильма о Владимире Высоцком «*Высоцкий: Спасибо, что живой*» предшествовала беседа с сыном этого известного певца и актера Никитой Высоцким и чешским переводчиком и исполнителем песен Владимира Высоцкого Миланом Дворжаком. Мной осуществленный перевод фильма «*Черновик*» возник именно для показа данного фильма на кинофестивале «*Новый русский фильм*», в рамках которого состоялась встреча читателей с писателем-фантастом Сергеем Лукьяненко, автором одноименной книги, которая легла в основу фильма.

Третья глава посвящена фильму «*Черновик*» режиссера Сергея Мокрицкого, являющегося, как было уже сказано выше, экранизацией одноименного фантастического романа российского писателя Сергея Лукьяненко. Главный герой – молодой успешный москвич Кирилл – приходит в свою квартиру и узнает,

что в ней живет чужая женщина. Его постепенно не узнает никто из его близких – родители, коллеги, друзья, соседи, его лучший друг Котя и даже его собака Кешю. Он пытается узнать, что происходит, но кажется, что кто-то удалил всю информацию, доказывающую его существование. Он в течение нескольких часов потерял все и у него осталась последняя возможность, как добраться правды. Он идет в свою бывшую квартиру, чтобы поговорить с женщиной, которая в нее заселилась. Пытаясь узнать правду, Кирилл угрожает Ренате Ивановне ножом, но она хватает его руку с ножом и сама себя режет. Кирилла арестуют полицейские за совершение убийства, но некоторое время спустя они забывают о нем и освобождают его. В его смартфоне сама по себе включается GPS навигация, которая его приводит к старой водонапорной башне, в которой он от усталости засыпает. Утром он узнает, что стал функционалом. Его функция – таможенник, его задача – открывать проходы в новые миры и контролировать всех, кто проходят через его Башню между мирами. Кирилл постепенно привыкает к своей недобровольной роли, вместе с которой получил несколько суперспособностей (большую силу и скорость, очень хорошую память, быструю регенерацию), но все-таки хочет узнать, почему выбрали именно его, и вернуть свою прежнюю жизнь. Он также старается спасти свою девушку Анну, которая пропала в некотором из миров. В главных ролях снимались Никита Волков (Кирилл), Евгений Ткачук (Котя) и Ольга Боровская (Анна). Премьера фильма состоялась в мае 2018 года.

В четвертой главе сравнивается книга «Черновик» с ее экранизацией, в частности, с точки зрения содержания и перевода на чешский язык. Первая разница заключается во времени, в котором происходит действие – в книге оно происходит в 2004 году, а в фильме в 2018 году – что отражается в одежде, используемых технологиях, жизненном стиле и общественной обстановке. В фильме наблюдается, по сравнению с книгой, множество более или менее значительных изменений, например, Кирилл не работает торговым представителем, а дизайнером компьютерных игр. Его друг Котя не пишет статьи для желтой прессы, а для журнала о компьютерных играх. Снизилось количество персонажей и у некоторых из них другое имя или работа. Также можно заметить различия в некоторых чертах других миров. Не смотря на все приведенные изменения, фильм является довольно верной экранизацией книжной основы. Самые значительные различия между переводом книги «Черновик» на чешский язык, осуществленным

Либром Дворжаком, и моим переводов субтитров для экранизации, заключаются в мере и способу применения обиходно-разговорного и разговорного чешского языка. В переводе книги они употребляются намного чаще, чем в субтитрах. Это объясняется, в основном, тем, что как обиходно-разговорный, так и разговорный чешский язык являются устной формой языка, поэтому их применение в субтитрах, т.е. в письменном тексте, может зрителям усложнить процесс их восприятия (чтения), тем более при скорости чтения, требуемой современными фильмами и сериалами.

Когда переводчик переводит фильм, снятый по книге, он должен (если ему это позволят сроки выполнения работы) познакомиться в самом начале процесса перевода не только с переводимым фильмом, а также с романом, который лег в его основу, чтобы правильно и адекватно перевести весь текст. У каждого автора есть свой особенный стиль, который должен сохраниться в переводе, поэтому следующая глава представляет собой сжатую биографию автора книги «*Черновик*» Сергея Лукьяненко, включая короткую характеристику его стиля и его самых известных произведений. Сергей Лукьяненко родился в 1968 году в Казахстане, где окончил медицинский факультет по специальности врач-психиатр. Однако, он проработал врачом только короткое время и уже с начала 90-х гг. занимается только литературой. Сперва работал редактором литературного журнала и позже стал профессиональным писателем. Лукьяненко пишет научно-фантастические и фантастические романы и рассказы.

В 1992 году был издан его первый сборник рассказов «*Атомный сон*», затем следовала книга «*Рыцари сорока островов*» и трилогия «*Лорд с планеты Земля*». В 1997 году написал в сотрудничестве с Ником Перумовым фантастический роман «*Не время для драконов*», по мотивам которого даже возникла компьютерная игра. Всемирной популярности достиг Лукьяненко благодаря циклу книг о «*Дозорах*», начало которой положил в 1998 году роман «*Ночной Дозор*». Постепенно автор создал пять следующих книг, расширяющих данную тему: «*Дневной Дозор*», «*Сумеречный Дозор*», «*Последний Дозор*», «*Новый Дозор*» и «*Шестой Дозор*». Последняя из них была издана в 2014 году, но Лукьяненко не исключает продолжение этой серии. Первые две книги «*Ночной Дозор*» и «*Дневной Дозор*» легли в основу одноименных успешных фильмов режиссера Тимура Бекмамбетова. Пока последняя книга Лукьяненко под названием «*Порог*» появилась на книжном рынке только в прошлом году. Значительная часть его произведений была

переведена на чешский язык и была опубликована издательствами «Арго» и «Тритон». Для творчества Сергея Лукьяненко типично то, что он пишет в циклах, т.е. он возвращается к одной теме (к тем же персонажам, к той же среде) в нескольких книгах. Его книги богаты на приключения и захватывающие моменты, кроме новых выдуманных машин, приборов и миров в его книгах можно найти также философские вопросы, намеки на актуальные темы, иронию и юмор. Сергей Лукьяненко делает все для того, чтобы его книги были привлекательными для читателей, чтобы они всегда приносили что-то новое и неожиданное, но притом в них сохранился его особенный стиль.

Предпоследняя глава работы представляет собой переводческий комментарий. Был проведен анализ перевода, в результате которого было обнаружено 11 проблематичных явлений, с которыми мы встречаемся при переводе субтитров и при художественном переводе в общем, и которые одновременно появились в переводимом тексте. Каждому из них посвящена одна подглава. Речь идет, например, о переводе названия произведения, переводе текстов песен, переводе имен собственных и обращений, компрессии текста, переводе фразеологизмов и англицизмов или переводе неологизмов. В вводной части каждой подглавы дается объяснение данной проблемы, подкрепленное научной литературой и мнением выдающихся переводчиков и специалистов по переводоведению. Затем приводятся конкретные примеры данного явления, обнаруженные в переводимом тексте, сопровождаемые объяснением выбора переводческого решения.

В первой подглаве рассматривается вопрос о переводе названия произведения. Переводимый кинофильм был снят по уже переведенной на чешский язык книге. Я вполне согласна с переводом названия книги, поэтому я решила использовать данный перевод тоже для названия фильма. Следующая тема – необходимость перевода песен при адаптации фильма для проката за рубежом. Часто эту проблему решает сам заказчик, но если решение остается за переводчиком, то он должен принять во внимание роль текста каждой песни в фильме. Если песня звучит только на фоне и ее текст не имеет никакого важного значения для правильного понимания сюжета фильма, то ее можно оставить без перевода. В противном случае текст песни обычно переводится. При переводе песен переводчик предпочитает будто точность перевода, или сохранение ритма и поэтичности песни, однако чаще всего переводчики стараются найти равновесие между обоими подходами.

Очень интересной можно считать также тему перевода имен собственных и обращений. Я решила, в соответствии с мнением чешской славистки Златы Куфнеровой, не заменять собственные имена их чешским эквивалентом, а только их транслитерировать. Чешские эквиваленты я использовала только при переводе уменьшительно-ласкательных обращений. Последняя, но не менее важная подглава посвящена компрессии текста, играющей очень важную роль в течение всего процесса перевода субтитров, так как текст субтитров ограничен и по времени, и по пространству.

Последняя глава содержит текст оригинала на русском языке и текст перевода на чешском языке, оформленный в соответствии с правилами и рекомендациями по созданию субтитров, которые приводятся в вводной части работы.

Я полагаю, что мне удалось достичь поставленной цели, т.е. создать чешские субтитры для фильма «*Черновик*», хотя их качество и адекватность должны оценить специалисты по переводоведению и зрители фильма. Процесс перевода субтитров я считаю очень интересным, так как он находится на грани между письменным и устным переводом, что требует от переводчика особые методы и приемы работы. Благодаря тому перевод субтитров может стать хорошей тренировкой для переводчиков-синхронистов, так как они тоже постоянно борются с ограничением текста перевода по времени, но в отличие от них у переводчика субтитров есть время искать самый короткий, но адекватный, вариант перевода и он не испытывает такое сильное психическое давление во время своей работы. Надеюсь, что у меня в будущем опять появится возможность переводить субтитры к кинофильмам и что моя дипломная работа станет полезной для всех, интересующихся переводом субтитров, в частности с русского на чешский язык.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

1. HAVRLÍKOVÁ, Zdeňka. *Současná mluva mládeže v ruštině a češtině*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze.
2. HLAVENKA, Jiří. *Výkladový slovník výpočetní techniky a komunikací*. 3. vyd. Praha: Computer Press, 1997. ISBN 80-722-6023-5.
3. KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-244-0143-6.
4. KONVIČKA, Martin, Pavla RAŠNEROVÁ a Michaela ZBORNÍKOVÁ. *Translatologické kategorie v praxi: kontrastivní německo-české pojetí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5067-4.
5. KOPLÍK, Raimund a Věra Strnadová. *Problematika tvorby skrytých titulků k předtočeným pořadům*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008, 229 s. ISBN 978-80-87218-21-1.
6. KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994. ISBN 80-857-8714-8.
7. LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Praha: Československý spisovatel, 1963.
8. LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Načisto*. Praha: Triton, 2010. Trifid (Triton). ISBN ISBN:978-80-7387-373-8.
9. LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-154-3.

10. MOKIJENKO, Valerij Michajlovič a Ludmila STĚPANOVA. *Ruská frazeologie pro Čechy: Russkaja frazeologija dlja Čechov*. 2. vyd., (rozš.). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-1916-9.
11. POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme: Audiovizuální překlad v otázkách a odpovědích*. Praha: Apostrof, 2019. ISBN: 978-80-87561-38-6.
12. POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Apostrof, 2011. ISBN 978-809-0488-793.
13. *Rusko-český, česko-ruský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-65-4.
14. STĚPANOVA, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 878 s. ISBN 978-80-244-1750-9.
15. STĚPANOVA, Ludmila. *Современный русский язык: Праздник вербальной свободы*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2953-3.
16. STĚPANOVA, Ludmila a Mariia DOBROVA. *Slovar' russkich neologizmov: Slovník ruských neologismů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5362-0.
17. ŠINDELÁŘ, Konstantin. *Sergej Vasiljevič Lukjaněnko*. In: LUKJANĚNKO, Sergej Vasiljevič. *Nanečisto*. Praha: Argo, 2008. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-154-3.
18. VENCOVSKÁ, Marta. *Rusko-český slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2010, 1334 s. ISBN 978-80-7335-207-3.
19. БАРХУДАРОВ, Леонид Степанович. *Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода*. Москва: ЛКИ, 2014. ISBN 978-5-382-01525-5.

20. БЕЛЯНИН, Валерий Павлович а Ирина Анатольевна БУТЕНКО. *Живая речь. Словарь*. Москва: ПАИМС, 1994. ISBN 5-87664-027-1.
21. ДАЛЬ, Владимир Иванович. *Пословицы русского народа*. 2-е изд., 2-й том. Санкт-Петербург: М. О. Вольф, 1879.
22. КУЗНЕЦОВ, Сергей Александрович. *Большой толковый словарь русского языка*. Санкт-Петербург: Норинт, 1998. ISBN 5-7711-0015-3.
23. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва: Советская энциклопедия, 1990. ISBN 5-85270-031-2.
24. УШАКОВ, Дмитрий Николаевич. *Толковый словарь русского языка в 4 томах*. Москва: Советская энциклопедия, Иностраных и национальных словарей, 1940. ISBN 978-5-275-01500-3.
25. ЧЕРНОГОЛОВИНА, Татьяна Григорьевна а Наталья Вениаминовна ХУДЯКОВА. Новейшие англицизмы в современном русском языке. *Молодой ученый*. Казань: Молодой ученый, 2017, **10**(47), с. 255 - 258. ISSN 2072-0297.

Internetové zdroje

1. Arcanum. In: *Slovník.cz* [online]. Martin Vít, 2016. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://slovník.cz/>
2. BRYCHTA, Jan. Čeští diváci nadále preferují dabing, originální verze je nezajímá. *Lupa.cz* [online]. 2017 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/cesti-divaci-nadale-preferuji-dabing-originalni-verze-je-nezajima/>
3. ČESKÁ TELEVIZE. Události: Sergej Lukjaněnko v Praze. *Česká televize.cz* [online]. 7. 11. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/218411000101107/obsah/655563-sergej-lukjanenko-v-praze>
4. ČESKO. Zákon č. 121 ze dne 7. dubna 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: Sbirka zákonů České republiky. 2000, částka 36, s. 1658 - 1686. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=121/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_s_mlouvy
5. CHAUME, Frederic. An overview of audiovisual translation: Four methodological turns in a mature discipline. *Journal of Audiovisual Translation* [online]. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.jatjournal.org/index.php/jat/article/view/43>
6. KLÍČNÍK, Richard. Najednou chtěli Lukjaněnka všichni. *Aktuálně.cz* [online]. 30. 1. 2006 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/najednou-chteli-lukjanenka-vsichni/r~i:article:56319/>
7. LÁZŇOVSKÝ, Matouš. Letěli do vesmíru na „smrt“. Dokázali neuvěřitelné, oživit Saljut 7. *IDnes.cz* [online]. 27. prosince 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/technet/vesmir/kosmonaut-viktor-petrovic-savinych-rozhovor.A181219_172414_tec_vesmir_mla

8. NOVINKY, ČTK. Prokletý bídák aneb Jak se překládají anglické vulgarismy. *Novinky.cz* [online]. 1. 11. 2006 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/proklety-bidak-aneb-jak-se-prekladaji-anglicke-vulgarismy-40137172>
9. O festivalu. *Nový ruský film: Filmový festival* [online]. 2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://2018.novyruskyfilm.cz/cs/o-festivalu/>
10. O festivalu. *Nový ruský film: Filmový festival* [online]. 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.novyruskyfilm.cz/cs/o-festivalu/>
11. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2011 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz>
12. SZARKOWSKA, Agnieszka, *Subtitle presentation times and line breaks in interlingual subtitling* [online]. 20. 11. 2016 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.slideshare.net/agnieszkaszarkowska/subtitle-presentation-times-and-line-breaks-in-interlingual-subtitling>
13. ŠACHMAJEV, Denis. Festival současného ruského filmu „Nový ruský film“ byl zahájen v Praze. *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 05.11.2018 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/blog/2018/11/05/festival-soucasneho-ruskeho-filmu-novy-rusky-film-byl-zahajen-v-praze/>
14. ŠACHMAJEV, Denis. V Česku byl zahájen filmový festival „Nový ruský film“. *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 27. 09. 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/blog/2019/09/27/v-cesku-byl-zahajen-filmovy-festival-novy-rusky-film/>

15. ТОМЕК, Petr. Steampunk, dieselpunk a jiné minulé budoucnosti. *Right news* [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2019-12-14]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130513185801/http://rightnews.cz/steampunk-dieselpunk-a-jine-minule-budoucnosti>
16. КУЗЬМИН, Дмитрий. Вышел из сумрака: Лукьяненко — 50 лет. *Gazeta.ru* [online]. 11. 4. 2018 [cit. 2020-04-01]. URL: https://www.gazeta.ru/culture/2018/04/11/a_11713831.shtml
17. КУЗЬМИН, Дмитрий. «Хочется переплюнуть «Мстителей»: Сергей Лукьяненко об экранизации своего романа «Черновик». *Gazeta.ru* [online]. 23. 05. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: https://www.gazeta.ru/culture/2018/05/23/a_11761321.shtml
18. Ломка. In: *Lingea: Rusko-český slovník* [online]. Lingea, 2020. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://slovniky.lingea.cz/rusko-cesky/ломка>
19. МАТЮШИНА, И. В. Способы передачи английских сленгизмов и вульгаризмов на русский язык: На материале кинофильмов. In: *Актуальные проблемы социально-гуманитарных исследований в экономике и управлении* [online]. Брянск: БГТУ, 2015, 351 - 355 [cit. 2020-03-01]. ISBN 978-5-89838-874-4. Dostupné z: <https://studfile.net/preview/6009944/page:36/>
20. Путешествие сквозь пространство: интервью с писателем Сергеем Лукьяненко. *YouTube* [online]. Zveřejněno 03. 04. 2018 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gckYkwKT5Ag>
21. Сергей Лукьяненко. Линия жизни/Телеканал культура. In: *YouTube* [online]. Kanál uživatele Телеканал Культура. 30. 11. 2017 [cit. 2020-04-01]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mnWV9Bft6Y>
22. ТРОФИМЕНКОВ, Михаил. Перисанное начерно. *Коммерсантъ* [online]. 26. 05. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/3641837>

23. Черно́вик (2018). *Кино-театр.ру* [online]. 2018 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/hud/122668/annot/>
24. Черно́вик(2018) в HD качестве. In: *YouTube* [online]. Kanál uživatele Gamer_789_, Zveřejněno 26. 5. 2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=yaKrqgneyOE>
25. ШАМЛИДИ, Евгений Юрьевич. Компрессия как одна из базовых технологий устного перевода. *Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета* [online]. Пятигорск, 2016, (3), с. 110 [cit. 2020-04-04]. ISSN 2071-6001. Dostupné z: <https://www.pglu.ru/upload/iblock/291/23.pdf>

Anotace

Jméno a příjmení autora: Lenka Schramková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název katedry: Katedra slavistiky

Název diplomové práce česky: Problematika překladu audiovizuálního díla (Komentovaný překlad filmu *Nanečisto*)

Název diplomové práce anglicky: The problems of translation of an audiovisual work (An annotated translation of the film *A rough draft*)

Počet znaků: 234 613

Počet příloh: 1x CD

Počet titulů použité literatury: 25

Počet internetových zdrojů: 25

Klíčová slova: audiovizuální překlad, komentovaný překlad, titulky, titulkování, Sergej Lukjaněnko, film *Nanečisto*, komprese textu

Key words: audiovisual translation, annotated translation, subtitles, subtitling, Sergei Lukyanenko, *A rough draft*, text compression

Charakteristika diplomové práce: Cílem této diplomové práce bylo přeložení a vytvoření titulků k filmu *Nanečisto*. Práce se věnuje audiovizuálnímu překladu a jeho jednotlivým druhům, především pak titulkům. Obsahuje shrnutí základních pravidel a doporučení pro tvorbu a překlad titulků, se zaměřením na překlad z ruštiny do češtiny. Důležitou součástí práce tvoří překlad celého filmu doprovázený komentářem, v němž se analyzují překladatelské problémy a na konkrétních příkladech se ukazují možnosti jejich řešení.

Summary: The aim of this graduation thesis is to translate and to create subtitles for the film *A rough draft*. The thesis deals with audiovisual translation and its types, especially subtitles. It includes summary of basic rules and recommendations for creators and translators of subtitles, with focus on translation from Russian to Czech language. The important part of the thesis is translation of the full film, followed by commentary, analysing translation problems and showing possible solutions on particular examples.